

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική

**Τίτλος: Η μετανάστευση των γαλλόφωνων Αφρικανών
υπηκόων στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία.**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Ονοματεπώνυμο: Ηλιάννα Μπαλτζώη.

Τριμελής εξεταστική επιτροπή
Παπαδοπούλου Δέσποινα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, επιβλέπουσα
Βενιέρης Δημήτριος, Καθηγητής, μέλος
Φερώνας Ανδρέας, Επίκουρος Καθηγητής, μέλος

Κόρινθος, 31 Αυγούστου 2016

© 2016

Ηλιάννα Μπαλτζώη

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος, All Rights Reserved.

Η χρήση κάθε υλικού με κατοχυρωμένα πνευματικά δικαιώματα (Copyright) προϋποθέτει γραπτή άδεια του ιδιοκτήτη των δικαιωμάτων.

Στους γονείς μου,
στην Ηρώ,
και σε όσους αποτέλεσαν την έμπνευσή μου
και με υποστήριξαν για τη δημιουργία του παρόντος.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη

Abstract

A ΜΕΡΟΣ: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Πολιτικές Μετανάστευσης

Κεφάλαιο πρώτο: Η μετανάστευση από και προς την Ελλάδα.

1.1 Εισαγωγή	Σελ. 1
1.2 Η μετανάστευση στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.....	Σελ. 3
1.3 Όροι και ορισμοί	Σελ. 7

Κεφάλαιο δεύτερο: Οι γαλλικές και οι βελγικές αποικίες

2.1. Εισαγωγικά	Σελ. 11
2.1.1. Ακτή Ελεφαντοστού	Σελ. 12
2.1.2. Μάλι	Σελ. 14
2.1.3. Γουινέα	Σελ. 17
2.1.4. Μαυριτανία	Σελ. 19
2.1.5. Σενεγάλη	Σελ. 22
2.1.6. Μπουρκίνα Φάσο (πρώην Άνω Βόλτα)	Σελ. 23
2.1.7. Καμερούν	Σελ. 25
2.1.8. Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (πρώην Ζαΐρ)	Σελ. 27
2.2. Συμπερασματικά	Σελ. 30

Κεφάλαιο τρίτο: Η κατάσταση στην Ελλάδα

3.1. Γενικά	Σελ. 35
3.2. Η νομοθεσία στην Ελλάδα	Σελ. 37
3.3. Παροχές του Ελληνικού κράτους σε αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες και μετανάστες	Σελ. 38

Β ΜΕΡΟΣ: Έρευνα πεδίου, μελέτη περίπτωσης, συμπεράσματα.

Κεφάλαιο πρώτο: ΕισαγωγήΣελ. 44

Κεφάλαιο δεύτερο: Σκοπός της έρευνας πεδίου, ερωτώμενος πληθυσμός, μεθοδολογία της έρευνας και βασικά ερωτήματα.Σελ. 45

Κεφάλαιο τρίτο: Μελέτη περίπτωσης: Η Μ.Κ.Ο. PRAKSIS

3.1. ΓενικάΣελ. 48

3.2. Το Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας ΑστέγωνΣελ. 52

Κεφάλαιο τέταρτο: Αποτελέσματα της έρευνας του πεδίου

4.1. Αποτελέσματα έρευνας πεδίου με ερωτηματολόγιαΣελ. 54

4.2. Αποτελέσματα έρευνας πεδίου με ποιοτικές συνεντεύξειςΣελ. 67

Κεφάλαιο πέμπτο: ΣυμπεράσματαΣελ. 79

ΒιβλιογραφίαΣελ. 83

ΠαράρτημαΣελ. 95

Περίληψη.

Η μετανάστευση αποτελεί ένα από τα αρχαιότερα φαινόμενα, άμεσα συνυφασμένο τόσο με το ένστικτο της επιβίωσης, όσο και με αυτά της εξερεύνησης και της εξέλιξης.

Η παρούσα έρευνα πραγματεύεται τη μετανάστευση των γαλλόφωνων Αφρικανών Υπηκόων στην Ελλάδα, κυρίως κατά την τελευταία δεκαετία. Παρατηρείται, τα τελευταία χρόνια, αύξηση στην παρουσία αφρικανών υπηκόων στην Ελληνική επικράτεια, γεγονός που οφείλεται, όπως θα δούμε και στη συνέχεια, τόσο στην πολιτική κατάσταση που επικρατεί στις χώρες προέλευσης, όσο και στις οικονομικές συνθήκες και στην αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος από πλευράς μεταναστών.

Αφορμή για την επιλογή του συγκεκριμένου τμήματος των αφρικανών υπηκόων αποτέλεσε η εργασία μου στο Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Αστέγων της ΜΚΟ PRAKSIS και η πολυετής καθημερινή μου επαφή με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Το μεθοδολογικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι ερωτηματολόγια κλειστού τύπου, αλλά και ποιοτικές συνεντεύξεις, και τα ερευνώμενα υποκείμενα είναι γαλλόφωνοι αφρικανοί υπήκοοι, ενήλικες άνδρες και γυναίκες ηλικίας 18 – 55 ετών, κάτοικοι Αθηνών και λήπτες υπηρεσιών από τη ΜΚΟ PRAKSIS, νομίμως διαμένοντες στην Ελλάδα. Οι συμμετέχοντες προέρχονται από οκτώ χώρες της γαλλόφωνης Αφρικής, (Ακτή Ελεφαντοστού, Μάλι, Γουινέα, Μαυριτανία, Σενεγάλη, Μπουρκίνα Φάσο, Καμερούν, Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό) και οι οποίες επελέγησαν βάσει της αντιπροσώπευσής τους στην κοινωνική υπηρεσία του Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Αστέγων της ΜΚΟ PRAKSIS.

Η βασική υπόθεση εργασίας αφορά στο κατά πόσον οι άνθρωποι αυτοί είναι αφενός γνώστες και αφετέρου ικανοποιημένοι από τις παροχές που λαμβάνουν από το Ελληνικό κράτος, ποιες θα ήταν κατά τη γνώμη τους οι παροχές που θα βελτίωναν το επίπεδο διαβίωσής τους στην Ελλάδα, και τέλος, το κατά πόσο οι παροχές αυτές αποτελούν κίνητρο ή αντικίνητρο για τη συνέχιση της παραμονής τους στη χώρα.

Όπως θα δούμε και στη συνέχεια, οι ερωτώμενοι εμφανίζονται ενήμεροι για συγκεκριμένες παροχές, όπως οι υγειονομικές, ενώ όχι τόσο ενημερωμένοι για άλλου

τύπου παροχές, όπως οι εκπαιδευτικές. Επίσης, οι απαντήσεις τους σε ότι αφορά τις επιθυμητές παροχές δεν αφορούν τόσο σε υλικές παροχές, όσο σε εκπαιδευτικές παροχές, παροχές εργασιακής κατάρτισης και απλούστευσης γραφειοκρατικών διαδικασιών.

Abstract.

Immigration is one of the oldest phenomena directly associated with both the instinct of survival, as well as those of exploration and development.

This research deals with the immigration of French-speaking African nationals in Greece, mainly during the last decade. It has been observed that the presence of African nationals in the Greek territory is increasing lately, which is due, as we will see below, both to the political situation in the countries of origin, as well as to the economic conditions back home, which makes them seek a better future in Europe.

The reason I chose of this part of the African nationals was my job to Athens Homeless Day Center of PRAKSIS NGO and my long term daily contact with this population group.

The methodological tool used a closed questionnaire, and qualitative interviews. The subjects are French-speaking African nationals, adult men and women aged 18-55 years, residents of Athens and recipients of services from NGOs PRAKSIS, legally residing in Greece. The participants from eight French-speaking African countries (Ivory Coast, Mali, Guinea, Mauritania, Senegal, Burkina Faso, Cameroon, Democratic Republic of Congo), which were selected based on their representation in the social service of the Day Care Centre Homeless NGO PRAKSIS.

The basic assumption concerns the question whether these people are both aware and also satisfied with the benefits they receive from the Greek state, which would in their opinion be the benefits that would improve the level and the quality of their life in Greece, and finally, whether these benefits are an incentive or disincentive for to continue of their stay in the country.

As we will see, respondents appear aware of specific benefits, such as health benefits, while not as aware of other types of benefits, such as educational ones. Also, their answers, in terms of desired benefits, were not significantly related to material benefits, as in educational benefits, job training facilities and simplification of bureaucratic procedures.

A ΜΕΡΟΣ: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Πολιτικές Μετανάστευσης

1. Κεφάλαιο Πρώτο:

Η μετανάστευση από και προς την Ελλάδα.

1.1 Εισαγωγή

Οι μετακινήσεις των πληθυσμών από μία περιοχή του κόσμου προς μία άλλη είναι ένα φαινόμενο τόσο παλαιό όσο και η ιστορία της ανθρωπότητας. Βέβαια, στο πέρασμα των χρόνων, οι κατευθύνσεις των μετακινήσεων αλλάζουν διαρκώς, καθώς επίσης αλλάζουν οι αιτίες που τις προκαλούν και, κυρίως, οι έννοιες και τα νοήματα που τις περιγράφουν.

Η μετανάστευση έχει διαδραματίσει ιστορικά κεντρικό ρόλο στην διαμόρφωση των κοινωνιών και επηρεάζει ισχυρά τις δημογραφικές αλλαγές. Η παγκοσμιοποίηση έχει παίξει σαφή ρόλο στην διαμόρφωση των τάσεων μετανάστευσης, σε έναν κόσμο με ανοιχτά σύνορα στις οικονομικές συναλλαγές και τα αγαθά, που έχουν ως συνέπεια την μετακίνηση πληθυσμών.

Ο κύριος λόγος που δικαιολογούσε τη σταθερή μετανάστευση στο παρελθόν, ήταν η προσπάθεια επιβίωσης. Πράγματι, 100 εκατομμύρια άτομα προστίθενται κάθε χρόνο στον παγκόσμιο ενεργό πληθυσμό, χωρίς ωστόσο να μπορούν να βρουν εργασία, ιδιαίτερα εκεί που ζουν με τις οικογένειές τους. Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι το 1/6 του παγκόσμιου πληθυσμού (σχεδόν 1 δισεκατομμύριο άνθρωποι) να είναι άνεργοι ή υποαπασχολούμενοι και να μην μπορούν να βρουν εργασία στον τόπο που γεννήθηκαν, καθώς στις υπανάπτυκτες οικονομίες δε δημιουργούνται θέσεις εργασίας ικανές να απασχολήσουν το εργατικό τους δυναμικό¹.

¹ Σάββας Ρομπόλης, (2007). *Η μετανάστευση από και προς την Ελλάδα. Απολογισμοί και προοπτικές*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, σελ. 9.

Σήμερα, ωστόσο, πολλές αιτίες, όπως η έκρηξη ανεξέλεγκτων των συγκρούσεων, οι διευρυνόμενες οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, οι κοινωνικές

ανακατατάξεις στις οικονομίες, οι κλιματικές αλλαγές, η ευκολότερη πρόσβαση στην πληροφορία και τα ταξίδια, η αναζήτηση καλύτερης ζωής ή και εκπαίδευσης είναι οι βασικές δυνάμεις πίσω από την κίνηση των πληθυσμών.

214 εκατομμύρια άνθρωποι είναι μετανάστες σήμερα, άνω του 3% του παγκόσμιου πληθυσμού. Το 60% από αυτούς κατευθύνεται σε όμορες χώρες του φτωχού νότου και μόνον το 40% στις χώρες του πλούσιου βορρά.

Στην Ευρώπη, για παράδειγμα, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο τα βασικά μεταναστευτικά ρεύματα κατευθύνονται από τις χώρες του Νότου προς τις ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες του Βορρά, στο πλαίσιο της ανοικοδόμησης και της εκβιομηχάνισής τους. Όμως, μπαίνοντας στη δεκαετία του 1980, το πρότυπο αυτό αλλάζει, αυτή τη φορά λόγω της περίφημης αποβιομηχάνισης και άλλων μεγάλων παγκόσμιων αναδιαρθρωτικών αλλαγών. Έτσι, οι νότιες ευρωπαϊκές χώρες, που μέχρι πρόσφατα τροφοδοτούσαν τον πλούσιο Βορρά με εργατικό δυναμικό, μετατρέπονται γρήγορα στις βασικότερες χώρες υποδοχής μεταναστών, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μεγάλη έλευση υπηκόων Αφρικανικών χωρών, μεταξύ άλλων, στην Ελλάδα. Για τους περισσότερους από αυτούς η Ελλάδα αποτελεί περισσότερο χώρα διέλευσης και όχι προορισμού. Ωστόσο, αρκετοί από αυτούς, είτε από επιλογή, είτε από ανάγκη, παραμένουν εν τέλει στην Ελλάδα.

Στην παρούσα εργασία θα ασχοληθούμε με τους γαλλόφωνους Αφρικανούς υπηκόους που διαβιούν στην Ελλάδα και η βασική υπόθεση εργασίας την οποία θα επιδιώξουμε να επιβεβαιώσουμε ή να αναιρέσουμε μέσω της έρευνας του πεδίου, τόσο με ερωτηματολόγια κλειστού τύπου, όσο και με ποιοτικές συνεντεύξεις, είναι το κατά πόσο οι παροχές που δικαιούνται, ή και που λαμβάνουν, οι άνθρωποι αυτοί, αποτελούν για τους ίδιους κίνητρο ή αντικίνητρο για την παραμονή τους στη χώρα. Είναι γνώστες των παροχών αυτών ή όχι; Επιθυμούν να κάνουν χρήση των παροχών που δικαιούνται, και αν όχι, γιατί; Από πού ενημερώνονται και ποιες είναι, κατά τη γνώμη τους, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στις συνδιαλλαγές τους; Ποιες θεωρούν ότι θα ήταν οι βασικότερες παροχές που θα βελτίωναν το επίπεδο διαβίωσής τους; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα τα οποία θα πραγματευτούν στην παρούσα έρευνα.

Θα πρέπει, ωστόσο, να ληφθούν υπόψη, δύο βασικές παράμετροι: αφενός η ιδιαιτερότητα της μετανάστευσης των εν λόγω πληθυσμών και, αφετέρου, η το γεγονός της εν μέρει, ή και σε κάποιες περιπτώσεις της μη, εφαρμογής του νομικού πλαισίου στην Ελλάδα.

Αναφορικά με τις ιδιαιτερότητες της μετανάστευσης των εν λόγω πληθυσμών, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι πρόκειται για υπηκόους χωρών που, στο σύνολό τους, έχουν υπάρξει αποικίες της Γαλλίας και του Βελγίου. Αυτό, στην πράξη, σημαίνει ότι στις χώρες καταγωγής έχουν γαλουχηθεί σε κοινωνίες που έχουν δομηθεί βάσει των προτύπων των χωρών που τις αποικιοκράτησαν, και άρα είναι δύσκολο για αυτούς να προσαρμοστούν στα ελληνικά δεδομένα, αρχής γενομένης από την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, εμπόδιο που δε θα συναντούσαν σε μια γαλλόφωνη χώρα, αλλά και πολλών άλλων εκφάνσεων της καθημερινής ζωής στην ελληνική κοινωνία.

Σε ό,τι αφορά το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα, αυτό μπορεί να έχει μεν νομοθετηθεί, ωστόσο να υπάρχουν δυσκολίες που να καθιστούν την εφαρμογή του δύσκολη, έως και αδύνατη, όπως θα δούμε και στη συνέχεια. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε ότι, παρόλο που το δικαίωμα των αιτούντων άσυλο στη στέγαση έχει θεσπιστεί νομικά (ΠΔ220/ΦΕΚ251/τ.Α'/2007/άρθρ.6§2), στην πράξη δεν εφαρμόζεται πλήρως, καθώς οι διαθέσιμες θέσεις φιλοξενίας είναι ανεπαρκείς για τον όγκο των ανθρώπων που δικαιούνται να αιτηθούν. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να καλύπτονται μεν οι πλέον ευάλωτες περιπτώσεις, αλλά ο μεγαλύτερος όγκος των αιτούντων να μην έχει πρόσβαση στο νομικά κατοχυρωμένο δικαίωμά του.

1.2 Η μετανάστευση στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Η Ελλάδα, παραδοσιακή χώρα προέλευσης μεταναστών στα τέλη του 19^{ου} αιώνα προς τις ΗΠΑ και την Αυστραλία, και περί τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, κυρίως, προς τη Δυτική Γερμανία και το Βέλγιο, μετατρέπεται, ιδιαίτερα κατά τη δεκαετία του 1990, σε χώρα υποδοχής οικονομικών μεταναστών αλλά και αιτούντων πολιτικό άσυλο².

² Σάββας Ρομπόλης, (2007). *Η μετανάστευση από και προς την Ελλάδα. Απολογισμοί και προοπτικές*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, σελ. 13.

Τη δεκαετία αυτή, η σύγκλιση των οικονομικών μεγεθών της Ελλάδας με αυτά των Ευρωπαϊκών χωρών, αλλά και η αναβάθμιση του οικονομικού της ρόλου στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, συντελούν στο να μετατραπεί από χώρα αποστολής σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Στη μετατροπή αυτή συμβάλλουν επίσης οι ανάγκες και οι εξελίξεις της αγοράς εργασίας, η γεινίαση της χώρας με χώρες της Βαλκανικής, αλλά και η γεωπολιτική της θέση³.

Η πτώση των Σοσιαλιστικών καθεστώτων στην ανατολική Ευρώπη το 1989 δημιούργησε το πρώτο κύμα οικονομικής μετανάστευσης με προορισμό την Ελλάδα (με μετανάστες κυρίως από την Αλβανία, τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία) διαμέσου των βόρειων συνόρων και στην συνέχεια προστέθηκαν μετανάστες από χώρες της Αφρικής και της Ασίας⁴. Κατά την δεκαετία 2000 - 2010 η Ελλάδα έγινε πόλος έλξης εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών όχι μόνο από τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες αλλά από ολόκληρο τον κόσμο με αποτέλεσμα περίπου το 7% του πληθυσμού της χώρας να είναι μετανάστες από χώρες εκτός ΕΕ⁵.

Ελκτικοί παράγοντες θεωρούνταν η γεωγραφική θέση της Ελλάδας, τα «εύκολα» προσβάσιμα σύνορα, η βελτίωση της οικονομίας και κυρίως η σημαντική σε μέγεθος παραοικονομία, καθώς επίσης ο εποχικός χαρακτήρας προσφοράς εργασίας στους τομείς του τουρισμού, γεωργίας και στους κατασκευαστικούς τομείς. Σημαντικά επίσης συνέβαλλε το γεγονός ότι η Ελλάδα ήταν το μοναδικό κράτος της Βαλκανικής χερσονήσου που ήταν μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ωστόσο, δεδομένης της κακής κατάστασης της οικονομίας της χώρας τα τελευταία 7, τουλάχιστον, χρόνια, πολλοί από τους προαναφερθέντες θελκτικούς ως προς τη μετανάστευση παράγοντες, έχουν ατονήσει. Στην οικονομική αυτή κατάσταση προστίθεται η χρόνια δημοσιονομική προσαρμογή και επιτήρηση η οποία έχει κοστίζει πολλές θέσεις εργασίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα υψηλά ποσοστά

³ Α.Μαρβάνης – Δ. Παρασσάνογλου – Μ. Παύλου (2001). *Οι μετανάστες στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

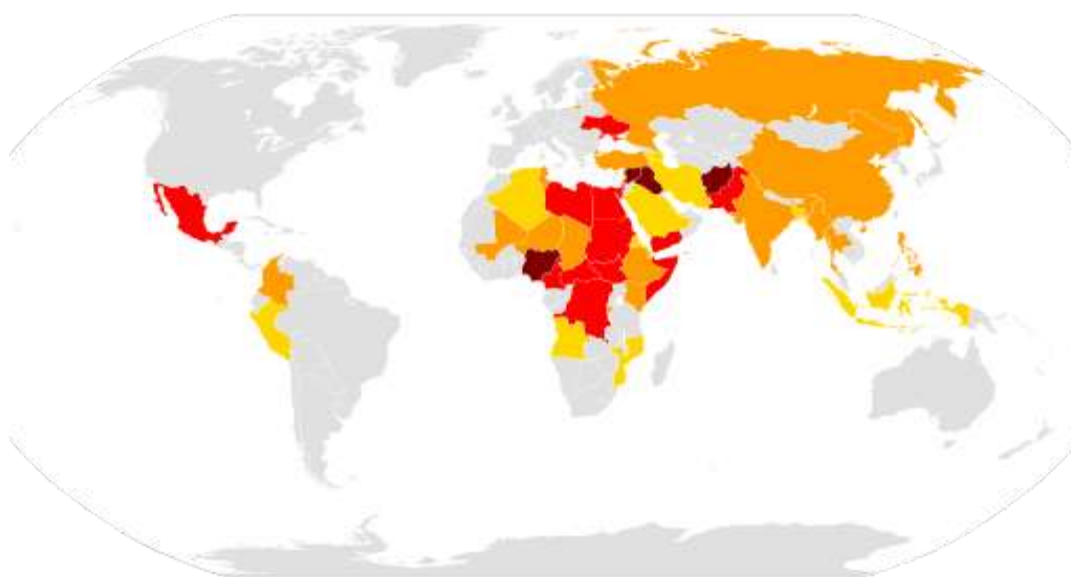
⁴ Κωνσταντίνος Π. Καλοφωλιάς (2011). *Το Μεταναστευτικό Ζήτημα στη Μεσόγειο (Ισπανία - Ιταλία - Ελλάδα)*. Αθήνα: Μιχάλη Σιδέρη. σελ. 33-34.

⁵ (17/07/2013) *Ξένοι εκτός ΕΕ το 7% των πολιτών σε Ελλάδα, Κύπρο, Ισπανία και Αυστρία*. Η Καθημερινή.

ανεργίας, τόσο σε ευρωπαίους όσο και σε μη ευρωπαίους πολίτες, και κατά συνέπεια αποτελεί αποθαρρυντικό παράγοντα μόνιμης εγκατάστασης στην Ελλάδα.

Παρόλα αυτά, η γεωπολιτική θέση της χώρας είναι τέτοια που η διέλευση των μεταναστευτικών ρευμάτων από την Ασία αλλά και από την Αφρική προς την Ευρώπη είναι σχεδόν βέβαιο ότι περνά από την Ελλάδα.

Αυτή τη στιγμή, όπως φαίνεται και στην εικόνα που ακολουθεί, υπάρχουν σχεδόν 18 ενεργές εμπόλεμες ζώνες, άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο γνωστές. Οι τέσσερις πιο βίαιες αλλά και με το μεγαλύτερο αριθμό θυμάτων εντοπίζονται στο Αφγανιστάν, το Ιράκ, τη Συρία και την Αφρική (στα σύνορα των χωρών Καμερούν, Νίγηρα, Τσαντ και Νιγηρίας). Ακολουθούν οι συρράξεις μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστίνιων στη Λωρίδα της Γάζας, Κούρδων και Τούρκων στην Τουρκία, ο εμφύλιος πόλεμος που μαίνεται στη Σομαλία, οι ενδοφυλετικές συρράξεις στη Νιγηρία, ο πόλεμος στο Νταρφούρ του Σουδάν, οι ένοπλες συρράξεις στο νοτιοδυτικό Πακιστάν, οι εμφύλιοι πόλεμοι στη Λιβύη αλλά και την Υεμένη, το Νότιο Σουδάν και την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, και τέλος οι ένοπλες συγκρούσεις στην Ουκρανία.

Locations of ongoing conflicts worldwide, November 2015⁶

■ Major wars, 10,000+ deaths in current or past year

⁶ <http://ploughshares.ca/programs/armed-conflict/acr-interactive-map/>

- Wars, 1,000–9,999 deaths in current or past year
- Minor conflicts, 100–999 deaths in current or past year
- Skirmishes and clashes, fewer than 100 deaths in current or past year

Αυτό δε σημαίνει, φυσικά, ότι παλαιότερες εμφύλιες, ή μη, συρράξεις οι οποίες έχουν αυτή τη στιγμή ατονήσει δεν παραμένουν οριακά επικίνδυνες, ή ότι η κατάσταση στις χώρες αυτές έχει επανέλθει σε βιώσιμα επίπεδα, όπως για παράδειγμα ο πρόσφατος εμφύλιος πόλεμος στην Ακτή Ελεφαντοστού.

Τη δεδομένη χρονική περίοδο, σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), ο αριθμός των προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των εσωτερικά εκτοπισμένων πληθυσμών ξεπερνά, για πρώτη φορά μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τα 50 εκατομμύρια. Μάλιστα, ο αριθμός των εσωτερικά εκτοπισμένων λόγω συγκρούσεων είναι ο υψηλότερος που έχει καταγραφεί ποτέ.⁷

Όπως είναι φυσικό, οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν και την Ευρώπη. Ο αριθμός των ατόμων που εισέρχονται στην Ευρώπη ελπίζοντας να τους αποδοθεί το καθεστώς του πρόσφυγα, βρίσκεται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα. Από τις αρχές του έτους, περισσότεροι από 760.000 άνθρωποι έχουν εισέλθει στην Ευρώπη, κυρίως διασχίζοντας τη Μεσόγειο, με κατεύθυνση την Ελλάδα και την Ιταλία και στη συνέχεια κάποια βόρεια ευρωπαϊκή χώρα, προερχόμενοι κυρίως από χώρες όπως η Συρία, το Ιράκ, το Αφγανιστάν, αλλά και πολλές περιοχές ένοπλων συγκρούσεων στην Αφρική.⁸

Χαρακτηριστικά, και σύμφωνα πάντα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), ο συνολικός αριθμός προσφύγων και μεταναστών που έφτασαν στα μεσογειακά παράλια της Ευρώπης κατά το μήνα Οκτώβριο 2015 (218.000) ισούται σχεδόν με τον αριθμό των ατόμων που εισήλθαν συνολικά κατά τη διάρκεια του έτους 2014 (219.000).⁹

Σύμφωνα με το νέο σχεδιασμό της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) αναμένεται ότι θα μπορούσαν να υπάρξουν μέχρι και 5.000 αφίξεις προσφύγων και μεταναστών ημερησίως στην Ευρώπη από την Τουρκία στο διάστημα μεταξύ Νοεμβρίου 2015 και Φεβρουαρίου 2016.

⁷ <http://www.unhcr.gr/>

⁸ <http://www.unhcr.gr/>

⁹ <http://www.unhcr.gr/>

Φυσικά, σε ό,τι αφορά την πληθυσμιακή ομάδα που εξετάζουμε, είναι σχεδόν σπάνιο να αποτελεί η Ελλάδα προορισμό για αυτούς. Η οικονομική κατάσταση της χώρας δε βοηθά σε αυτό. Πολύ σημαντικό ρόλο διαδραματίζει επίσης το γεγονός ότι οι χώρες αυτές έχουν υπάρξει επί μακρόν γαλλικές και βελγικές αποικίες, οπότε, εξ αρχής, είτε λόγω γλώσσας, είτε λόγω συνεκτικών και οικογενειακών δεσμών με τη χώρα, είτε λόγω καλύτερης οικονομικής κατάστασης της χώρας από την Ελλάδα, είτε λόγω του λεγόμενου «αποικιακού χρέους», η χώρα που προτιμάται, ή που τουλάχιστον αποτελεί επιθυμητό προορισμό, όπως θα δούμε και πιο κάτω, είναι η Γαλλία.

1.3. Όροι και ορισμοί

Ωστόσο, δεδομένου ότι η παρούσα εργασία έχει σα στόχο να προσεγγίσει το ζήτημα της μετανάστευσης των γαλλόφωνων αφρικανών υπηκόων στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία, καθίσταται σαφές ότι θα πρέπει να παρατεθούν συγκεκριμένοι ορισμοί, καθώς ένα μεγάλο ποσοστό των εν λόγω υπηκόων δεν ανήκουν στην κατηγορία του οικονομικού μετανάστη, και ως εκ τούτου δεν εμπίπτουν στις αντίστοιχες διεθνείς, ευρωπαϊκές αλλά και εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να διευκρινιστεί, επίσης, ότι η χρήση ενός διευρυμένου και αποδεκτού ορισμού είναι καθαρά συμβατική. Στην πραγματικότητα η απόδοση ενός ενιαίου ορισμού είναι ιδιαίτερα περίπλοκη γιατί ο ορισμός του ποιος είναι μετανάστης διαφέρει από χώρα σε χώρα και εξαρτάται από μια σειρά παραμέτρων ανάμεσα στις οποίες ενδεικτικά αναφέρονται ο ορισμός της ιθαγένειας που κάθε χώρα υιοθετεί (από τον τόπο γέννησης- *jus soli* ή εξ αίματος *jus sanguinis*) αλλά και οι πολιτικοί και εθνικοί στόχοι που θέτει.

Παρά τη δυσκολία που καταγράφεται στη βιβλιογραφία για ένα ενιαίο και κοινά αποδεκτό ορισμό, η μετανάστευση μπορεί να οριστεί ως η μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου, μιας ομάδας ή ενός κοινωνικού συνόλου. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, στο σχέδιο του Ν.2910/2001, δίνεται στον μετανάστη ο παρακάτω ορισμός: *«Μετανάστης είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ανιθαγενής, ο οποίος εισέρχεται και εργάζεται νόμιμα στο Ελληνικό έδαφος με σκοπό την βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης για ορισμένο*

χρονικό διάστημα, μεγαλύτερο των τριών μηνών». Με άλλα λόγια, με τον όρο «μετανάστης» εννοούμε εκείνο το μέλος της κοινωνίας που εγκαταλείπει εκούσια τη χώρα του για να εγκατασταθεί σε μία άλλη χώρα, συνήθως περισσότερο ανεπτυγμένη οικονομικά, με στόχο την αναζήτηση εργασίας.

Έτσι λοιπόν, οι βασικότεροι ορισμοί, θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

- Με τον όρο μεταναστευτική ροή εννοείται η διαφορά εισροής – εκροής πληθυσμού εντός και εκτός αντίστοιχα των συνόρων μιας χώρας (δηλ. ο όρος δεν αναφέρεται μόνο στις νέες αφίξεις, αλλά και στις αναχωρήσεις από μια χώρα.) Με τον όρο απόθεμα μεταναστών εννοείται το σύνολο των μεταναστών που κατοικούν σε μια χώρα μια δεδομένη στιγμή.
- Πρόσφυγας, σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση της Γενεύης 1951 (που επικυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.Δ. 3989/1959) και το συμπληρωματικό Πρωτόκολλο της Ν.Υόρκης 1967, είναι το πρόσωπο που βρίσκεται εκτός της χώρας, της οποίας έχει την υπηκοότητα, εξαιτίας δικαιολογημένου φόβου δίωξης λόγω της φυλής, της θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιτίας δε του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να απολαύει την προστασία της συγκεκριμένης αυτής χώρας ή να επιστρέψει σε αυτήν. Επίσης σχετικά πρόσφατα προστέθηκε στον συγκεκριμένο ορισμό και το φύλο ως «δικαιολογημένος φόβος δίωξης» και κατά συνέπεια φυγής από τη χώρα καταγωγής.¹⁰
- Ως Εσωτερικά Εκτοπισμένοι Πληθυσμοί (Internally Displaced Populations ή IDPs), αναφέρονται οι πληθυσμοί εκείνοι που εκτοπίζονται στο εσωτερικό μιας χώρας που βρίσκεται σε σύγκρουση.¹¹
- Αιτών Άσυλο είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής, ο οποίος έχει υποβάλλει αίτημα ασύλου σχετικά με το οποίο δεν έχει ακόμη ληφθεί

¹⁰, <http://bit.ly/1jEHzhE> Εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. (1^η Σεπτεμβρίου 2005) *Καθορισμός του καθεστώτος του Πρόσφυγα. Καθορίζοντας ποιος είναι πρόσφυγας. Εγχειρίδιο αυτοδιδασκαλίας.* Αθήνα: Αυτοέκδοση.

¹¹ <http://bit.ly/1jEHzhE> Εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. (1^η Σεπτεμβρίου 2005) *Καθορισμός του καθεστώτος του Πρόσφυγα. Καθορίζοντας ποιος είναι πρόσφυγας. Εγχειρίδιο αυτοδιδασκαλίας.* Αθήνα: Αυτοέκδοση.

οριστική απόφαση (Π.Δ. 220/2007), περιλαμβανομένων και των υπηκόων τρίτων χωρών που προωθούνται στην Ελλάδα, σε εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου της Ευρώπης 18-02-2003.¹²

- Ανιθαγενής είναι το πρόσωπο που νομικά (de jure) ή και κοινωνικά (de facto, εκ των πραγμάτων) δεν ανήκει σε κανένα κράτος. Νομικά (de jure) στην περίπτωση που δεν υπάρχει αναγνωρισμένο κράτος. Εκ των πραγμάτων (de facto) όταν, παρά το γεγονός ότι υπάρχει αναγνωρισμένο κράτος, το φυσικό πρόσωπο δεν επιθυμεί την επιβεβαίωσή της εθνικότητάς του είτε για πρακτικούς λόγους κόστους είτε λόγω συνθηκών πολιτικής αναταραχής ή και φόβου δίωξης. Ανιθαγένεια δεν σημαίνει απαραίτητα και έλλειψη υπηκοότητας.¹³
- Ένα σχετικά καινούριο φαινόμενο στο διεθνή χώρο συνιστούν οι πρόσφυγες εξαιτίας της καταστροφής του περιβάλλοντος ή «περιβαλλοντικοί πρόσφυγες». Κατά συνέπεια, πληθυσμοί που πλήττονται από την άνοδο του επιπέδου των θαλασσών, την απερίμωση, τις υψηλές θερμοκρασίες ή τις πλημμύρες, πράγματι, σύμφωνα με μεγάλη πιθανότητα, θα υποχρεωθούν να εγκαταλείψουν τις περιοχές της προέλευσής τους, όταν οι περιβαλλοντικές συνθήκες θα έχουν γίνει ανυπόφορες. Ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, αναμένοντας τις μελλοντικές μετατοπίσεις άλλων πληθυσμών (1 δισ. άνθρωποι εκτιμάται ότι θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους), συνηγορεί πλέον για μια διεθνή νομική αναγνώριση αυτού του νέου τύπου πρόσφυγα, που αγνοείται αυτή την περίοδο από τις διεθνείς συμβάσεις και κατά

¹² <http://bit.ly/1jEHzhE> Εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. (1^η Σεπτεμβρίου 2005) *Καθορισμός του καθεστώτος του Πρόσφυγα. Καθορίζοντας ποιος είναι πρόσφυγας. Εγχειρίδιο αυτοδιδασκαλίας*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

¹³ <http://bit.ly/1jEHzhE> Εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. (1^η Σεπτεμβρίου 2005) *Καθορισμός του καθεστώτος του Πρόσφυγα. Καθορίζοντας ποιος είναι πρόσφυγας. Εγχειρίδιο αυτοδιδασκαλίας*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

συνέπεια από αντίστοιχες νομοθετικές ρυθμίσεις σε εθνικό ή ευρύτερα περιφερειακό επίπεδο.¹⁴

Σε ό,τι αφορά τον ορισμό των μεταναστών στην Ελλάδα, με νομικούς όρους, είναι αποσπασματικός και διφορούμενος. Ο νομικός όρος "αλλοδαπός" αναφέρεται σε όλους όσους δεν έχουν ελληνική υπηκοότητα, αλλά τυπικά χρησιμοποιείται μόνο για τους υπηκόους τρίτων χωρών (εξαιρώντας π.χ. τους υπηκόους της Ε.Ε.). Σε αυτόν περιλαμβάνονται οι παρακάτω κατηγορίες:

- Ξένοι υπήκοοι που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα και έχουν άδεια παραμονής και εργασίας (Μετανάστες με τα απαραίτητα έγγραφα)

- Ξένοι υπήκοοι που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα παράνομα, χωρίς άδεια παραμονής ή εργασίας σε ισχύ (Μετανάστες χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα)

- Αιτούντες άσυλο και άμεσα εξαρτώμενα μέλη που έχουν κάνει ή έχουν εισέλθει στην Ελλάδα με την πρόθεση να κάνουν αίτηση ασύλου

- Πρόσφυγες που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα έχοντας αποκτήσει το καθεστώς του πρόσφυγα από τις αρμόδιες αρχές.

Στις παραπάνω κατηγορίες προστίθενται οι μετανάστες ελληνικής καταγωγής:

- Παλινοστούντες ομογενείς, οι οποίοι είναι υπήκοοι των νέων ανεξάρτητων κρατών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, ελληνικής καταγωγής, και μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική υπηκοότητα, αν το επιθυμούν.

- Ομογενείς, οι οποίοι έχουν αλβανική υπηκοότητα, είναι ελληνικής καταγωγής και έχουν τη δυνατότητα ειδικής άδειας παραμονής και εργασίας τρίχρονης διάρκειας.

Ακόμη, θα πρέπει να αναφερθούμε και στο διαχωρισμό που πραγματοποιείται μεταξύ της «μεταναστευτικής πολιτικής» και της «πολιτικής ασύλου», υπό την έννοια ότι η πρώτη αφορά επιμέρους πολιτικές σχετικές με την εγκατάσταση, διαμονή και ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται σε κράτος-μέλος της ΕΕ, με σκοπό την μόνιμη ή προσωρινή παραμονή σε αυτή. Η "πολιτική για την παράνομη μετανάστευση", στην ευρύτερη έννοιά της, αφορά τα μέτρα εκείνα που αποσκοπούν στην καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης προσώπων, αλλά και της - χωρίς την τήρηση των νομίμων διαδικασιών - εισόδου και παραμονής ατόμων σε ένα κράτος.

¹⁴ <http://el.wikipedia.org/wiki> , <http://bit.ly/U1Tgm0>

Από την άλλη μεριά, η "πολιτική ασύλου" αναφέρεται σε δράσεις σχετικές με την απόδοση του καθεστώτος του πρόσφυγα (όπως ορίστηκε παραπάνω), την παροχή προσωρινής προστασίας σε άτομα που χρίζουν διεθνούς προστασίας και τις διαδικασίες παροχής ασύλου.

Στο παρόν κείμενο, η αναφορά δεν περιορίζεται αυστηρά στην μεταναστευτική πολιτική, όπως αυτή περιγράφηκε παραπάνω, αλλά επεκτείνεται και στα μέτρα για τους πρόσφυγες και το άσυλο διότι πρόκειται για φαινόμενα που συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, δεδομένου ότι συχνά οι αιτούντες άσυλο μετατρέπονται, στην πράξη, σε μετανάστες - αποκτούν δηλαδή κάποια μονιμότητα στην εγκατάστασή τους και εντάσσονται στην αγορά εργασίας της χώρας υποδοχής - ενώ οι (οικονομικοί) μετανάστες, χρησιμοποιούν τις διαδικασίες παροχής της προσφυγικής ιδιότητας, ώστε να κατορθώσουν να εισέλθουν στην χώρα υποδοχής.

Καθεμιά από τις παραπάνω κατηγορίες δικαιούται να απολαμβάνει ορισμένα δικαιώματα, όπως επίσης έχει και ορισμένες υποχρεώσεις. Στη συνέχεια της εργασίας αυτής θα δούμε αν και πόσο τα δικαιώματα αυτά απολαμβάνονται και αν οι υποχρεώσεις τηρούνται, πάντα στο πλαίσιο των κατηγοριών που άπτονται των ομάδων που θα απασχολήσουν την παρούσα έρευνα.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, θα γίνει μια σύντομη ιστορική αναδρομή για κάθε μια από τις πρώην Γαλλικές αποικίες της Δυτικής υποσαχάριας Αφρικής, σε μια προσπάθεια να γίνουν κατανοητοί οι λόγοι που οδηγούν τους ανθρώπους αυτούς στη μετανάστευση.

2. Κεφάλαιο Δεύτερο: Οι γαλλικές και βελγικές αποικίες

2.1. Εισαγωγικά

Στην παρούσα εργασία θα μελετήσουμε με τα μεταναστευτικά ρεύματα των γαλλόφωνων Αφρικανών υπηκόων στην Ελλάδα, κυρίως κατά την τελευταία δεκαετία. Από τις χώρες στις οποίες θα αναφερθούμε εξαιρούνται οι βορειοαφρικανικές χώρες (Αλγερία, Τυνησία και Μαρόκο), οι οποίες υπήρξαν μεν γαλλικές αποικίες, αλλά παρουσιάζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, πολιτιστικά και μη, από το σύνολο των υπολοίπων χωρών με τις οποίες θα ασχοληθούμε, αλλά και χώρες, που, όπως θα δούμε παρακάτω, αν και έχουν υπάρξει γαλλικές ή βελγικές αποικίες, έχουν ισχυρή παρουσία στον Ελλαδικό χώρο.

Ουσιαστικά, λοιπόν, η παρούσα εργασία θα πραγματευτεί τη μετανάστευση των γαλλόφωνων υπηκόων της υποσαχάριας Αφρικής, και κυρίως της Δυτικής Αφρικής, αν και οι γαλλικές και βελγικές αποικίες, δεν εκτεινόταν μόνο στο Δυτικό κομμάτι της Ηπείρου.

Συνοπτικά, οι χώρες με τις οποίες θα ασχοληθούμε, είναι οι ακόλουθες (σε παρένθεση αναγράφονται οι ημερομηνίες της αποικιοκρατίας του κάθε κράτους), και έχουν επιλεγεί βάσει του πληθυσμού με τον οποίο έχω έρθει σε επαφή μέσω της εργασίας μου στη ΜΚΟ PRAKSIS:

- σε ό,τι αφορά τις γαλλικές αποικίες: Ακτή Ελεφαντοστού (1843 – 1960), Μάλι (1883 – 1960), Γουινέα (1891 – 1958), Μαυριτανία (1902 – 1960), Σενεγάλη (1677 – 1960), Μπουρκίνα Φάσο ή πρώην Άνω Βόλτα (1896 – 1960), Καμερούν (1918 – 1960),

Στον κατάλογο αυτό μπορούν να προστεθούν πολλές άλλες χώρες όπως ο Μαυρίκιος, το Τζιμπουτί (ή Γαλλική Σομαλιλάνδη), ή οι Σεϋχέλλες που έχουν υπάρξει μεν γαλλικές αποικίες Ωστόσο, αφενός κάποιες από τις χώρες αυτές έχουν υπάρξει αποικίες πολλών χωρών διαδοχικά – ο Μαυρίκιος για παράδειγμα υπήρξε ολλανδική αποικία από το 1638 ως το 1710, γαλλική αποικία μέχρι το 1810 και βρετανική αποικία μέχρι το 1968, οπότε και ανεξαρτητοποιήθηκε – ή, σε ό,τι αφορά άλλες, όπως

για παράδειγμα οι Σεϋχέλλες, η Μαδαγασκάρη, η Γκαμπόν, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, το Τόγκο, η Γκάμπια, η Δημοκρατία του Κονγκό, ο Νίγηρας, το Μπενίν, έχουν σχεδόν αμελητέα ποσοστά μετανάστευσης στον ελλαδικό χώρο, οπότε και το δείγμα μας θα ήταν μηδαμινό έως ανύπαρκτο. Αυτό συμβαίνει γιατί ακόμη και όταν βρίσκονται στη χώρα, σπανίως καταγράφονται, στοχεύοντας συνήθως σε μια από τις ευρωπαϊκές χώρες του Βορρά, με κορυφαία στις προτιμήσεις τους τη Γαλλία.

- και σε ό,τι αφορά τις βελγικές αποικίες, η πιο χαρακτηριστική περίπτωση είναι αυτή της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό (σημερινή ονομασία), γνωστό επίσης ως βελγικό Κονγκό, αλλά και ως Ζαΐρ.

Αρχικά, θα κάνουμε μια μικρή ιστορική αναδρομή σε καθεμιά από τις προαναφερθείσες προς εξέταση χώρες, κυρίως από τη στιγμή της ανεξαρτητοποίησής τους μέχρι και σήμερα, προκειμένου να κατανοήσουμε, όσο αυτό είναι εφικτό, τόσο την κατάσταση που επικρατεί, όσο και τους λόγους που οδηγούν τους ανθρώπους αυτούς στη μετανάστευση.

Ας δούμε, όμως, πιο αναλυτικά τι συνέβη σε κάθε μια από τις χώρες που θα εξετάσουμε:

2.1.1 Ακτή Ελεφαντοστού

Η Ακτή Ελεφαντοστού είναι χώρα της Δυτικής Αφρικής με έκταση 322.460 τ.χλμ και πληθυσμό 22.671.331 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2014¹⁵. Πολιτική πρωτεύουσα της χώρας είναι το Γιαμουσσούκρο, ενώ μεγαλύτερη πόλη και οικονομική πρωτεύουσα είναι το Αμπιτζάν.

Τα γαλλικά είναι η επίσημη γλώσσα της Ακτής του Ελεφαντοστού και περίπου το 70% των κατοίκων της χώρας είναι σε θέση να κατανοούν και να μιλούν τη γλώσσα. Παράλληλα, ωστόσο, στη χώρα συνυπάρχουν γύρω στις 60 διαφορετικές φυλές, η καθεμιά μιλώντας τη δική της διάλεκτο.¹⁶

Η οικονομία της Ακτής του Ελεφαντοστού βασίζεται στη γεωργία. Για 30 χρόνια ήταν ο 3ος παραγωγός καφέ στον κόσμο, ενώ ώρα κατέχει την έβδομη θέση. Με 40% της παγκόσμιας παραγωγής, είναι ο πρώτος παραγωγός κακάο στον κόσμο. Εκτός από καφέ και κακάο, παράγει μεγάλες ποσότητες βαμβακιού, καλαμπόκι, ρύζι,

¹⁵ <http://news.abidjan.net/h/518921.html>

¹⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iv.html>

μανιόκα και φοινικέλαιο. Ο κύριος φυσικός πόρος της χώρας είναι το ξύλο, ενώ διαθέτει πλούσια κοιτάσματα χρυσού και διαμαντιών.

Από το 1999, όταν ξεκίνησαν οι πολιτικές κρίσεις, η φτώχεια έχει επιδεινωθεί. Στην Ακτή του Ελεφαντοστού, το 2004, 40% του πληθυσμού ζούσε κάτω από το όριο της φτώχειας. Η πρώτη αιτία θανάτου των παιδιών κάτω των 5 ετών είναι η ελονοσία, ενώ οι κυριότερες ασθένειες στο γενικό πληθυσμό είναι ο ιός του HIV/AIDS, η φυματίωση και η ελονοσία.¹⁷ Η χώρα κατέχει επίσης τη 14^η θέση παγκοσμίως, σε σύνολο 129 χωρών, σε ό,τι αφορά το ποσοστό του πληθυσμού που απεβίωσε το 2014 λόγω AIDS¹⁸.

Το προσδόκιμο ζωής στο σύνολο του πληθυσμού ήταν, σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2015, τα 58,34 χρόνια (57,21 χρόνια οι άνδρες και 59,51 οι γυναίκες).

Αρχικά γαλλικό προτεκτοράτο (1843) και στη συνέχεια γαλλική αποικία το 1893, η χώρα κέρδισε την ανεξαρτησία της 7 Αυγούστου 1960, υπό την ηγεσία του Felix Houphouet-Boigny, που υπήρξε ο πρώτος πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Τον Οκτώβριο του 1995, μετά το θάνατο του Felix Houphouet-Boigny, οι πρώτες προεδρικές εκλογές λαμβάνουν χώρα. Σε αυτές ανακηρύσσεται νικητής ο Henri Konan Bédié, ο οποίος, μεταξύ άλλων, υπογραμμίζει τη σημασία της inoirité, της εθνικής ταυτότητας και κυριαρχίας των Ιβοριανών.

Το Δεκέμβριο του 1999, ο Henri Konan Bédié ανατρέπεται με στρατιωτικό πραξικόπημα και η θέση του παίρνει ο στρατηγός Robert Guéi, υπό την ηγεσία του οποίου διοργανώνονται νέες εκλογές το 2000, από τις οποίες αποκλείεται ο προκάτοχός του Henri Konan Bédié, αλλά και ο Alassane Dramane Ouattara, πρώην υπουργός οικονομικών και σημερινός πρόεδρος της χώρας, λόγω της inoirité.

Νικητής των εκλογών αναδεικνύεται ο ίδιος ο στρατηγός, αποτέλεσμα που δε γίνεται δεκτό από τον αντίπαλό του Laurent Gbagbo, με αποτέλεσμα να ξεσπάσουν διαμαρτυρίες και ταραχές, που είχαν σαν αποτέλεσμα αρκετούς θανάτους πολιτών. Το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας ανακηρύσσει νικητή των εκλογών τον Laurent Gbagbo.

Το Σεπτέμβριο του 2002, οι αντάρτες επιχειρούν την ανατροπή του Laurent Gbagbo, ξεκινώντας έτσι τον πρώτο εμφύλιο πόλεμο της χώρας¹⁹, ο οποίος θα

¹⁷ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iv.html>

¹⁸ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2157rank.html#uv>

¹⁹ <http://allafrica.com/stories/200212030058.html>

διαρκέσει ως το 2007, παρόλο που οι ένοπλες συρράξεις είχαν σταματήσει από το 2004, αφήνοντας τη χώρα διαιρεμένη στα δύο: στο βορρά που διοικούνταν από αντάρτες μουσουλμάνους, και στο νότο που διοικούνταν από την κυβέρνηση, ως επί το πλείστο χριστιανών.

Οι επόμενες εκλογές επρόκειτο να λάβουν χώρα ήδη από το 2005, ωστόσο πραγματοποιήθηκαν τελικά τον Οκτώβριο του 2010, έπειτα από 6 αναβολές.

Το αποτέλεσμα των εκλογών αυτών σήμανε την αρχή του λεγόμενου δεύτερου εμφυλίου πολέμου²⁰, ή αλλιώς της μετεκλογικής κρίσης του 2010. Η εκκίνηση της κρίσης αυτής έλαβε χώρα όταν ο Laurent Gbagbo (πρόεδρος της χώρας από το 2000) ανακοίνωσε ότι ο ίδιος ήταν ο νικητής των εκλογών, άποψη που δε συμεριζόταν ο αντίπαλός του Alassane Dramane Ouattara, ο οποίος είχε την υποστήριξη των Ηνωμένων Εθνών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των ΗΠΑ, αλλά και της Γαλλίας.

Ο εμφύλιος αυτός, ο οποίος χαρακτηρίστηκε από παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και από τις δύο πλευρές²¹⁻²², έληξε με την απομάκρυνση, σύλληψη και φυλάκιση του Laurent Gbagbo στις 11 Απριλίου 2011, ο οποίος οδηγήθηκε στη φυλακή προκειμένου να δικαστεί για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, όντας έτσι ο πρώτος ηγέτης κράτους που απολαμβάνει τέτοιου είδους μεταχείριση.

Τελικά, ο Alassane Dramane Ouattara αναλαμβάνει τα ηνία της χώρας, τα οποία κρατά μέχρι σήμερα, με την εμπιστοσύνη των πολιτών να ανανεώνεται στο πρόσωπό του μετά τις πρόσφατες εκλογές του Οκτωβρίου 2015.

2.1.2 Μάλι

Το Μάλι, γνωστό και ως πρώην Γαλλικό Σουδάν, είναι επίσης χώρα της Δυτικής Αφρικής, και η όγδοη μεγαλύτερη χώρα της Αφρικής, με έκταση μόλις πάνω από 1.240.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Ο πληθυσμός του είναι 14,5 εκατομμύρια, και πρωτεύουσα το Μπαμάκο²³.

²⁰ <http://archive.francesoir.fr/actualite/international/cote-d-ivoire-chronologie-des-evenements-depuis-mai-2011-129280.html>

²¹ <http://www.amnesty.fr/Nos-campagnes/Lutte-contre-impunite/Actualites/Cote-Ivoire-Ils-ont-regarde-sa-carte-Identite-et-ont-abattu-2783>

²² <https://www.hrw.org/fr/news/2011/06/02/cote-divoire-des-partisans-de-gbagbo-tortures-et-tues-abidjan>

²³ <http://www.citypopulation.de/Mali-Cities.html>

Η οικονομία της χώρας επικεντρώνεται στη γεωργία και την αλιεία. Ενώ οι φυσικοί πόροι της χώρας περιλαμβάνουν χρυσό, είναι ο τρίτος μεγαλύτερος παραγωγός χρυσού στην Αφρικανική ήπειρο²⁴, και αλάτι. Ωστόσο, η χώρα περιλαμβάνεται στις φτωχότερες του κόσμου, καταλαμβάνοντας την ενδέκατη θέση στην παγκόσμια κατάταξη²⁵, αλλά και τη δεύτερη θέση παγκοσμίως στην κατάταξη χωρών που αφορά την παιδική θνησιμότητα, δείκτης που αποτελεί ταυτόχρονα ένδειξη και για τη γενικότερη ένδειξη του συστήματος υγείας μιας χώρας²⁶.

Στο απόγειό της, το 1300, η αυτοκρατορία του Μάλι κάλυπτε μια έκταση περίπου δύο φορές το μέγεθος της σύγχρονης Γαλλίας και εκτεινόταν προς τη δυτική ακτή της Αφρικής.²⁷ Στα τέλη του 19ου αιώνα, κατά τη διάρκεια του Διαμελισμού της Αφρικής, δηλαδή της εισβολής, κατοχής, εποικισμού και προσάρτησης της Αφρικανικής Ηπείρου από Ευρωπαϊκές Δυνάμεις κατά την περίοδο του νέου ιμπεριαλισμού μεταξύ 1881 και 1914, η Γαλλία ανέλαβε τον έλεγχο του Μάλι, καθιστώντας το ένα μέρος του γαλλικού Σουδάν.

Το σημερινό Μάλι υπήρξε κάποτε μέρος των τριών αυτοκρατοριών, μαζί με την αυτοκρατορία της Γκάνα και αυτή του Songhai (περιοχή που σήμερα εκτείνεται στα εδάφη των χωρών του Μάλι και του Νίγηρα) που ήλεγχαν το εμπόριο στην περιοχή της ερήμου Σαχάρα. Κατά τη διάρκεια της χρυσής εποχής της η χώρα γνώρισε άνθηση των μαθηματικών, της αστρονομίας, της λογοτεχνίας και των τεχνών.²⁸

Το Γαλλικό Σουδάν υπήρξε γαλλικό αποικιακό έδαφος στην ομοσπονδία της γαλλικής Δυτικής Αφρικής από το 1880 μέχρι περίπου το 1960, όταν και δημιουργήθηκε το ανεξάρτητο κράτος του Μάλι. Η αποικία ονομαζόταν Γαλλικό Σουδάν από το 1890 μέχρι το 1899 και στη συνέχεια και πάλι από το 1920 έως το 1958, και είχε μια ποικιλία από διαφορετικά ονόματα κατά τη διάρκεια της ύπαρξής της. Ιδρύθηκε αρχικά ως ένα στρατιωτικό πρόγραμμα υπό την ηγεσία των γαλλικών στρατευμάτων, αλλά στα μέσα της δεκαετίας του 1890 τέθηκε υπό πολιτική διοίκηση.

Το Μάλι διατήρησε αρχικά στενές σχέσεις με τη Γαλλία και ενώθηκε σε μια βραχύβια ομοσπονδία με τη Σενεγάλη το 1959, αλλά οι δεσμοί με τις δύο χώρες γρήγορα αποδυναμώθηκαν. Το 1960, στις 22 Σεπτεμβρίου, η γαλλική αποικία του

²⁴ <http://fr.reuters.com/article/idUKL6E8C105W20120101>

²⁵ <http://www.businessinsider.com/the-23-poorest-countries-in-the-world-2015-7>

²⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2091rank.html#uv>

²⁷ <http://www.blackpast.org/gah/mali-empire-ca-1200>

²⁸ <http://bit.ly/1Jw2Pmh>

Σουδάν μετονομάστηκε επίσημα σε Δημοκρατία του Μάλι, ανεξαρτητοποιήθηκε και άρχισε να αποστασιοποιείται από τη Σενεγάλη και τη Γαλλία.

Ο Modibo Keita εξελέγη ο πρώτος πρόεδρος, υιοθέτησε ένα σοσιαλιστικό προσανατολισμό με στενούς δεσμούς με την ανατολή, και εθνικοποίησε τους εθνικούς πόρους. Η περίοδος της ηγεσίας του, ωστόσο, χαρακτηρίστηκε από οικονομική παρακμή, με αποτέλεσμα να ανατραπεί με στρατιωτικό πραξικόπημα, στις 19 Νοεμβρίου του 1968, από τον Moussa Traoré, ο οποίος προσπάθησε να κάνει εκ νέου οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές ματαιώθηκαν, τόσο από τις πολιτικές αναταραχές, όσο και από μια καταστροφική ξηρασία που έπληξε τη χώρα από το 1968 ως το 1974, κατά τη διάρκεια της οποίας η πείνα άφησε πίσω της χιλιάδες νεκρούς.

Το καθεστώς Traoré ήρθε αντιμέτωπο με φοιτητικές εξεγέρσεις, στα τέλη της δεκαετίας του 1970, αλλά και με τρεις απόπειρες πραξικοπήματος, κατόρθωσε, ωστόσο, να επιβληθεί σε όλους τους επικριτές και τους αντιφρονούντες, μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1980. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, το καθεστώς Traoré επέβαλλε, μεταξύ άλλων σκληρά προγράμματα οικονομικής λιτότητας, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, αυξάνοντας ακόμη περισσότερο τη λαϊκή δυσφορία. Εν τέλει, οι φοιτητικές αντικυβερνητικές διαδηλώσεις που έλαβαν χώρα από τις 22 ως τις 26 Μαρτίου του 1991, (γνωστές και ως «Τα γεγονότα του 1991»), οι οποίες κατεστάλησαν βίαια, με συλλήψεις και βασανισμούς συμμετεχόντων, οδήγησαν σε μια μεταβατική κυβέρνηση και σε ένα νέο σύνταγμα.²⁹

Ο Moussa Traoré συνελήφθη από τον Αντισυνταγματάρχη Amadou Toumani Toure, ο οποίος και ανέλαβε επικεφαλής της μεταβατικής κυβέρνησης, διόρισε πολιτικό πρωθυπουργό και οδήγησε τη χώρα σε εκλογές, το 1992, με τον Alpha Oumar Konaré να γίνεται ο πρώτος δημοκρατικά εκλεγμένος πρόεδρος της χώρας. Κατά τη διάρκεια της θητείας του, η οποία διήρκησε ως το 2002, το Μάλι θεωρούνταν ως ένα από τα πιο σταθερά, σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, κράτη της Αφρικής.

Από το 2002 ως το 2012, τη σκυτάλη στην ηγεσία της χώρας αναλαμβάνει εκ νέου ο Amadou Toumani Toure, ο οποίος ανατρέπεται με πραξικόπημα στις 22 Μαρτίου 2012.³⁰ Τον διαδέχεται ο Amadou Haya Sanogo, μέχρι τον Απρίλιο του 2012,

²⁹ <https://www.nonviolent-conflict.org/>

³⁰ <http://bit.ly/1ISpGsg>

ο Diocounda Traoré, μέχρι το Σεπτέμβριο του 2013, και ο Ibrahim Boubacar Keita, ο οποίος είναι και ο σημερινός πρόεδρος της χώρας.³¹

Σημαντικό κεφάλαιο στην πολιτική ζωή του τόπου αποτελεί επίσης η διαμάχη που λαμβάνει χώρα στο βορρά. Συνοπτικά, στις αρχές του 1990, οι νομάδες Τουαρέγκ, που ζουν στο βόρειο τμήμα της χώρας, σχηματίζουν το MPA (Mouvement Populaire de l'Azawad,) με στόχο την επίτευξη αυτονομίας για την περιοχή τους, που ονομάζεται Azawad. Μετά από μια ειρηνευτική συμφωνία το 1991, το MPA σταματά να μάχεται την κυβέρνηση, ωστόσο η φατρία FIAA (Front Islamique Arabe de l'Azawad) δεν υποστηρίζει τη συμφωνία και συνεχίζει τον αγώνα το 1994. Ακολουθεί επανέναρξη της ειρηνευτικής διαδικασίας και συμφωνία για μόνιμη κατάπαυση του πυρός, ωστόσο η δυσαρέσκεια συνεχίζει να υπάρχει στους κόλπους των Τουαρέγκ. Η δυσαρέσκεια αυτή γίνεται και πάλι εμφανής στις αρχές της δεκαετίας του 2000 και βρίσκει τους κύριους εκφραστές της σε μέλη των Τουαρέγκ, οι οποίοι στο μεταξύ είχαν προσχωρήσει στις δυνάμεις του στρατού. Η αντίδραση αρχίζει να κορυφώνεται το 2007, ενισχύεται το 2011 από την μαζική εισροή όπλων από το Λιβυκό εμφύλιο πόλεμο, και οδηγεί, μετά την προσχώρηση του τοπικού τμήματος της Al Qaeda στην περιοχή της Σαχάρας, στο πραξικόπημα του Μαρτίου του 2012, με απόσχιση της περιοχής από το υπόλοιπο Μάλι, και θέσπιση του νόμου της Σαρίας. Τα κράτη της Δυτικής Αφρικής συμφωνούν στο να οργανώσουν μια συντονισμένη στρατιωτική προσπάθεια προκειμένου να καταστείλουν την εξέγερση, οι προετοιμασίες ωστόσο παίρνουν χρόνο, και οι Ισλαμιστές, εκμεταλλευόμενοι την καθυστέρηση, αρχίζουν να προσχωρούν προς το νότο. Μπροστά στην κατάσταση αυτή, η κυβέρνηση του Μπαμάκο ζητά, και λαμβάνει, γαλλική βοήθεια, τον Ιανουάριο του 2013, η οποία κατέστειλε το μεγαλύτερο μέρος της εξέγερσης. Μια ειρηνευτική συμφωνία μεταξύ της κυβέρνησης και των ανταρτών Τουαρέγκ υπεγράφη στις 18 Ιουνίου του 2013, ωστόσο η κατάσταση παραμένει ακόμη και σήμερα τεταμένη στο βορρά της χώρας.³²

2.1.3 Γουινέα

Η Γουινέα, επίσημα η Δημοκρατία της Γουινέας, είναι επίσης χώρα της Δυτικής Αφρικής. Παλαιότερα γνωστή ως Γαλλική Γουινέα, πλέον αναφέρεται και ως

³¹ https://fr.wikipedia.org/wiki/Liste_des_pr%C3%A9sidents_du_Mali

³² <https://uppsalaconflictdataprogram.wordpress.com/2012/06/05/backgrounder-situation-in-mali/>

Γουϊνέα - Κονάκρι, προκειμένου διακρίνεται από άλλα μέρη της ευρύτερης περιοχής με το ίδιο όνομα, όπως της Γουινέας-Μπισσάου και την Ισημερινή Γουινέα. Έχει πληθυσμό 10,5 εκατομμύρια³³ και έκταση 245.860 τετραγωνικών χιλιομέτρων.³⁴

Ο πληθυσμός της αποτελείται από 24 διαφορετικές εθνοτικές ομάδες, με τα γαλλικά να είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους, αλλά με πάνω από 24 αυτόχθονες γλώσσες να ομιλούνται επίσης.

Η Γουινέα διαθέτει πολύ σημαντικό ορυκτό πλούτο (κυρίως βωξίτη) και γόνιμο έδαφος, όπου καλλιεργούνται προϊόντα όπως ρύζι και καλαμπόκι. Είναι η μεγαλύτερη εξαγωγός χώρα βωξίτη, ενώ έχει τη δυνατότητα να καταστεί κύρια πηγή σιδηρομεταλλευμάτων.³⁵

Το προσδόκιμο ζωής στο σύνολο του πληθυσμού ήταν σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2015 τα 60,08 χρόνια (58,55 χρόνια οι άνδρες και 61,66 οι γυναίκες).³⁶

Η σημερινή Γουινέα δημιουργήθηκε ως αποικία της Γαλλίας το 1890, ενώ την ίδια χρονιά ιδρύθηκε στο νησί Τόμπο και η πρωτεύουσα της χώρας, Κονάκρι. Το 1895 συντελέστηκε η ενσωμάτωση της χώρας στη Γαλλική Δυτική Αφρική.

Στις 28 Σεπτεμβρίου του 1958, υπό την εποπτεία του Charles de Gaulle, η Γαλλία ψήφισε για νέο Σύνταγμα και οι αποικίες της κλήθηκαν να επιλέξουν ανάμεσα στην έγκριση του Συντάγματος ή στην ανεξαρτησία. Όλες οι αποικίες ενέκριναν το Σύνταγμα εκτός από τη Γουινέα. Έτσι, η αφρικανική χώρα έγινε η πρώτη γαλλική αποικία που ανεξαρτητοποιήθηκε, με το κόστος της απώλειας κάθε οικονομικής βοήθειας από τη Γαλλία, σχέση που στη συνέχεια αποκαταστάθηκε σταδιακά, ιδίως μετά την εκλογή του Valery Giscard D'Estaing, το 1974.

Πρώτος πρόεδρος της ανεξάρτητης, πλέον, χώρας, ορκίστηκε ο Σέκου Τουρέ, αξίωμα στο οποίο παρέμεινε για τα επόμενα 24 χρόνια, μέχρι το θάνατό του το 1984. Η διακυβέρνησή του χαρακτηρίστηκε από συλλήψεις και βασανισμούς αντιφρονούντων, αλλά και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αντικαταστάθηκε από τον πρωθυπουργό Louis Lansana Beavogui, ο οποίος ανέλαβε χρέη υπηρεσιακού προέδρου, προκειμένου να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές, εκλογές που ωστόσο δεν πραγματοποιήθηκαν, καθώς άλλο ένα πραξικόπημα, αυτή τη φορά από τους Lansana Conté και Diarra Traoré, οι οποίοι στη συνέχεια ανέλαβαν πρόεδρος

³³ <http://www.citypopulation.de/Guinea-Cities.html>

³⁴ <http://www.bbc.com/news/world-africa-13442051>

³⁵ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>

³⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>

και πρωθυπουργός του κράτους αντίστοιχα. Επί των ημερών του Lansana Conté ελήφθησαν αυστηρά μέτρα για την αναθέρμανση της οικονομίας και νομιμοποιήθηκαν τα πολιτικά κόμματα. Ο Lansana Conté κέρδισε τις αμφισβητούμενες εκλογές του 1993, 1998 και 2003³⁷. Μετά το θάνατό του, στις 23 Δεκεμβρίου του 2008³⁸, και λίγες ώρες μετά το θάνατό του, ο Moussa Dadis Camara πήρε τον έλεγχο του κράτους πραγματοποιώντας πραξικόπημα, δηλώνοντας ο ίδιος επικεφαλής μιας στρατιωτικής χούντας.

Οι διαμαρτυρίες που ξέσπασαν στις 28 Σεπτεμβρίου του 2009, γρήγορα έγιναν βίαιες, έχοντας ως απολογισμό το θάνατο 157 ανθρώπων³⁹, και τους στρατιώτες του καθεστώτος να επιδίδονται σε πρωτοφανείς κτηνωδίες, συμπεριλαμβανομένων βιασμών, ακρωτηριασμών και δολοφονιών, οδηγώντας πολλά καθεστώτα να αποσύρουν άμεσα τη στήριξή τους στην προσπάθεια δημιουργίας νέας κυβέρνησης.⁴⁰

Μετά από πολλές αναβολές, και το διορισμό μιας υπηρεσιακής κυβέρνησης, οι εκλογές λαμβάνουν, τελικά, χώρα στις 7 Νοεμβρίου του 2010. Εκλεγεται ο Alpha Condé, ο οποίος παραμένει στο αξίωμα μέχρι και σήμερα.

Στις συνθήκες αυτές, έρχεται να προστεθεί, το 2014, ένα ξέσπασμα της επιδημίας του ιού Ebola στη χώρα. Στις 25 Μαρτίου 2014, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας δήλωσε ότι στο Υπουργείο Υγείας της Γουινέας είχε αναφερθεί ένα ξέσπασμα του ιού Ebola.⁴¹ Αυτή η αρχική εστία είχε συνολικά 86 κρούσματα, συμπεριλαμβανομένων 59 θανάτων. Μέχρι τις 28 Μαΐου, υπήρχαν 281 κρούσματα, με 186 θανάτους. Ως την 1η Νοεμβρίου 2015, υπήρξαν 3810 περιπτώσεις με 2.536 θανάτους στη Γουινέα.⁴²

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Γουινέα, όπως και στα περισσότερα αφρικανικά κράτη, παραμένουν ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα. Το 2011, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών υποστήριξε ότι τα βασανιστήρια από τις δυνάμεις ασφαλείας, και την κακοποίηση των γυναικών και των παιδιών (π.χ. ακρωτηριασμός γενετικών οργάνων) συνιστούν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που βρίσκονται σε εξέλιξη.⁴³

³⁷ <http://www.ceniguinee.org/>

³⁸ <http://www.theguardian.com/world/2008/dec/23/lansana-conte-profile>

³⁹ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8280603.stm>

⁴⁰ http://www.nytimes.com/2009/12/22/world/africa/22guinea.html?_r=0

⁴¹ <http://www.cdc.gov/vhf/ebola/outbreaks/2014-west-africa/previous-updates.html>

⁴² <http://apps.who.int/ebola/current-situation/ebola-situation-report-4-november-2015>

⁴³ <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2011humanrightsreport/index.htm?dliid=186203#wrapper>

Η χώρα κατέχει ένα από τα υψηλότερα επίπεδα διαφθοράς παγκοσμίως, και σύμφωνα με την παγκόσμια κατάταξη της Διεθνούς Διαφάνειας για το 2014, καταλαμβάνει την 145^η θέση, σε σύνολο 174 χωρών.⁴⁴

2.1.4 Μαυριτανία

Η Μαυριτανία είναι χώρα της βορειοδυτικής Αφρικής με πρωτεύουσα τη Νουαξότ. Έχει πληθυσμό 3.537.000 κατοίκους, σύμφωνα με επίσημες εκτιμήσεις του 2015⁴⁵ και έκταση 1.030.700 τ.χλμ., με αποτέλεσμα να είναι από τις πιο αραιοκατοικημένες χώρες της ηπείρου αλλά και του κόσμου.

Οι περισσότεροι κάτοικοι ζουν στο Νότο, γύρω από τον ποταμό Σενεγάλη, καθώς το 90% περίπου του εδάφους της χώρας καταλαμβάνεται από το νοτιοδυτικό τμήμα της ερήμου Σαχάρα. Οι επίσημες γλώσσες της χώρας είναι η Αραβική και η Γαλλική, όμως ομιλούνται και γλωσσικά ιδιώματα όπως τα σουλόφ, πουλάρ και σονινκέ, που αναγνωρισμένα από το επίσημο Κράτος.⁴⁶

Σε ό,τι αφορά τις εθνοτικές ομάδες, οι περισσότερες προέρχονται από τους Άραβες και τους Βέρβερους. Η πλειονότητα των κατοίκων της χώρας (40%) είναι μιγάδες, οι οποίοι προήλθαν από επιμειξίες των Μαυριτανών με τους μαύρους Αφρικανούς. Οι μαύροι Αφρικανοί υπολογίζονται στο 30% του συνολικού πληθυσμού της Μαυριτανίας, ίδιο ποσοστό με τους Μαυριτανούς που είναι αραβικής και βερβερικής καταγωγής.⁴⁷

Η αλιεία και η εκμετάλλευση των κοιτασμάτων σιδήρου αποτελούν τους σημαντικότερους τομείς της μαυριτανικής οικονομίας. Καλλιεργούνται επίσης σιτηρά, καλαμπόκι, πατάτες, ρύζι και φοίνικες. Η γεωργία πλήττεται από τις συχνές ξηρασίες. Η βλάστηση είναι πολύ αραιά και η χώρα έχει τη φτωχότερη χλωρίδα στην αφρικανική ήπειρο. Η κτηνοτροφία ασκείται από τους νομάδες και βασίζεται κυρίως στην εκτροφή καμηλών και βοοειδών. Ο βιομηχανικός τομέας είναι σχεδόν ανύπαρκτος και περιορίζεται στη βιομηχανία μεταλλευμάτων και σε μεταποιητικές μονάδες αγροτικών προϊόντων. Η χώρα στηρίζει την οικονομία της στον ορυκτό

⁴⁴ <http://www.transparency.org/cpi2014/results>

⁴⁵ <http://www.citypopulation.de/Mauritania-Cities.html>

⁴⁶ <http://www.ons.mr/doc/publication/Projectionpopulation.pdf>

⁴⁷ <http://www.ons.mr/doc/publication/Projectionpopulation.pdf>

πλούτο. Μάλιστα, έχει τα μεγαλύτερα αποθέματα γύψου στον κόσμο. Το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών εξασφαλίζουν ο σίδηρος, ο χαλκός και ο χρυσός.⁴⁸

Το 19ο αιώνα Άγγλοι και Γάλλοι διείσδυσαν στο εσωτερικό της χώρας και στις αρχές του 20ού αιώνα επικράτησαν οι δεύτεροι. Το 1903 η Μαυριτανία κηρύχθηκε γαλλικό προτεκτοράτο, και το 1920, αποικία. Το 1958 διενεργήθηκε δημοψήφισμα και η χώρα έγινε αυτόνομη δημοκρατία στα πλαίσια της Γαλλικής Κοινότητας, με δική της κυβέρνηση και δικό της Σύνταγμα.

Η Μαυριτανία έγινε ανεξάρτητο κράτος το Νοέμβριο του 1960. Το 1964 ο Moktar Ould Daddah, ανέλαβε καθήκοντα Προέδρου της χώρας, και η Μαυριτανία γίνεται επίσημα ένα μονοκομματικό, αυταρχικά προεδρικό κράτος, με νέο σύνταγμα. Υπό αυτό το μονοκομματικό Σύνταγμα, ο Daddah επανεξελέγη στις εκλογές του 1976 και του 1978.

Ανατράπηκε σε ένα αναίμακτο πραξικόπημα στις 10 Ιουλίου 1978. Μέχρι τότε, είχε σχεδόν φέρει τη χώρα σε κατάρρευση, μέσα από ένα καταστροφικό πόλεμο που είχε σα σκοπό την προσάρτηση της του νοτίου τμήματος της Δυτικής Σαχάρας στα εδάφη της Μαυριτανίας, σε μια προσπάθεια να δημιουργηθεί η «Μεγάλη Μαυριτανία».

Το πραξικόπημα του 1978 δίνει τη σκυτάλη της εξουσίας στον συνταγματάρχη Mustafa Ould Salek, ο οποίος παραμένει μέχρι και το 1984, οπότε και ανατρέπεται από τον, επίσης συνταγματάρχη, Maaouya Ould Sid'Ahmed Taya, ο οποίος και παραμένει στην εξουσία μέχρι το 2005.

Η θητεία του περιλαμβάνει σύσφιξη σχέσεων με τις χώρες του Μαγκρέμπ, αναγνώριση πολλών πολιτικών κομμάτων, κάνοντας έτσι ένα βήμα για ένα πολυκομματικό κράτος, αλλά και αποτυχημένες προσπάθειες πραξικοπημάτων, οι υποκινητές των οποίων συνελήφθησαν, βασανίστηκαν, και πολλοί εκτελέστηκαν κατά την περίοδο 1990 – 1991.

Η μακρά θητεία του Maaouya Ould Sid'Ahmed Taya ανατρέπεται επίσης με πραξικόπημα τον Αύγουστο του 2005, από τον Ely Ould Mohamed Vall. Με τη διεθνή κοινότητα να παρακολουθεί τις εξελίξεις, το νέο καθεστώς υπόσχεται την προκήρυξη και διενέργεια εκλογών σε ένα ορίζοντα διετίας.⁴⁹

⁴⁸ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mr.html>

⁴⁹ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/4741243.stm>

Τον Ιούνιο του 2006 διενεργείται δημοψήφισμα όπου σε ποσοστό 97% εγκρίνεται η αλλαγή Συντάγματος και οι βουλευτικές και δημοτικές εκλογές διενεργούνται στις 19 Νοεμβρίου και 3 Δεκεμβρίου του 2006, ενώ οι πρώτες προεδρικές εκλογές λαμβάνουν χώρα το Μάρτιο του 2007. Νικητής αναδεικνύεται ο Sidi Ould Cheikh Abdallahi.

Παραμένει στο ανώτατο αξίωμα της χώρας μέχρι και τις 6 Αυγούστου του 2008, οπότε και εκδηλώνεται νέο στρατιωτικό πραξικόπημα από τον Στρατηγό Mohamed Ould Abdel Aziz, πρώην υπεύθυνος της προεδρικής φρουράς. Στις 15 Απριλίου του 2009 ο Mohamed Ould Abdel Aziz παραιτήθηκε για να λάβει μέρος στις προεδρικές εκλογές⁵⁰ και ο πρόεδρος της Γερουσίας έγινε προσωρινός αρχηγός κράτους. Οι εκλογές έγιναν στις 18 Ιουλίου και ο Mohamed Ould Abdel Aziz ορκίστηκε πρόεδρος στις 5 Αυγούστου του 2009 και παραμένει μέχρι σήμερα.

Η Μαυριτανία κατέχει σήμερα μια θλιβερή πρωτιά, καθώς φιγουράρει πρώτη στη λίστα των χωρών με το μεγαλύτερο ποσοστό, αναλογικά με τον πληθυσμό της, «μοντέρνων σκλάβων» στον κόσμο. Παρόλο που επίσημα η δουλεία έχει καταργηθεί στη χώρα από το 1991 – η τελευταία χώρα στο κόσμο που κατήργησε τη δουλεία – υπολογίζεται ότι ένα 4% του πληθυσμού, περίπου 156.000 άνθρωποι, ζει, σύμφωνα με το Global Slavery Index 2014, υπό καθεστώς αναγκαστικής εργασίας, παιδικής αναγκαστικής εργασίας, παράνομης εμπορίας ανθρώπων, υποχρεωτικών γάμων, κυρίως ανήλικων κοριτσιών, αλλά και εξώθησης σε πορνεία.⁵¹ Η έννοια της σκλαβιάς στη χώρα είναι διαδεδομένη, ενώ θεωρείται ότι «κληρονομείται» από γενιά σε γενιά και είναι στενά συνδεδεμένη με τις κοινωνικές κάστες. Υπάρχουν επίσης αναφορές, κυρίως για τα μη αστικά κέντρα, ότι η έννοια της ιδιοκτησίας και εκμετάλλευσης ανθρώπων ενθαρρύνεται και από θρησκευτικούς τοπικούς άρχοντες.⁵²

2.1.5 Σενεγάλη

Η Σενεγάλη βρίσκεται, επίσης, στη Δυτική Αφρική, νότια του ποταμού Σενεγάλη, ο οποίος και σχηματίζει τα βόρεια σύνορα της χώρας. Έχει έκταση 196.190

⁵⁰ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8084346.stm>

⁵¹ <http://www.globallslaveryindex.org/> (p.49)

⁵² <http://www.globallslaveryindex.org/> (p.69)

τ.χλμ. και πληθυσμό, με βάση την απογραφή του 2013, 13.508.715 κατοίκους.⁵³ Η πρωτεύουσα της χώρας, Ντακάρ, βρίσκεται στη χερσόνησο του Πράσινου Ακρωτηρίου, του πιο δυτικού σημείου της ηπειρωτικής Αφρικής.

Επίσημη γλώσσα της Σενεγάλης είναι η γαλλική, αν και δεν αποτελεί τη μητρική γλώσσα παρά μόνο ένα ελάχιστο τμήμα του πληθυσμού. Στη χώρα ομιλούνται πάνω από 30 γλώσσες και διάλεκτοι, με πιο διαδεδομένη την σουλόφ.

Η οικονομία της Σενεγάλης στηρίζεται στην εξόρυξη ορυκτών, των κατασκευών, του τουρισμού, της αλιείας και της γεωργίας που είναι η κύρια πηγή απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές. Οι βασικές εξαγωγικές βιομηχανίες της χώρας περιλαμβάνουν την εξόρυξη ορυκτών, την παραγωγή λιπασμάτων, γεωργικών προϊόντων και την εμπορική αλιεία και εργάζεται επίσης σε έργα εξερεύνησης πετρελαίου. Η οικονομία της Σενεγάλης στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στη βοήθεια των χορηγών, τα εμβάσματα και τις ξένες επενδύσεις.⁵⁴

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2013, η χώρα καταλαμβάνει την 40^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των χωρών σχετικά με τον υποσιτισμό των παιδιών ηλικίας κάτω των 5 ετών⁵⁵ και την 58^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των χωρών που αφορά τους ανθρώπους που ζουν με HIV⁵⁶. Επίσης, στην ετήσια έκθεση για το 2014 της Οργάνωσης Διεθνής Διαφάνεια (Transparency International), σχετικά με τη διαφθορά, σε σύνολο 175 χωρών, η Σενεγάλη καταλαμβάνει την 69^η θέση παγκοσμίως⁵⁷, ενώ σύμφωνα με το Global Slavery Index⁵⁸, που πραγματεύεται, σε σύνολο 167 χωρών, το ποσοστό του πληθυσμού ανά χώρα που ζει υπό συνθήκες μοντέρνας σκλαβιάς, δηλαδή υπό καθεστώς καταναγκαστικής εργασίας, παιδικής εργασίας, πορνείας, κα, η Σενεγάλη καταλαμβάνει την 27^η θέση, με περίπου 105.000 άτομα να υπολογίζεται ότι διαβιούν υπό αυτές τις συνθήκες.⁵⁹

Η Σενεγάλη υπήρξε γαλλική αποικία για περίπου έναν αιώνα, μέχρι και τις 04 Σεπτεμβρίου του 1960, οπότε και ανεξαρτητοποιήθηκε. Ο Léopold Sédar Senghor, λόγιος, ποιητής και φιλόσοφος, ανακηρύσσεται πρώτος πρόεδρος της χώρας, μέχρι και το 1980, οπότε και αποσυρθεί από την πολιτική, παραδίδοντας ο ίδιος

⁵³ <http://www.citypopulation.de/Senegal.html>

⁵⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sg.html>

⁵⁵ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2224rank.html#sg>

⁵⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2156rank.html#sg>

⁵⁷ <http://www.transparency.org/cpi2014/results#myAnchor2>

⁵⁸ <http://www.globallslaveryindex.org/>

⁵⁹ <http://www.globallslaveryindex.org/> (p.10)

την εξουσία στον Abdou Diouf, ο οποίος παρέμεινε στο αξίωμα μέχρι το 2000. Τον διαδέχτηκε ο Abdoulaye Wade μέχρι το 2012, και από τότε μέχρι και σήμερα πρόεδρος της χώρας είναι ο Macky Sall.

Είναι από τις ελάχιστες χώρες, αν όχι η μοναδική, που από την ανεξαρτησία της και μετά η πολιτική ζωή δεν ταλανίζεται από συνεχή πραξικοπήματα, συνοδευόμενα από παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, απολαμβάνοντας έτσι μια από τις πιο επιτυχημένες μετά-αποικιακές δημοκρατικές μεταβάσεις στην Αφρική.

2.1.6 Μπουρκίνα Φάσο (πρώην Άνω Βόλτα)

Η Μπουρκίνα Φάσο, χώρα της Δυτικής Αφρικής, πήρε το όνομά της από τον τότε πρόεδρό της, Thomas Sankara, το 1984. Η προηγούμενη ονομασία της ήταν Άνω Βόλτα, ενώ η τωρινή σημαίνει «η χώρα των καλών ανθρώπων». Έχει έκταση 274.000 τ.χλμ.⁶⁰ και αριθμεί 19.000.000 κατοίκους⁶¹. Πρωτεύουσα της χώρας είναι το Ουαγκαντούγκου και επίσημη γλώσσα τα γαλλικά, αν και το 90 του πληθυσμού μιλά τοπικές γλώσσες σουδανικής προέλευσης⁶².

Η οικονομία της εξαρτάται από την επαρκή βροχόπτωση. Περίπου το 80% του πληθυσμού ασχολείται με τη γεωργία για την επιβίωσή του, με κύριο προϊόν το βαμβάκι. Η χώρα διαθέτει λίγους φυσικούς πόρους και μια αδύναμη βιομηχανική βάση. Το βαμβάκι και ο χρυσός είναι το κλειδί των εξαγωγών της Μπουρκίνα Φάσο και η οικονομική της ανάπτυξη και έσοδα εξαρτώνται από τις παγκόσμιες τιμές για τα δύο αυτά προϊόντα. Η οικονομία παρουσίασε υψηλά επίπεδα ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια και ο χρυσός αντιπροσώπευε περίπου τα τρία τέταρτα του συνόλου των εσόδων από τις εξαγωγές της χώρας το 2013. Το 2013, επίσης, εγκρίθηκε η είσοδος της χώρας σε ένα νέο τριετές πρόγραμμα του ΔΝΤ με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων επενδύσεων και την εξασφάλιση της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς⁶³.

Ωστόσο, η χώρα κατέχει την 9^η θέση παγκοσμίως στην κατάταξη χωρών που αφορά την παιδική θνησιμότητα⁶⁴, την 24^η θέση στην κατάταξη που αφορά

⁶⁰ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uv.html>

⁶¹ <http://www.citypopulation.de/BurkinaFaso.html>

⁶² <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uv.html>

⁶³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uv.html>

⁶⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2091rank.html#uv>

υποσιτισμένα παιδιά κάτω των 5 ετών⁶⁵, και την 38^η θέση στην κατάταξη των χωρών που αφορά το ποσοστό του πληθυσμού που απεβίωσε το 2014 λόγω του AIDS⁶⁶.

Η Δημοκρατία της Άνω Βόλτα, ιδρύθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 1958 ως αυτοδιοικούμενη αποικία εντός της Γαλλικής Κοινότητας. Το όνομα Άνω Βόλτα σχετιζόταν με την τοποθεσία της χώρας κατά μήκος του άνω ρου του ποταμού Βόλτα. Στις 5 Αυγούστου 1960, η Μπουρκίνα Φάσο αποκτά πλήρη ανεξαρτησία από τη Γαλλία.

Πρώτος πρόεδρος ορίζεται ο Maurice Yaméogo, ο οποίος, λίγο μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, απαγόρευσε όλα τα πολιτικά κόμματα, πλην του δικού του. Παραμένει στο αξίωμα μέχρι το 1966, οπότε, και εν μέσω μαζικών διαδηλώσεων και απεργιών, ανατρέπεται με στρατιωτικό πραξικόπημα. Αντικαταστάτης του απερχόμενου προέδρου ορίζεται ο Sangoulé Lamizana, μέχρι και το 1980, οπότε ανατρέπεται και αυτός με τη σειρά του με στρατιωτικό πραξικόπημα από τον στρατηγό Zerbo.⁶⁷

Τη σκυτάλη στα συνεχόμενα πραξικοπήματα παίρνει ο Jean-Baptiste Ouédraogo, ο οποίος ανατρέπει τον στρατηγό Zerbo το 1982, συνεχίζοντας την απαγόρευση ύπαρξης πολιτικών κομμάτων και οργανισμών, υποσχόμενος ωστόσο ομαλή μετάβαση στη δημοκρατία και την αναθεώρηση του συντάγματος, για να ανατραπεί και ο ίδιος, το 1983, σε ένα πραξικόπημα υποβοηθούμενο από τον πλοίαρχο Blaise Compaore, το οποίο έφερε στην εξουσία τον Thomas Sankara⁶⁸.

Η κυβέρνηση Sankara εφαρμόζει μια σειρά επαναστατικών, για τη χώρα, προγραμμάτων, μεταξύ των οποίων ο εμβολιασμός των 3 εκατομμυρίων παιδιών, άνοιγμα των τραπεζικών λογαριασμών των μελών της κυβέρνησης προκειμένου να υπαχθούν σε δημόσιο έλεγχο, η βελτίωση των υποδομών, η επέκταση των δικαιωμάτων των γυναικών, αλλά και έργα αντί-ερημοποίησης της χώρας⁶⁹.

Ο Sankara απεβίωσε το 1987 κατά τη διάρκεια πραξικοπήματος που οργανώθηκε από τον πρώην συνεργάτη του Blaise Compaore. Ο τελευταίος αναλαμβάνει τα ηνία της χώρας μέχρι και τον Οκτώβριο του 2014, όταν και ξέσπασαν ταραχές στη χώρα λόγω της επιθυμίας του προέδρου Compaore να προβεί σε

⁶⁵ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2224rank.html#uv>

⁶⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2157rank.html#uv>

⁶⁷ <http://web.stanford.edu/group/ethnic/Random%20Narratives/BurkinaRN2.4.pdf>

⁶⁸ <http://web.stanford.edu/group/ethnic/Random%20Narratives/BurkinaRN2.4.pdf>

⁶⁹ <http://www.our-africa.org/burkina-faso/history-politics>

αναθεώρηση του συντάγματος, έτσι ώστε να έχει τη δυνατότητα παραμονής στην εξουσία, με αποτέλεσμα την παραίτησή του⁷⁰.

Διορίζεται μεταβατική κυβέρνηση υπό τον Michel Kafando με σκοπό τη διοργάνωση και διεξαγωγή εκλογών, οι οποίες προγραμματίζονται για το Νοέμβριο του 2015. Ωστόσο, το Σεπτέμβριο του 2015, διοργανώνεται νέο πραξικόπημα από τον Blaise Compaore, το οποίο, αν και αρχικά φαίνεται να επιτυγχάνει, τελικά καταρρέει. Η τάξη αποκαθίσταται και ο Michel Kafando επανέρχεται στο αξίωμά του⁷¹, διοργανώνει εκλογές το Νοέμβριο του 2015, νικητής των οποίων αναδεικνύεται ο Roch Marc Christian Kaboré⁷².

2.1.7 Καμερούν

Το Καμερούν, γνωστό και ως «η μινιατούρα της Αφρικής» λόγω της κλιματολογικής, γεωγραφικής και πολιτιστικής ποικιλομορφίας του, είναι κράτος της κεντρικής Αφρικής, που καλύπτει περίπου 445.000 τ.χλμ και έχει πληθυσμό που υπολογίζεται στα 24 εκατομμύρια. Ο πληθυσμός είναι νέος σε ηλικία, κατ' εκτίμηση το 42,78% είναι κάτω από 15 και το 96,85% κάτω από 65. Πρωτεύουσα της χώρας είναι η πόλη Γιαουντέ, επίσημες γλώσσες τα αγγλικά, που ομιλούνται από το 1/5 σχεδόν του πληθυσμού, και τα γαλλικά, ενώ ομιλούνται ακόμη 24 τοπικά γλωσσικά ιδιώματα.⁷³

Οι φυσικοί πόροι του Καμερούν είναι κατάλληλοι για την ανάπτυξη της γεωργίας και της δενδροκαλλιέργειας. Το έδαφος και το κλίμα των παράκτιων περιοχών ευνοούν την καλλιέργεια μπανάνας, κακαόδεντρου, δέντρου καουτσούκ και τσαγιού. Η εξάρτηση από τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων καθιστούν την οικονομία του Καμερούν ευάλωτη στις μεταβολές των τιμών τους, ενώ εκτιμάται ότι το 70% του πληθυσμού είναι αγρότες. Η κτηνοτροφία ασκείται σε όλη τη χώρα, ενώ τα τροπικά δάση στο νότο έχουν τεράστια αποθέματα ξυλείας και υπολογίζεται ότι

⁷⁰ <http://lefaso.net/spip.php?article61578>

⁷¹ <http://www.npr.org/sections/thetwo-way/2015/09/23/442826830/1-week-after-coup-burkina-fasos-interim-president-back-in-power>

⁷² <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2015/12/06/burkina-faso-elections-mark-a-turning-point-in-a-country-in-political-turmoil/>

⁷³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cm.html>

καλύπτουν το 37% της συνολικής έκτασης της χώρας. Το Καμερούν έχει σημαντικά αποθέματα ορυκτών πόρων, τους οποίους όμως δεν εκμεταλλεύεται σε μεγάλη έκταση. Το πετρέλαιο παραμένει το κύριο εξαγωγικό προϊόν του Καμερούν και αντιπροσωπεύει σχεδόν το 40% των εσόδων από τις εξαγωγές, παρά την πτώση των παγκόσμιων τιμών του πετρελαίου.⁷⁴

Το Καμερούν αποτελούσε γερμανική αποικία από το 1884 μέχρι και το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ο οποίος έληξε με την ήττα της Γερμανίας. Η περιοχή εντάχθηκε στην Εντολή της Κοινωνίας των Εθνών, νομικό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο χώρες μέλη της Κοινωνίας των Εθνών αναλαμβάνουν την διακυβέρνηση των πρώην γερμανικών και οθωμανικών αποικιών μετά την λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, και πέρασε σε γαλλική και βρετανική κυριαρχία. Την 1η Ιανουαρίου 1960 το Γαλλικό Καμερούν κέρδισε την ανεξαρτησία του από την Γαλλία υπό τον πρόεδρο Ahmadou Ahidjo. Την 1η Οκτωβρίου 1961 ενοποιήθηκε με το μέχρι πρότινος υπό βρετανική διοίκηση Νότιο Καμερούν, σχηματίζοντας την *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία του Καμερούν*. Ο Ahmadou Ahidjo παραμένει στο αξίωμά του μέχρι και τον Νοέμβριο του 1982, οπότε και παραιτείται, για να τον διαδεχθεί ο Paul Biya, ο οποίος παραμένει μέχρι και σήμερα.

Παρόλο που σε σχέση με άλλες χώρες της Αφρικής το Καμερούν έχει μεγαλύτερη πολιτική και κοινωνική σταθερότητα, οι συνθήκες διαβίωσης στη χώρα παραμένουν εξαιρετικά δύσκολες. Η χώρα ταξινομείται 10^η παγκοσμίως στα ποσοστά θνησιμότητας μητέρων κατά τον τοκετό⁷⁵, 29^η στην κατάταξη θνησιμότητας νεογνών και βρεφών κάτω του ενός έτους⁷⁶, ενώ αντιστοιχεί λιγότερο από ένας γιατρός για κάθε 1000 άτομα⁷⁷, με τους προαναφερόμενους δείκτες να είναι ενδεικτικοί για την κατάσταση υγείας που επικρατεί στη χώρα. Επιπλέον, σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2014, η χώρα φιγουράρει στην 7^η θέση παγκοσμίως βάσει του ποσοστού θανάτων από AIDS⁷⁸.

Το Καμερούν καταλαμβάνει επίσης την 153^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη του Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης για το 2015⁷⁹ ⁸⁰, την 136^η θέση σε σύνολο 174

⁷⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cm.html>

⁷⁵ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2223rank.html#cm>

⁷⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2091rank.html#cm>

⁷⁷ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cm.html>

⁷⁸ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2157rank.html#cm>

⁷⁹ <http://report.hdr.undp.org/>

⁸⁰ <http://hdr.undp.org/sites/default/files/ranking.pdf>

χωρών στην χάρτη παγκόσμιας αντίληψης για τη διαφθορά⁸¹, ενώ έχει βαθμολογηθεί με 6 (σε κλίμακα βαθμολόγησης από το 1 ως το 7, όπου με 1 βαθμολογούνται οι περισσότερο ελεύθερες χώρες και με 7 οι λιγότερο ελεύθερες) σε μια προσπάθεια κατάταξης των χωρών βάσει των ελευθεριών που απολαμβάνουν οι πολίτες ενός κράτους⁸².

2.1.8 Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό

Η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό είναι χώρα της Κεντρικής Αφρικής. Είναι η δεύτερη μεγαλύτερη αφρικανική χώρα, μετά την Αλγερία, και η ενδέκατη μεγαλύτερη χώρα του κόσμου⁸³. Καλύπτει έκταση που ισούται σχεδόν με 2,5 εκατομμύρια τ.χλμ και ο πληθυσμός της εκτιμάται γύρω στα 80 εκατομμύρια. Ο πληθυσμός είναι και εδώ νέος σε ηλικία, με το 42,65% να εκτιμάται ότι είναι κάτω των 15 ετών και μόλις το 2,63% άνω των 65 ετών⁸⁴. Η επίσημη γλώσσα της χώρας είναι τα γαλλικά, αλλά και τα λινγκαλά που λειτουργούν ως *lingua franca* του εμπορίου.

Η ΛΔ του Κονγκό είναι από τις πλουσιότερες χώρες στον κόσμο: διαθέτει τεράστια κοιτάσματα χρυσού, χαλκού, διαμαντιών (άνω του 30% των παγκόσμιων αποθεμάτων), κοβαλτίου, ουρανίου, κολτάν (70% των παγκόσμιων αποθεμάτων), πετρελαίου και άνθρακα. Η αξία των ανεκμετάλλευτων ορυκτών αποθεμάτων της υπολογίζεται σε 24 τρις. δολάρια. Οι Κονγκολέζοι όμως είναι από τους πιο φτωχούς λαούς στον κόσμο. Με μόλις 700 δολάρια κατά κεφαλήν ΑΕΠ, σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2014, η χώρα καταλαμβάνει την τρίτη θέση από το τέλος, σε σύνολο 230 χωρών, σε ό,τι αφορά τη φτώχεια του πληθυσμού⁸⁵, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2012, το 63% του πληθυσμού ζει κάτω από το όριο της φτώχειας⁸⁶.

Προσωπική αποικία του βέλγου βασιλιά Λεοπόλδου του 2^{ου}, από το 1885, γνωστό ως Congo Free State, μετατράπηκε σε επίσημη βελγική αποικία το 1908 και απέκτησε την ανεξαρτησία της το 1960. Η περίοδος της διακυβέρνησης του Λεοπόλδου του 2^{ου} χαρακτηρίστηκε από θηριωδίες, όπως δολοφονίες, ακρωτηριασμοί,

⁸¹ <http://www.transparency.org/cpi2014/results#myAnchor2>

⁸² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015#.Vpew0xWLSUm>

⁸³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2147rank.html#cg>

⁸⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cg.html>

⁸⁵ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html#cg>

⁸⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cg.html>

συστηματικοί βιασμοί γυναικών και παιδιών, εξαναγκαστική μέχρι θανάτου εργασία, λεηλασίες και απαγωγές. Λέγεται ότι κατά την περίοδο της κυριαρχίας του στη χώρα, σχεδόν 10 εκατομμύρια άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους⁸⁷.

Τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας σημαδεύτηκαν από πολιτική και κοινωνική αστάθεια. Το 1965, ο συνταγματάρχης Joseph Mobutu, κατέλαβε την εξουσία μέσω πραξικοπήματος, κήρυξε τον εαυτό του πρόεδρο και άλλαξε το όνομα της χώρας σε Ζαΐρ. Διατήρησε την εξουσία για 32 χρόνια, συνεχίζοντας την πρακτική της ωμής βίας. Ανατρέπεται το 1997 από μια εξέγερση με κύριο εκφραστή τον Laurent Kabila, ο οποίος και τον διαδέχεται στην εξουσία, και ο οποίος μετονομάζει τη χώρα σε Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό. Ο Laurent Kabila δολοφονείται το 2001 και τον διαδέχεται ο γιός του, Joseph Kabila, ο οποίος παραμένει στην εξουσία μέχρι και σήμερα⁸⁸.

Οι τελευταίες εκλογές έλαβαν χώρα το 2011 και οι επόμενες προγραμματίζονται για το 2016. Ωστόσο, τον Ιανουάριο του 2015, ο πρόεδρος Joseph Kabila ανακοίνωσε την πρόθεσή του να προβεί σε συνταγματική αναθεώρηση, η οποία θα του δίνει τη δυνατότητα να ανανεώσει τη θητεία του για τρίτη φορά, ανακοίνωση που έγινε δεκτή με αποδοκimasίες από τον πληθυσμό της χώρας. Οι αποδοκimasίες αυτές οδήγησαν σε διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις, με αποτέλεσμα το θάνατο τουλάχιστον 42 ανθρώπων, όταν η αστυνομία άνοιξε πυρ⁸⁹. Η οργάνωση Διεθνής Αμνηστία δημοσίευσε, το Νοέμβριο του 2015, μια έκθεση προκειμένου να καταγγείλει τις πρακτικές της κυβέρνησης της χώρας, που περιλαμβάνουν αυθαίρετες συλλήψεις και παρατεταμένη κράτηση σε απομόνωση, απέναντι σε ακτιβιστές, πολιτικούς αντιπάλους και πολίτες που αντιτίθενται στη συνταγματική αναθεώρηση του προέδρου Joseph Kabila⁹⁰.

Η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό έχει βιώσει επίσης έναν από τους πιο αιματηρούς πολέμους στην ιστορία, που έχει μείνει γνωστός με το όνομα Δεύτερος Πόλεμος του Κονγκό, αλλά είναι επίσης γνωστός ως «ο Μεγάλος πόλεμος της Αφρικής». Διήρκησε, τυπικά, από το 1998 ως και το 2003, οπότε και υπεγράφη εκεχειρία και δημιουργήθηκε μεταβατική κυβέρνηση, αλλά ουσιαστικά, σε ορισμένες περιοχές, συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Ο πόλεμος αυτός, που έλαβε χώρα μόλις ένα

⁸⁷ <http://www.theguardian.com/world/2002/jul/18/congo.andrewosborn>

⁸⁸ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cg.html>

⁸⁹ <http://www.theguardian.com/world/2016/jan/13/telema-congolese-youth-standing-up-to-kabila-government>

⁹⁰ <https://www.amnesty.org/en/documents/afr62/2917/2015/en/>

χρόνο μετά τον Πρώτο Πόλεμο του Κονγκό, ο οποίος είχε περίπου τα ίδια αίτια, αυτά της εκμετάλλευσης του ορυκτού πλούτου της χώρας, ιδίως στο ανατολικό της κομμάτι. Στοίχησε τη ζωή σε περίπου 6 εκατομμύρια ανθρώπους, ο πιο θανατηφόρος μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, είτε άμεσα, λόγω μαχών, είτε έμμεσα λόγω ασθενειών και υποσιτισμού. Στον πόλεμο αυτό ενεπλάκησαν επίσης η Αγκόλα, η Ναμίμπια και η Ζιμπάμπουε, υποστηρίζοντας τις κυβερνητικές δυνάμεις, αλλά και η Ρουάντα και η Ουγκάντα, υποστηρίζοντας τους αντάρτες^{91 92}.

Παρά το γεγονός ότι η ένταση κορυφώθηκε την περίοδο 1998 – 2003, η δυστυχία στη χώρα συνεχίζεται. Σύμφωνα με την οργάνωση Oxfam⁹³ οι άμαχοι στο ανατολικό τμήμα της χώρας εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν την εκμετάλλευση στα χέρια των ένοπλων ομάδων⁹⁴. Αξιωματούχος του ΟΗΕ έχει αποκαλέσει τη χώρα «Παγκόσμια πρωτεύουσα των βιασμών»⁹⁵, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις, το 2011, 48 γυναίκες ανά ώρα έφεταν θύματα βιασμού και σεξουαλικών εγκλημάτων⁹⁶, ενώ υπήρξαν και αναφορές για άνδρες θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων επίσης⁹⁷.

Σύμφωνα με την Οργάνωση International Rescue Committee (IRC)⁹⁸, η χώρα είναι από τις «λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου όσον αφορά το προσδόκιμο ζωής, της εκπαίδευσης, του βιοτικού επιπέδου και των βασικών δεικτών υγείας»⁹⁹. Αυτό επιβεβαιώνεται και από παγκόσμιες έρευνες που κατατάσσουν τη χώρα 154^η σε σύνολο 174 χωρών στην χάρτη παγκόσμιας αντίληψης για τη διαφθορά¹⁰⁰, την 176^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη του Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης για το 2015^{101 102}, ενώ έχει βαθμολογηθεί με 6 (σε κλίμακα βαθμολόγησης από το 1 ως το 7, όπου με 1 βαθμολογούνται οι περισσότερο ελεύθερες χώρες και με 7 οι λιγότερο ελεύθερες) σε μια προσπάθεια κατάταξης των χωρών βάσει των ελευθεριών που απολαμβάνουν οι

⁹¹ <http://www.bbc.com/news/world-africa-13283212>

⁹² <http://www.economist.com/node/1213296>

⁹³ <https://www.oxfam.org/en>

⁹⁴ https://www.oxfam.org/en/research/secure-insecurity?utm_source=oxf.am&utm_medium=Zca7&utm_content=redirect

⁹⁵ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8650112.stm>

⁹⁶ <http://www.theguardian.com/world/2011/may/12/48-women-raped-hour-congo>

⁹⁷ <http://www.theguardian.com/society/2011/jul/17/the-rape-of-men>

⁹⁸ <http://www.rescue.org/>

⁹⁹ http://www.rescue.org/where/democratic_republic_congo

¹⁰⁰ <https://www.transparency.org/cpi2014/results>

¹⁰¹ <http://report.hdr.undp.org/>

¹⁰² <http://hdr.undp.org/sites/default/files/ranking.pdf>

πολίτες ενός κράτους¹⁰³, όντας έτσι στις χώρες που θεωρούνται ανελεύθερες. Η χώρα ταξινομείται 16^η παγκοσμίως στα υψηλά ποσοστά θνησιμότητας μητέρων κατά τον τοκετό¹⁰⁴, 12^η στην κατάταξη θνησιμότητας νεογνών και βρεφών κάτω του ενός έτους¹⁰⁵ και τη 12^η θέση παγκοσμίως βάσει του ποσοστού θανάτων από AIDS¹⁰⁶.

2.2 Συμπερασματικά

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 και τις αρχές της δεκαετίας του 1960, όποτε και οι χώρες που υπήρξαν αποικίες των Γάλλων και των Βέλγων ανεξαρτητοποιήθηκαν, παρατηρούμε μια πολιτική αστάθεια, η οποία μεταφράζεται σε συνεχόμενα πραξικοπήματα. Τα πραξικοπήματα αυτά, όπως είναι φυσικό, επηρεάζουν όλες τις εκφάνσεις της ζωής των πολιτών μιας χώρας και συντελούν στην υποβάθμιση της ποιότητας ζωής τους. Από το 1952 μέχρι και το 2010, 67 πραξικοπήματα έλαβαν χώρα σε 26 χώρες της αφρικανικής ηπείρου. Οι 16 από τις χώρες αυτές ήταν πρώην γαλλικές αποικίες και το σύνολο των πραξικοπημάτων σε πρώην γαλλικές αποικίες ανήλθε στα 45¹⁰⁷.

Ο ρόλος της Γαλλίας και ο βαθμός παρέμβασής της στα εσωτερικά των χωρών αυτών παραμένει, ακόμα και σήμερα, διφορούμενος. Όταν ο Sekou Toure, π πρώτος πρόεδρος της Γουινέας, αρνήθηκε να επικυρώσει το σύνταγμα που ψήφισε η Γαλλία για τις αποικίες της, επιλέγοντας έτσι την ανεξαρτησία της χώρας, χάνοντας έτσι κάθε οικονομικό όφελος από τη Γαλλία, οι Γάλλοι διοικούντες στη Γουινέα, σε μια πράξη εκδίκησης, αλλά και στέλνοντας ένα σαφές μήνυμα στις υπόλοιπες αφρικανικές χώρες για το τι επρόκειτο να ακολουθήσει αν και αυτές ακολουθούσαν το παράδειγμα της Γουινέας, φεύγοντας από τη χώρα, κατέστρεψαν στο πέρασμά τους ό,τι μπορούσε να θεωρηθεί όφελος της γαλλικής παρουσίας στη χώρα: σχολεία, νοσοκομεία, ερευνητικά ινστιτούτα και δημόσια κτίρια καταστράφηκαν, σοδειές, ζώα, ακόμη και ολόκληρα χωριά πυρπολήθηκαν¹⁰⁸.

¹⁰³ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015#.Vpew0xWLSUm>

¹⁰⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2223rank.html#cm>

¹⁰⁵ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2091rank.html#cm>

¹⁰⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2157rank.html#cm>

¹⁰⁷ <https://afriqueindependance.wordpress.com/2010/06/10/coups-detat-en-afrique-le-role-toxique-de-la-france/>

¹⁰⁸ <http://www.siliconafrika.com/france-colonial-tax/>

Ο Sylvanus Olympio, πρώτος πρόεδρος της Δημοκρατίας του Τόγκο, δεν επιθυμούσε η χώρα του να παραμείνει υπό γαλλική κυριαρχία, και ως εκ τούτου, αρνήθηκε να υπογράψει το σύμφωνο συνέχισης αποικισμού που πρότεινε ο De Gaulle, ωστόσο συμφώνησε να καταβάλει ετησίως ένα ποσό στη Γαλλία για τα οφέλη που έλαβε η χώρα από το γαλλικό εποίκισμο. Ωστόσο, το ποσό που εκτιμήθηκε από τη Γαλλία ότι της αναλογούσε ήταν τόσο μεγάλο που έφτανε το 40% του προϋπολογισμού της χώρας το 1963¹⁰⁹.

Αυτή η πρακτική συνεχίζεται μέχρι και σήμερα, όχι όμως μόνο υπό τη μορφή καταβολής χρηματικού αντιτίμου. Συνολικά, 14 σχεδόν αφρικανικά κράτη συνεχίζουν να έχουν υποχρεώσεις απέναντι στη Γαλλία, 50 χρόνια μετά την ανεξαρτησία τους, για τα οφέλη που αποκόμισαν όσο υπήρξαν αποικίες της. Οι υποχρεώσεις αυτές ποικίλλουν και, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν¹¹⁰:

- την κατάθεση των εθνικών νομισματικών αποθεματικών τους στην κεντρική τράπεζα της Γαλλίας. Η Γαλλία έχει κρατήσει τα εθνικά αποθέματα δεκαεσσάρων χωρών της Αφρικής από το 1961: Μπενίν, Μπουρκίνα Φάσο, Γουινέα-Μπισάου, Ακτή Ελεφαντοστού, Μάλι, Νίγηρας, Σενεγάλη, Τόγκο, Καμερούν, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, Τσαντ, Κονγκό-Μπραζαβίλ, Ισημερινή Γουινέα και Γκαμπόν,
- το δικαίωμα της Γαλλίας να έχει τον πρώτο λόγο στους φυσικούς πόρους που ανακαλύπτονται στα εδάφη των πρώην αποικιών της. Μόνο αν αυτή δεν ενδιαφέρεται μπορεί η εκάστοτε χώρα να αναζητήσει νέους αγοραστές,
- την προτεραιότητα εταιρειών εταιριών γαλλικών συμφερόντων να αναλαμβάνουν δημόσια έργα, (στην Ακτή Ελεφαντοστού, για παράδειγμα, οι γαλλικές επιχειρήσεις κατέχουν και ελέγχουν όλες τις μεγάλες επιχειρήσεις κοινής ωφελείας - νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, τηλέφωνο, μεταφορές, λιμένες),
- το αποκλειστικό δικαίωμα της Γαλλίας να προμηθεύει στρατιωτικό εξοπλισμό και να εκπαιδεύει τους αξιωματικούς του στρατού της εκάστοτε χώρας,

¹⁰⁹ <http://www.siliconafrika.com/france-colonial-tax/>

¹¹⁰ <http://www.mondialisation.ca/le-saviez-vous-14-pays-africains-contraints-par-la-france-a-payer-limpot-colonial-pour-les-avantages-de-lesclavage-et-de-la-colonisation/5369840>

- το δικαίωμα της Γαλλίας να αναπτύσσει στρατεύματα και να παρεμβαίνει στρατιωτικά στη χώρα για να υπερασπίσει τα συμφέροντά της, αλλά και να διατηρεί μόνιμες στρατιωτικές βάσεις στη χώρα,
- την υποχρεωτική χρήση του νομίσματος Franc CFA (1€ αντιστοιχεί σε 650 Franc CFA¹¹¹)
- την απαγόρευση αναζήτησης στρατιωτικών συμμάχων, πλην της Γαλλίας, εκτός και αν η Γαλλία δώσει τη σύμφωνη γνώμη της,
- την υποχρεωτική συμμαχία με τη Γαλλία σε περίπτωση πολέμου ή παγκόσμιας κρίσης (όπως κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου που το 9%, περίπου, των γαλλικών στρατευμάτων αποτελούνταν από αφρικανούς στρατιώτες¹¹²).

Οι παρεμβάσεις αυτές, όπως θα δούμε παρακάτω να απορρέει και από τις συνεντεύξεις, επηρεάζουν σε τέτοιο βαθμό τη γνώμη των γαλλόφωνων αφρικανών υπηκόων σε τέτοιο βαθμό, που πολλοί από αυτούς θεωρούν ότι η Γαλλία είναι υποχρεωμένη να τους δεχτεί στο έδαφός της, και για το λόγο αυτό, είναι μάλλον απίθανο για αυτούς να προσπαθήσουν παραμείνουν σε κάποιο άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παράλληλα, και όπως φάνηκε από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν παραπάνω για ορισμένες αφρικανικές χώρες, οι θέσεις τους στην παγκόσμια κατάταξη σε τομείς που αφορούν το επίπεδο διαβίωσης, την αντίληψη περί διαφθοράς, το επίπεδο ελευθεριών, τη θνησιμότητα, κατέχουν ιδιαίτερα χαμηλές θέσεις που φανερόνουν τις δυσχερείς συνθήκες που επικρατούν και που σαφώς αποτελούν κίνητρα μετανάστευσης σε αναζήτηση μιας καλύτερης ποιότητας ζωής.

Συνοπτικά, λοιπόν, αλλά και ενδεικτικά,

- στον κατάλογο των πιο πλούσιων χωρών παγκοσμίως¹¹³, οι χώρες που αναφέρθηκαν στην παρούσα εργασία κατέχουν χαμηλές θέσεις. Σε σύνολο 230 χωρών, η Μαυριτανία βρίσκεται στην 175^η θέση, η Ακτή Ελεφαντοστού στην 188^η, το Καμερούν στην 189^η, η Σενεγάλη στην 198^η, το Μάλι στη 210^η, η Μπουρκίνα Φάσο στην 212^η, η Γουινέα στη 219^η και η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό στη 227^η θέση,

¹¹¹ <http://themoneyconverter.com/FR/EUR/XAF.aspx>

¹¹² <http://rarehistoricalphotos.com/black-soldiers-fighting-france-1944/>

¹¹³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html#cg>

- σύμφωνα με το δίκτυο Relief Web¹¹⁴, που αποτελεί αξιόπιστη πηγή πληροφοριών σχετικά με ανθρωπιστικές κρίσεις, όλες οι χώρες που αναφέρονται στην παρούσα εργασία περιλαμβάνονται στον κατάλογο των χωρών που πλήττονται επί του παρόντος από κάποιου είδους ανθρωπιστική κρίση¹¹⁵,
- σύμφωνα με την ετήσια έκθεση Freedom in the World (2015)¹¹⁶, που δημοσιεύεται από το 1972 και που πραγματεύεται το βαθμό ελευθερίας άσκησης πολιτικών δικαιωμάτων και πολιτικών ελευθεριών, μόνο η Σενεγάλη περιλαμβάνεται στις χώρες που απολαμβάνουν τέτοιου είδους ελευθερίες, η Ακτή Ελεφαντοστού, το Μάλι, η Μπουρκίνα Φάσο και η Γουινέα συγκαταλέγονται μεταξύ των χωρών που θεωρούνται μερικών ελεύθερες, ενώ η Μαυριτανία, το Καμερούν και η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, θεωρούνται ανελεύθερες¹¹⁷,
- σύμφωνα με την ετήσια έκθεση για το Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης¹¹⁸, και οι οκτώ χώρες που αναφέρονται στην παρούσα εργασία περιλαμβάνονται στις χώρες με χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης¹¹⁹, και καταλαμβάνουν χαμηλές θέσεις και στην αντίστοιχη κατάταξη¹²⁰,
- σύμφωνα με το χάρτη Παγκόσμιας Αντίληψης για τη διαφθορά¹²¹ η Μαυριτανία βρίσκεται στην 124^η θέση, η Ακτή Ελεφαντοστού και το Μάλι στην 115^η, το Καμερούν στην 136^η, η Σενεγάλη στην 69^η, η Μπουρκίνα Φάσο στην 85^η, η Γουινέα στη 145^η και η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό στη 154^η θέση,
- σύμφωνα με την ετήσια έκθεση Global Slavery Index (2014)¹²², οι χώρες με τις οποίες ασχολούμαστε βρίσκονται ψηλά στο χάρτη

¹¹⁴ <http://reliefweb.int/>

¹¹⁵ <http://reliefweb.int/countries>

¹¹⁶ <https://freedomhouse.org/>

¹¹⁷ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015#.Vpew0xWLSUm>

¹¹⁸ <http://report.hdr.undp.org/>

¹¹⁹ <http://hdr.undp.org/en/data> (table 1)

¹²⁰ <http://hdr.undp.org/sites/default/files/ranking.pdf>

¹²¹ <http://www.transparency.org/cpi2014/results#myAnchor2>

¹²² <http://www.globallslaveryindex.org/>

επικράτησης μορφών σύγχρονης δουλείας¹²³, καταλαμβάνοντας και τις αντίστοιχες θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη¹²⁴,

- στον κατάλογο κατάταξης των χωρών βάσει του ποσοστού της παιδικής θνησιμότητας βρεφών κάτω του ενός έτους¹²⁵, το Μάλι καταλαμβάνει τη 2^η θέση, η Μπουρκίνα Φάσο την 9^η θέση, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό τη 12^η θέση, η Ακτή Ελεφαντοστού την 22^η θέση, η Μαυριτανία την 28^η και το Καμερούν την 29^η, η Γουινέα την 30^η και η Σενεγάλη την 34^η, ενώ
- στον κατάλογο κατάταξης των χωρών βάσει του ποσοστού υποσιτισμού παιδιών κάτω των πέντε ετών¹²⁶, το Μάλι καταλαμβάνει τη 20^η θέση, η Μπουρκίνα Φάσο την 24^η θέση, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό τη 25^η θέση, η Μαυριτανία την 32^η, η Γουινέα την 33^η, η Σενεγάλη την 40^η, η Ακτή Ελεφαντοστού την 43^η και το Καμερούν την 47^η, και τέλος,
- σύμφωνα με τον κατάλογο των χωρών βάσει του αριθμού θανάτων από HIV/AIDS¹²⁷, σε σύνολο 129 χωρών, το Καμερούν καταλαμβάνει την 7^η θέση, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό τη 12^η, η Ακτή Ελεφαντοστού τη 14^η, το Μάλι την 29^η, η Μπουρκίνα Φάσο την 38^η, η Γουινέα την 39^η, η Σενεγάλη την 52^η και η Μαυριτανία την 66^η.

¹²³ <http://www.globallslaveryindex.org/findings/>

¹²⁴ <http://www.globallslaveryindex.org/> (pages 18-19, 20-21, 48-55 of the Report)

¹²⁵ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2091rank.html#uv>

¹²⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2224rank.html#sg>

¹²⁷ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2157rank.html#uv>

3. Κεφάλαιο Τρίτο:

Η κατάσταση στην Ελλάδα

3.1 Γενικά

Κατά τη διάρκεια του 2015 οι μεταναστευτικές ροές ήταν οι μεγαλύτερες μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες τα οποία επικαιροποιήθηκαν στα τέλη Δεκεμβρίου του έτους, μέσα στο 2015 περίπου 1.000.573 άνθρωποι έφτασαν στην Ευρώπη μέσω της Μεσογείου, κυρίως στην Ελλάδα και την Ιταλία, μέσα στο 2015. Από αυτούς, οι 3.735 αγνοούνται στη θάλασσα και πιθανότατα έχουν πνιγεί.¹²⁸

Σε ό,τι αφορά την αύξηση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών την τελευταία δεκαετία, ενδεικτικός είναι ο παρακάτω πίνακας:

¹²⁸ <https://www.unhcr.gr/nea/artikel/9de6359cb1f353584e1b6e4e4fe556a9/oi-thalassies-afixei.html>

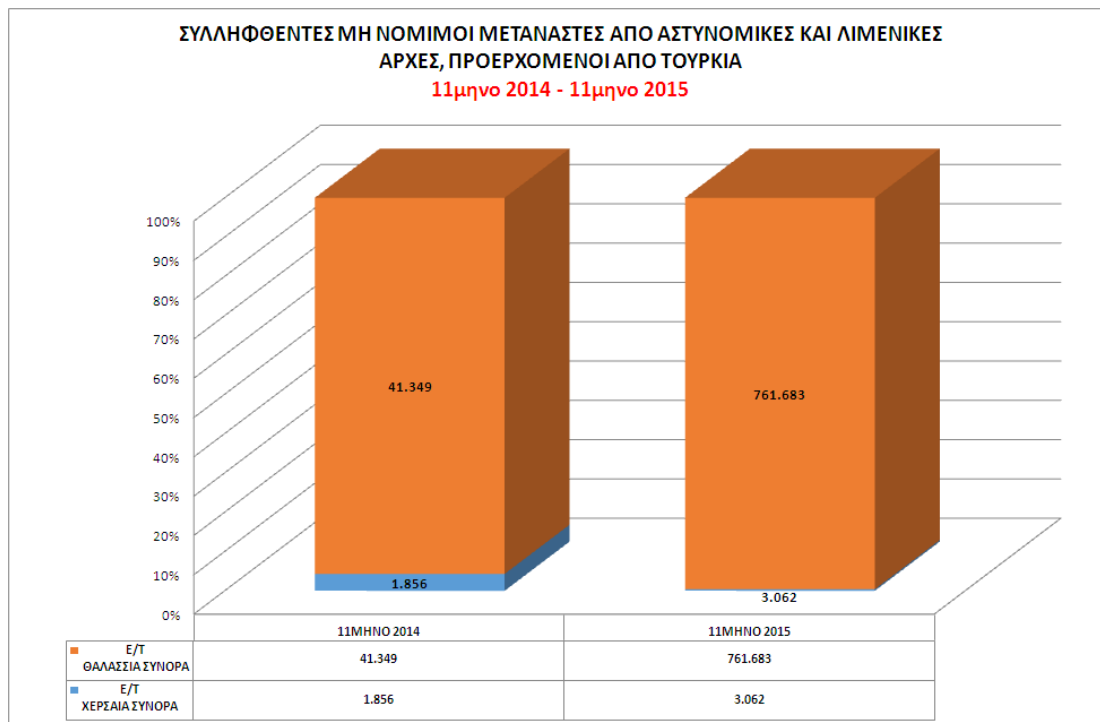

129

Ενώ σε ό,τι αφορά την κατακόρυφη αύξηση αφίξεων από τα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας κατά το έτος 2015, παρατίθεται το ακόλουθο γράφημα:

129

http://www.astynomia.gr/images/stories/2015/statistics15/allodapwn/11_statistics_all_2015_all&di_a_apo2006.png και http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=81&Itemid=73&lang

130

Ένας στους δύο από όσους διέσχισαν τη Μεσόγειο το έτος 2015 – μισό εκατομμύριο άνθρωποι – ήταν Σύροι που διέφευγε από τον πόλεμο που μαινόταν στην πατρίδα του. Οι Αφγανοί αντιστοιχούν στο 20% και οι Ιρακινοί στο 7%.¹³¹

Σύμφωνα με την έκθεση «Τάσεις Ασύλου για το 2014» της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, για πρώτη φορά οι Σύροι αποτελούν το μεγαλύτερο προσφυγικό πληθυσμό υπό την εντολή της Υ.Α., ξεπερνώντας τους Αφγανούς, οι οποίοι διατηρούσαν αυτή τη θέση για περισσότερο από τρεις δεκαετίες. Παρότι βρίσκονται στη δεύτερη θέση, οι 2,7 εκατ. Αφγανοί πρόσφυγες σε ολόκληρο τον κόσμο παραμένουν ο μεγαλύτερος πληθυσμός σε παρατεταμένη προσφυγική κατάσταση υπό τη φροντίδα της Υ.Α. (ο οργανισμός ορίζει ως «παρατεταμένη» μια προσφυγική κατάσταση διάρκειας τουλάχιστον πέντε ετών).

Μετά τη Συρία και το Αφγανιστάν, οι κυριότερες χώρες προέλευσης προσφύγων είναι η Σομαλία (1,1 εκατ.), το Σουδάν (670.000), το Νότιο Σουδάν

130

http://www.astynomia.gr/images/stories/2015/statistics15/allodapwn/11_statistics_all_2015_et.png

και

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=50610&Itemid=1240&lang=

¹³¹ <http://data.unhcr.org/mediterranean/country.php?id=83>

(509.000), η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (493.000), η Μιανμάρ (480.000) και το Ιράκ (426.000).¹³²

Σύμφωνα με την ίδια έκθεση, η μόνη από τις χώρες που πραγματεύεται η παρούσα εργασία, που βρίσκεται μέσα στις πέντε κυριότερες χώρες προέλευσης προσφύγων, είναι η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, γεγονός που ερμηνεύεται, όπως είδαμε αναλυτικότερα στην προηγούμενη ενότητα, από τις συνθήκες που επικρατούν στη χώρα.

3.2 Η Νομοθεσία στην Ελλάδα

Η νομοθεσία που ισχύει επί του παρόντος στην Ελλάδα και που αφορά τους αιτούντες διεθνή προστασία, τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας (δικαιούχοι πολιτικού ασύλου, δικαιούχοι επικουρικής προστασίας και δικαιούχοι διεθνούς προστασίας για ανθρωπιστικούς λόγους), και τους μετανάστες, συνοψίζεται στο Προεδρικό Διάταγμα 220/2007.

Βάσει ευρωπαϊκών δεσμεύσεων, η χώρα μας θα έπρεπε να είχε υιοθετήσει την Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου *«σχετικά με τις κοινές διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης καθεστώτος διεθνούς προστασίας, διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας, και άλλες διατάξεις.»*¹³³

Θα πρέπει, επίσης, να σημειώσουμε ότι δεν υφίσταται καμία νομική πρόβλεψη που να αφορά τους ανθρώπους που δε διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι οι άνθρωποι αυτοί είναι «αόρατοι» για την ελληνική νομοθεσία και το ελληνικό κράτος και η μόνη παροχή την οποία μπορούν να λάβουν είναι η πρόσβαση που μπορούν να έχουν στα επείγοντα των δημόσιων νοσοκομείων κατά τη

¹³² <http://unhcr.org/54aa91d89.html>

¹³³ Στις 3 Απριλίου 2016 δημοσιεύεται στο ΦΕΚ 51/Α/3-4-2016 ο νόμος 4375 με τίτλο «*Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις.* Με το νόμο αυτό αναμορφώνεται το σύστημα Διεθνούς Προστασίας, Υποδοχής, Καταγραφής και Ταυτοποίησης των νεοεισερχόμενων πολιτών τρίτων χωρών, καθώς και το σύστημα Υποδοχής και Φιλοξενίας των αιτούντων διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με το Διεθνές και Ενωσιακό Δίκαιο. Γίνεται πλήρης ενσωμάτωση της αναθεωρημένης ευρωπαϊκής οδηγίας 2013/32 για τις κοινές ευρωπαϊκές διαδικασίες στη χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας, σε όσους την αιτούνται. Μία από τις βασικές αλλαγές του νόμου αυτού είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας, προκειμένου αυτές να μην υπερβαίνουν τις 14 ημέρες.

διάρκεια της εφημερίας τους. Δεν έχουν το δικαίωμα της ελεύθερης μετακίνησης στην ελληνική επικράτεια, δεν έχουν το δικαίωμα παραμονής σε συγκεκριμένους νομούς της χώρας, δεν έχουν το δικαίωμα να αιτηθούν στέγαση ή να επισκεφθούν τα τακτικά εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων χωρίς πληρωμή. Συνοπτικά, οι μόνες παροχές από τις οποίες μπορούν να επωφεληθούν είναι αυτές που προσφέρονται από ΜΚΟ.

Σε ό,τι αφορά τους οικονομικούς μετανάστες, οι άνθρωποι αυτοί απολαμβάνουν προνόμια σε άμεση συνάρτηση με τη ισχύ της άδειας διαμονής τους. Η άδεια διαμονής, συνήθως πενταετούς διάρκειας, χορηγείται σε υπηκόους χωρών εκτός ευρωπαϊκής ένωσης βάσει του χρόνου εργασίας και των ενσήμων που διαθέτουν. Ουσιαστικά αυτό σημαίνει ότι αν κάποιος χάσει τη δουλειά του και δεν μπορέσει να συμπληρώσει το μικρότερο απαιτούμενο αριθμό ενσήμων προκειμένου να προβεί στην ανανέωσή της, αυτόματα χάνει και το δικαίωμα νόμιμης παραμονής στη χώρα. Σε ό,τι αφορά τις υγειονομικές, στεγαστικές, εκπαιδευτικές και οικονομικές παροχές, οι κάτοχοι άδειας διαμονής απολαμβάνουν τα ίδια προνόμια με τους Έλληνες πολίτες.

Οι παροχές του Ελληνικού κράτους σε αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες και μετανάστες, περιλαμβάνουν μια γκάμα παροχών που αφορούν βασικές και στοιχειώδεις καθημερινές ανάγκες των ανθρώπων αυτών. Ενδεικτικά, περιλαμβάνουν τους τομείς της στέγασης, της υγείας, της σίτισης, της παροχής ρουχισμού και του οικονομικού βοηθήματος.

3.3 Παροχές του Ελληνικού κράτους σε αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες και μετανάστες

Οι παροχές του ελληνικού κράτους μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες: στις συνθήκες υποδοχής και στις υλικές συνθήκες υποδοχής.

Με τον όρο «συνθήκες υποδοχής» νοούμε την πλήρη δέσμη μέτρων που εφαρμόζεται προς όφελος των αιτούντων κατά το Προεδρικό Διάταγμα 220/2007 (ΠΔ220/ΦΕΚ251/τ.Α'/2007/άρθρ.1ξιε), ενώ με τον όρο «υλικές συνθήκες υποδοχής» νοούμε τις συνθήκες υποδοχής που περιλαμβάνουν την παροχή στέγης, τροφής και ρουχισμού σε είδος ή υπό μορφή οικονομικού βοηθήματος ή δελτίων, καθώς και ένα βοήθημα για τα καθημερινά έξοδα των αιτούντων άσυλο. (Π.Δ.220/2007/ΦΕΚ251/τ.Α'/άρθρ.1ξιστ).

Ωστόσο, το οικονομικό βοήθημα που προβλέπεται εναλλακτικά της στέγασης, καθώς και εκείνο για τα καθημερινά έξοδα ουδέποτε έχουν θεσπιστεί νομικά. Κατά συνέπεια, οι αιτούντες διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα δεν λαμβάνουν κανένα επίδομα για τα καθημερινά τους έξοδα και στην περίπτωση που δεν υφίσταται διαθέσιμη θέση φιλοξενίας δεν λαμβάνουν ούτε υποστήριξη για εναλλακτική στέγαση.

Στους δικαιούχους των συνθηκών αυτών συμπεριλαμβάνονται οι εξής κατηγορίες: αιτούντες διεθνή προστασία και οι ευάλωτες ομάδες νεοεισερχόμενων υπηκόων τρίτων χωρών, όπως ασυνόδευτοι ανήλικοι, άτομα με αναπηρία, ανίατη ασθένεια ή σοβαρά προβλήματα υγείας, γυναίκες σε κύηση ή λοχεία, μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα, και θύματα εμπορίας, διακίνησης, βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλης μορφής βίας.

Αναλυτικότερα, στους έχοντες νομιμοποιητικά έγγραφα όπως δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία, άδεια παραμονής για πολιτικούς ή ανθρωπιστικούς λόγους αλλά και επικουρικής προστασίας, παρέχονται τα εξής:

- Διαμονή και ελευθερία κυκλοφορίας στην ελληνική επικράτεια: *«οι αιτούντες μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα στην επικράτεια, ή στην περιοχή που τους ορίζει η Κεντρική Αρχή, και να επιλέγουν τον τόπο διαμονής τους. Η οριζόμενη περιοχή δεν μπορεί να θίγει την ιδιωτική ζωή των αιτούντων και πρέπει να παρέχει σε αυτούς τη δυνατότητα άσκησης όλων των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο παρόν διάταγμα. Σε κάθε περίπτωση, οι αιτούντες οφείλουν να ενημερώνουν αμέσως τις αρμόδιες αρχές παραλαβής και εξέτασης για κάθε αλλαγή της διεύθυνσης διαμονής τους. Δεν απαιτείται προηγούμενη έγκριση για την αλλαγή του τόπου διαμονής».* (ΠΔ220/ΦΕΚ251/τ.Α'/2007/άρθρ.6§1)
- Δικαίωμα στη στέγαση: *«Σε αιτούντα ο οποίος δε διαθέτει στέγη ή επαρκείς πόρους για να καλύψει τις ανάγκες στέγασής του, παρέχεται στέγη σε Κέντρο Φιλοξενίας ή άλλο χώρο, ύστερα από αίτησή του, που υποβάλλεται στις αρμόδιες αρχές παραλαβής και εξέτασης.* (ΠΔ220/ΦΕΚ251/τ.Α'/2007/άρθρ.6§2). *Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης γνωστοποιεί στην Κεντρική Αρχή τα διαθέσιμα Κέντρα Φιλοξενίας, καθώς και τους λοιπούς χώρους οι οποίοι κρίνονται κατάλληλοι για τη στέγαση των αιτούντων. Η κατανομή κάθε αιτούντος στα κέντρα και τους χώρους αυτούς γίνεται από την Κεντρική Αρχή, αφού*

ληφθούν υπόψη η διατήρηση της οικογενειακής ενότητας των αιτούντων, η λειτουργία φορέων κοινωνικών παροχών, η διαφύλαξη αρμονικών σχέσεων μεταξύ των αιτούντων και η δυνατότητα μετακίνησης των αιτούντων στον οριζόμενο τόπο διαμονής (ΠΔ220/ΦΕΚ251/τ.Α'/2007/άρθρ.6§3). Κατά τη διαδικασία στέγασης ενός αιτούντα, λαμβάνεται υπόψη και το δικαίωμα στην οικογενειακή ενότητα: (ΠΔ220/ΦΕΚ251/τ.Α'/2007/άρθρ.7).

Θα πρέπει εδώ να υπογραμμίσουμε, ωστόσο, ότι μέχρι και τις αρχές του 2012 δεν υπήρχε ούτε κάποια νομική πρόβλεψη για τους άστεγους αλλά ούτε επίσημος ορισμός του αστέγου στο ελληνικό σύνταγμα. Το κενό αυτό έρχεται να καλύψει ο νόμος 4052/2012 (ΦΕΚ Α' 41/01/03/2012), στο άρθρο 29§1 ορίζοντας τους άστεγους ως «ευπαθή κοινωνική ομάδα στην οποία παρέχεται κοινωνική προστασία. Ως άστεγοι ορίζονται όλα τα άτομα που διαμένουν νόμιμα στη χώρα, τα οποία στερούνται πρόσβασης ή έχουν επισφαλή πρόσβαση σε επαρκή ιδιόκτητη, ενοικιαζόμενη ή παραχωρημένη κατοικία που πληροί τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές και διαθέτει τις βασικές υπηρεσίες ύδρευσης και ηλεκτροδότησης». Παρατηρώντας το κείμενο διαπιστώνουμε ότι ως άστεγοι νοούνται μόνο οι νομίμως διαμένοντες στην ελληνική επικράτεια, παράμετρος που αυτόματα αποκλείει από το δικαίωμα στη στέγαση όλους όσους δε διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα, που στην περίπτωση της πληθυσμιακής ομάδας που εξετάζουμε είναι ένα μη αμελητέο ποσοστό.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι ο επίσημος κρατικός φορέας για τη στέγαση είναι το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Το ΕΚΚΑ είναι Ν.Π.Δ.Δ. και λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Αλληλεγγύης. Συστάθηκε το 2003 ως Ε.Κ.Α.Κ.Β. (Ν.3106/2003 (ΦΕΚ 30/τ.Α/10-02-03) και μετονομάστηκε σε ΕΚΚΑ με το άρθρο 20 του Ν.3402/2005. Το 2011 ανατίθεται στο ΕΚΚΑ ο συντονισμός και η λειτουργία του συστήματος διαχείρισης αιτημάτων στέγασης των αιτούντων άσυλο αλλοδαπών και των ασυνόδευτων ανηλίκων με την Υ.Α. με αριθ. Π2δ/Γ.Π. 93510/28-07-11.¹³⁴ Η υπηρεσία ξεκινά να λειτουργεί επίσημα στις 12 Μαρτίου 2012, ενώ μέχρι τότε τα αιτήματα στέγασης αποστέλλονταν απευθείας στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής

¹³⁴ http://www.ekka.org.gr/portal_docs/forceaccount/picture/24_1068.pdf

Αλληλεγγύης. Επρόκειτο, ουσιαστικά, για την πρώτη φορά που γινόταν συγκέντρωση και επεξεργασία όλων των αιτημάτων από ένα και μόνο φορέα. Αποτέλεσμα αυτού είναι να μην υπάρχουν επίσημα στατιστικά στοιχεία που να αφορούν τα αιτήματα στέγασης πριν από το 2012.

- Δικαίωμα στη δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη: «Στους αιτούντες παρέχεται δωρεάν η απαραίτητη ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, με την προϋπόθεση ότι αυτοί είναι ανασφάλιστοι και οικονομικά αδύναμοι. Η περίθαλψη αυτή περιλαμβάνει:

α. Εργαστηριακές και ιατρικές εξετάσεις σε κρατικά νοσοκομεία, κέντρα υγείας ή περιφερειακά ιατρεία,

β. Χορήγηση φαρμακευτικών προϊόντων ύστερα από συνταγή ιατρού, υπηρετούντος στα ιδρύματα του προηγούμενου εδαφίου, θεωρημένη από τον διευθυντή αυτών,

γ. Νοσοκομειακή περίθαλψη σε κρατικά νοσοκομεία, η οποία περιλαμβάνει νοσηλεία σε κλίνη Γ' θέσεως» (Π.Δ.220/2007/ΦΕΚ251/τ.Α'/άρθρ.14§1).

Ωστόσο, η προϋπόθεση της πιστοποίησης της οικονομικής αδυναμίας δεν πληρούται, καθώς ουδέποτε συστάθηκε σχετικός μηχανισμός (διαδικασία, κριτήρια κ.λ.π.). Η ίδια παρατήρηση ισχύει και στις υπόλοιπες παροχές των προβλεπόμενων συνθηκών υποδοχής, στις οποίες, ανεξαρτήτως διαθεσιμότητας, πρακτικά αναγνωρίζονται ως δικαιούχοι το σύνολο των αιτούντων, ανεξαρτήτως οικονομικής αδυναμίας. Πολλές φορές επίσης παρατηρείται αναφορά περιστατικών αιτούντων διεθνούς προστασίας ή και ανηλίκων που λαμβάνουν άρνηση στην αιτούμενη παροχή από νοσηλευτικά ιδρύματα, λόγω έλλειψης κατάλληλης ενημέρωσης ή και «πολιτικής» νοσοκομείων και κλινικών.

Στους αιτούντες με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με το άρθρο 17, παρέχεται εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα (Π.Δ.220/2007/ΦΕΚ251/τ.Α'/άρθρ.14§3). Διαπιστώνεται, όμως, δυσκολία στην εξεύρεση θέσης στα εξειδικευμένα Ιδρύματα αποκατάστασης, καθώς και στην θετική τους ανταπόκριση σε σχετικό αίτημα που αφορά αιτούντες διεθνούς προστασίας, ενώ παρατηρείται και έλλειψη εξειδικευμένων δομών για κάλυψη της ανάγκης για παροχή υπηρεσιών σε ψυχικά ασθενείς.

«Οι αρμόδιες αρχές υποδοχής και φιλοξενίας ή παραλαβής και εξέτασης της αίτησης ασύλου, εξασφαλίζουν τη μεταφορά των θυμάτων βασανιστηρίων, βιασμού ή

άλλων σοβαρών πράξεων βίας σε εξειδικευμένες υπηρεσίες, για την απαραίτητη υποστήριξη και θεραπεία των τραυμάτων που προκάλεσαν οι προαναφερόμενες πράξεις» (Π.Δ.220/2007/ΦΕΚ251/τ.Α'/άρθρ.20§1). Και εδώ παρατηρείται έλλειψη κρατικής δομής για πιστοποίηση και εξειδικευμένη φροντίδα θυμάτων βασανιστηρίων. Για σειρά ετών την ανάγκη αυτή κάλυπτε η ΜΚΟ Μετάδραση, στο πλαίσιο των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, πρόγραμμα που αυτή τη στιγμή δεν υφίσταται πια. Αυτή τη στιγμή το «Πρόγραμμα Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων» της Οργάνωσης Γιατροί Χωρίς Σύνορα¹³⁵ είναι το μόνο πρόγραμμα, σε συνεργασία με το φορέα BABEL Συνειρμός¹³⁶, Κέντρο για την ψυχική υγεία μεταναστών και προσφύγων, που επιχειρεί να καλύψει το κενό αυτό για τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Η ανάγκη, όμως, εκπαίδευσης εξειδικευμένων στελεχών στο πεδίο, βάσει των ειδικοτήτων που προβλέπει το Πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης¹³⁷, κρίνεται επιτακτική.

- Δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας: «Οι αιτούντες μπορούν να έχουν άμεσα πρόσβαση στην αγορά εργασίας εφόσον συντρέχει η προϋπόθεση της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 4 του π.δ.189/1998 (ΦΕΚ Α'– 140). Στους αιτούντες που επιθυμούν να εργασθούν χορηγείται προσωρινή άδεια εργασίας σύμφωνα με όσα προβλέπονται στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 4 του π.δ.189/1998» (Π.Δ.220/2007/ΦΕΚ251/τ.Α'/άρθρ.10§1):

Η έκδοση άδειας εργασίας αποτελεί ζήτημα εξαιρετικά δύσκολο στην περίπτωση των αιτούντων διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα, παρά τη σχετική πρόβλεψη του νομοθετικού πλαισίου και αυτό γιατί σύμφωνα με την πρόβλεψη του Π.Δ.189/1998/ΦΕΚ/άρθρ.4§1, υφίσταται δυνατότητα προσωρινής απασχόλησης των αιτούντων, υπό την προϋπόθεση ότι «έχει ερευνηθεί η αγορά εργασίας για το συγκεκριμένο επάγγελμα και δεν έχει εκδηλωθεί σχετικό ενδιαφέρον από ημεδαπό, πολίτη της Ε.Ε., αναγνωρισμένο πρόσφυγα, ομογενή». Στη βάση αυτής της πρόβλεψης, «κατά κανόνα δεν είναι δυνατόν να τους χορηγηθεί άδεια εργασίας, λαμβανομένου υπόψη του υψηλού ποσοστού ανεργίας σήμερα στη χώρα».¹³⁸

¹³⁵ <https://www.msf.gr/>

¹³⁶ <http://syn-eirmos.gr/babel/>

¹³⁷ <http://www.istanbulprotocol.info/index.php/gr/>

¹³⁸ Σύμφωνα με το νόμο Ν4375/2016/άρθρ.70, «Οι αιτούντες διεθνή προστασία, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάθεσης της αίτησης διεθνούς προστασίας, και εφόσον κατέχουν «δελτίο αιτούντος

- Δικαίωμα στην εκπαίδευση ανηλίκων και στην εκπαιδευτική κατάρτιση των ενηλίκων. Πιο συγκεκριμένα, σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση των ανηλίκων σύμφωνα με το Π.Δ.220/2007/ΦΕΚ251/τ.Α'/άρθρ.9, προβλέπονται τα εξής: *«Τα ανήλικα τέκνα των αιτούντων και οι ανήλικοι αιτούντες έχουν πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα υπό προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες, εφόσον δεν εκκρεμεί εκτελεστό μέτρο απομάκρυνσης κατά των ιδίων ή των γονέων τους. Η ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα δεν πρέπει να καθυστερεί πέραν των τριών μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης του ανήλικου ή των γονέων του. Το διάστημα αυτό μπορεί να φθάνει το έτος όταν παρέχεται ειδική γλωσσική εκπαίδευση προκειμένου να διευκολύνεται η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η πρόσβαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο λόγω της ενηλικίωσης του ανήλικου»*, ενώ σε ό,τι αφορά την κατάρτιση των ενηλίκων, και πάλι σύμφωνα με το Π.Δ.220/2007/ΦΕΚ251/τ.Α'/άρθρ.11, *«Οι αιτούντες έχουν πρόσβαση στα προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης που πραγματοποιούν δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται για τους Έλληνες πολίτες.»*

διεθνή προστασία» ή «δελτίο αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού», τα οποία έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 στ.κδ' του Π.Δ.113/2013 (Α' 146) του άρθρου 41 παράγραφος 1 (δ) του παρόντος και του άρθρου 8 παρ. 1 στ. δ' του Π.δ. 114/2010 αντίστοιχα, έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε εξαρτημένη εργασία ή την παροχή υπηρεσιών ή έργου.

B ΜΕΡΟΣ: Έρευνα πεδίου, μελέτη περίπτωσης, συμπεράσματα.

1. Κεφάλαιο Πρώτο: Εισαγωγή

Στο δεύτερο μέρος της έρευνας, θα παρουσιαστεί αρχικά η μελέτη περίπτωσης της ΜΚΟ PRAKSIS στην οποία και εργάζομαι, στη συνέχεια θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα τόσο της έρευνας πεδίου με ερωτηματολόγια, όσο και της έρευνας πεδίου με ποιοτικές συνεντεύξεις, και τέλος θα ειπωθούν τα συμπεράσματα της παρούσης.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί και στη γενική εισαγωγή, η βασική υπόθεση εργασίας είναι το κατά πόσο οι παροχές που δικαιούνται, ή και που λαμβάνουν, οι Γαλλόφωνοι Αφρικανοί υπήκοοι που διαβιούν νόμιμα στην Ελλάδα, αποτελούν για τους ίδιους κίνητρο ή αντικίνητρο για την παραμονή τους στη χώρα. Είναι γνώστες των παροχών αυτών ή όχι; Επιθυμούν να κάνουν χρήση των παροχών που δικαιούνται, και αν όχι, γιατί; Από πού ενημερώνονται και ποιες είναι, κατά τη γνώμη τους, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στις συνδιαλλαγές τους; Ποιες θεωρούν ότι θα ήταν οι βασικότερες παροχές που θα βελτίωναν το επίπεδο διαβίωσής τους;

Για το λόγο αυτό, οι ερωτήσεις που τέθηκαν, τόσο οι ανοιχτού, όσο και οι κλειστού τύπου, επιδιώκουν να διερευνήσουν αυτές ακριβώς τις παραμέτρους.

Οι άνθρωποι που συμμετείχαν είναι γαλλόφωνοι Αφρικανοί υπήκοοι, προερχόμενοι από πρώην γαλλικές και βελγικές αποικίες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες, ενήλικες, άνδρες και γυναίκες που διαβιούν στην Αθήνα και

εξυπηρετούνται στην κοινωνική υπηρεσία της MKO PRAKSIS στην οποία εργάζομαι τα τελευταία 4,5 χρόνια.

Το γεγονός ότι εργάζομαι ήδη στη MKO PRAKSIS συνέβαλλε καθοριστικά τόσο στην επιλογή του θέματος της παρούσας εργασίας, όσο και στο κλίμα εμπιστοσύνης που είχε ήδη αναπτυχθεί με τους συνεντευξιαζόμενους λόγω της μακρόχρονης συνεργασίας μας. Επιπρόσθετα, σημαντικό ρόλο έπαιξε το γεγονός της δυνατότητάς μου να επικοινωνώ μαζί τους στη μητρική τους γλώσσα, τα γαλλικά, καθώς σχεδόν κανείς από τους συνεντευξιαζόμενους δεν ομιλεί την ελληνική γλώσσα σε επαρκές επίπεδο.

Με τους περισσότερους από τους συνεντευξιαζόμενους η συνεργασία μας μετράει ήδη κάποια χρόνια, ενώ με άλλους είναι πιο πρόσφατη. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια ασχολούμαι σχεδόν αποκλειστικά με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα προσφύγων, μεταναστών και αιτούντων άσυλο, γεγονός που έχει συμβάλλει στο να είμαι σε θέση να γνωρίζω καλά τόσο τις ιδιαιτερότητες, όσο και τις ανάγκες και δυσκολίες της εν λόγω ομάδας.

2. Κεφάλαιο Δεύτερο:

Σκοπός της έρευνας πεδίου, ερωτώμενος πληθυσμός, μεθοδολογία της έρευνας

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι να διαπιστωθεί το κατά πόσο οι γαλλόφωνοι Αφρικανοί υπήκοοι που συμμετείχαν στην έρευνα είναι αφενός γνώστες των παροχών που δικαιούνται βάσει νόμου, και αφετέρου, αν, όσοι από αυτούς λαμβάνουν παροχές, είναι ικανοποιημένοι από το επίπεδο των παροχών αυτών, και αν τις αντιλαμβάνονται ως κίνητρα ή αντικίνητρα για την παραμονή τους στη χώρα ή όχι.

Σαφώς και στην πρόθεση παραμονής παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, αν όχι το σημαντικότερο, η ύπαρξη η μη νομιμοποιητικών εγγράφων και το νομικό καθεστώς που έχουν οι άνθρωποι αυτοί στην Ελλάδα, καθώς, όπως έχει αναφερθεί, δεν υπάρχει πρακτικά η παραμικρή πρόβλεψη για τους ανθρώπους οι οποίοι δε φέρουν τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα. Για το λόγο αυτό, επελέγησαν να συμμετάσχουν στις συνεντεύξεις άτομα που βρίσκονται νόμιμα στη χώρα. Οι συμμετέχοντες προέρχονται από οκτώ χώρες της γαλλόφωνης Αφρικής, οι οποίες επελέγησαν βάσει

της αντιπροσώπευσής τους στην κοινωνική υπηρεσία του Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Αστέγων της ΜΚΟ PRAKSIS, στο οποίο και εργάζομαι.

Πραγματοποιήθηκαν πενήντα (50) ερωτηματολόγια κλειστού τύπου (βλ. παράρτημα) μέσω προσωπικών συνεντεύξεων, για να ελαττωθεί ο κίνδυνος παρερμηνειών και παρανοήσεων αν κάποια από τις ερωτήσεις δε γινόταν αντιληπτή σε περίπτωση που ο κάθε συνεντευξιζόμενος συμπλήρωνε μόνος του το ερωτηματολόγιο, και πέντε (5) ποιοτικές συνεντεύξεις.

Σε ό,τι αφορά τα κριτήρια επιλογής του δείγματος, αυτά δεν ήταν τυχαία. Επιλέγησαν ενήλικες άνδρες και γυναίκες, ηλικίας 18-55 ετών, οι οποίοι βρίσκονται νόμιμα στην Ελλάδα, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, όλοι ανεξαιρέτως κάτοικοι Αθηνών και οι οποίοι προσέρχονται σε τακτική εβδομαδιαία βάση και λαμβάνουν υπηρεσίες από την PRAKSIS, από την οποία ζήτησα και έλαβα άδεια για την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων.

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν αποκλειστικά στα γαλλικά, καθώς οι περισσότεροι από τους συνεντευξιζόμενους δεν ομιλούν την ελληνική γλώσσα σε ικανοποιητικό επίπεδο, στο χώρο της κοινωνικής υπηρεσίας που εργάζομαι, σε διάστημα τριών εβδομάδων.

Στα ερωτηματολόγια συμπεριελήφθησαν μόνο δύο ανοιχτές ερωτήσεις, τα αποτελέσματα των οποίων ομαδοποιήθηκαν μετά το πέρας των συνεντεύξεων. Επίσης, έγινε προσπάθεια να κατανεμηθούν τα ερωτηματολόγια αυτά με όσο το δυνατόν καλύτερη αναλογία στους συμμετέχοντες. Αναλυτικότερα, 7 ερωτηματολόγια πραγματοποιήθηκαν σε υπηκόους Ακτής Ελεφαντοστού (4 γυναίκες, 3 άνδρες), 7 ερωτηματολόγια σε υπηκόους Καμερούν (4 άνδρες, 3 γυναίκες) και από 6 ερωτηματολόγια (σε αναλογία 3 γυναικών και 3 ανδρών) σε υπηκόους Μάλι, Μαυριτανίας, Γουινέας, Σενεγάλης, Μπουρκίνα Φάσο και Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό.

Οι ποιοτικές συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν ως εξής:

- μία συνέντευξη σε άνδρα 27 ετών από την Ακτή Ελεφαντοστού, απόφοιτο Λυκείου, αναγνωρισμένος πολιτικός πρόσφυγας,
- μία συνέντευξη σε γυναίκα 33 ετών από το Καμερούν, απόφοιτο Λυκείου, αναγνωρισμένη πολιτική πρόσφυγας, επίσης,
- μία συνέντευξη σε άνδρα 36 ετών από τη Μπουρκίνα Φάσο, απόφοιτο Γυμνασίου και οικονομικός μετανάστης με άδεια διαμονής σε ισχύ,

- μία συνέντευξη σε γυναίκα 22 ετών από τη Λ.Δ. Κονγκό, φοιτήτρια ΑΕΙ και αιτούσα διεθνή προστασία, και
- μία συνέντευξη σε άνδρα 27 ετών από τη Σενεγάλη, απόφοιτο ΑΕΙ και αιτών διεθνή προστασία.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, σκοπός της έρευνας είναι να διαπιστωθούν τα, κατά τη γνώμη των συνεντευξιζόμενων, κίνητρα και αντικίνητρα που τους παρέχονται από το ελληνικό κράτος, το κατά πόσο οι ίδιοι τα αξιολογούν θετικά ή αρνητικά, και αν αποτελούν παράγοντες που συμβάλλουν στην απόφασή τους να παραμείνουν ή να αποχωρήσουν από την Ελλάδα.

Βάσει αυτού, λοιπόν, δομήθηκαν και οι ερωτήσεις που ετέθησαν. Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε πέντε ενότητες, ενώ θα πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι και οι πέντε ποιοτικές συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν έχοντας ως βάση τα ερωτηματολόγια αυτά, εμβαθύνοντας στο πλαίσιο της συνέντευξης.

Οι ενότητες αυτές θα μπορούσαν να παρουσιαστούν ως εξής:

1. Η πρώτη ενότητα αφορά στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων: φύλο, ηλικία, χώρα προέλευσης και εκπαιδευτικό επίπεδο.
2. Η δεύτερη ενότητα αφορά στο νομικό καθεστώς παραμονής στη Ελλάδα, αλλά και στοιχεία για το ταξίδι: σημείο εισόδου στη χώρα και χρονικό διάστημα παραμονής στην Ελλάδα, λόγοι εγκατάλειψης της χώρας προέλευσης και πρόθεση παραμονής ή μη στην Ελλάδα, επιθυμητός προορισμός σε περίπτωση μη επιθυμίας παραμονής στην Ελλάδα.
3. Η τρίτη ενότητα αφορά στην οικογενειακή κατάσταση και στις συνθήκες διαβίωσης στην Ελλάδα.
4. Η τέταρτη ενότητα αφορά στη γνώση των ατόμων που συμμετείχαν σχετικά με τις παροχές που δικαιούνται (στεγαστικές, οικονομικές, υγειονομικές, εκπαιδευτικές), το αν έχουν κάνει χρήση των παροχών αυτών και το αν αντιμετώπισαν δυσκολίες ως προς την παροχή των υπηρεσιών, και αν ναι, ποιες, αλλά και κατά πόσο είναι ευχαριστημένοι από τις παροχές αυτές. Επίσης, συμπεριελήφθησαν και δύο ανοιχτές ερωτήσεις σχετικά με το τι θεωρούν οι ίδιοι ως απαραίτητη παροχή για

την καλύτερη διαβίωσή τους στη χώρα, αλλά και σχετικά με την προτεραιοποίηση των αναγκών τους.

5. Η πέμπτη, και τελευταία, ενότητα αφορά σε επιπλέον στοιχεία, όπως την εργασιακή τους κατάσταση, την ασφαλιστική τους ικανότητα, τις πηγές εισοδήματός τους, την έκτιση ή μη ποινής στην Ελλάδα, αλλά και το αν ανήκουν σε κάποια ευπαθή ομάδα.

Σε ό,τι αφορά τη μεθοδολογία, εφαρμόστηκε η μέθοδος του ερωτηματολογίου, με δομημένα ερωτηματολόγια κλειστού τύπου, η μέθοδος ανάλυσης περιεχομένου και η μέθοδος επεξεργασίας του ερευνητικού υλικού με την εφαρμογή στατιστικών μεθόδων επεξεργασίας στο υλικό που έχει παραχθεί από τα ερωτηματολόγια, προκειμένου να καταστεί εφικτή μια ποσοτική προσέγγιση των αποτελεσμάτων.

Σε όλο το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιούνται κλειστές ερωτήσεις και ο συνεντευξιαζόμενος καλείται να επιλέξει μεταξύ των απαντήσεων που προτείνονται, πλην δύο μόνο ερωτήσεων. Θα λέγαμε, λοιπόν, πως διατυπώθηκαν ερωτήσεις κλειστού τύπου με προτεινόμενες απαντήσεις που διακρίνονται σε διχοτομικές, ή τύπου ναι ή όχι, και πολλαπλής επιλογής, όπου ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέξει ανάμεσα σε προτεινόμενες απαντήσεις. Τέθηκαν επίσης και ορισμένες ερωτήσεις που αφορούν το βαθμό ικανοποίησης των ερωτώμενων από τις παροχές που έχουν λάβει, σε περίπτωση που αυτό έχει συμβεί.¹³⁹

Στη συνέχεια, η καταχώρηση των στοιχείων έγινε σε βάση δεδομένων του SPSS (Statistical Package for Social Sciences), από όπου και έγινε η στατιστική ανάλυση. Τα ερωτηματολόγια αριθμήθηκαν, οι απαντήσεις καταχωρήθηκαν στη βάση δεδομένων και υπολογίστηκαν οι συχνότητες των απαντήσεων και τα ποσοστά τους. Οι πίνακες και οι γραφικές παραστάσεις που δημιουργήθηκαν παρουσιάζονται σε επόμενο κεφάλαιο.

3. Κεφάλαιο Τρίτο:

Μελέτη περίπτωσης, η MKO PRAKSIS

¹³⁹ Ζαφειρόπουλος Κ. (2015) *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία;; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. 2^η Έκδοση, Αθήνα: Κριτική, σελ. 104

3.1. Γενικά

Η PRAKSIS¹⁴⁰ είναι ανεξάρτητη Μη Κυβερνητική Οργάνωση που έχει σαν κύριο στόχο το σχεδιασμό, εφαρμογή και υλοποίηση προγραμμάτων ανθρωπιστικής και ιατρικής δράσης.

Κύριος στόχος της είναι η καταπολέμηση του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού των ευπαθών κοινωνικά ομάδων και η υπεράσπιση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τους.

Οι τρεις άξονες που απαρτίζουν τη δουλειά της είναι η πρόληψη, η άμεση παρέμβαση και υποστήριξη, αλλά και η άσκηση πίεσης και η διεκδίκηση δικαιωμάτων.

Τα προγράμματα της PRAKSIS λειτουργούν από το Νοέμβριο του 1996 προσφέροντας βοήθεια σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες του πληθυσμού ανεξάρτητα από φύλλο, χρώμα, εθνικότητα, φυλή, πολιτική ή θρησκευτική κατεύθυνση και σεξουαλικό προσανατολισμό.

Οι ωφελούμενοι της οργάνωσης είναι: Έλληνες άποροι, άστεγοι, ανασφάλιστοι, οικονομικοί μετανάστες, αιτούντες άσυλο / πρόσφυγες, ασυνόδευτα παιδιά, θύματα διεθνικής σωματεμπορίας (trafficking), εκδιδόμενα άτομα, παιδιά του δρόμου, χρήστες ναρκωτικών ουσιών, roma, οροθετικοί (HIV/AIDS)/ PLWA, πάσχοντες σε ηπατίτιδα Β, C, msm (men having sex with men), κρατούμενοι, αποφυλακισμένοι, Ελληνικές οικογένειες που πλήττονται από την οικονομική κρίση εξαιτίας της σύγχρονης οικονομικής πραγματικότητας.

Η PRAKSIS, δραστηριοποιείται σε όλη την Ελλάδα και κυρίως στην Αττική, στην Κεντρική Μακεδονία, στο νησί της Λέσβου και στην περιοχή της Πάτρας. Ταυτόχρονα, με Ιατρικές Κινητές Μονάδες ταξιδεύουμε στα νησιά Βορείου Αιγαίου, στα Δωδεκάνησα, καθώς και στη Θεσσαλονίκη μέχρι Προμαχώνα και πάντα ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν.

Δομές και παρεμβάσεις της οργάνωσης αποτελούν:

- Πολυϊατρείο Αθήνας και Θεσσαλονίκης
- Κέντρα ημερησίας υποδοχής άστεγων στην Αθήνα, τον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη
- Κοινωνική κατοικία σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη

¹⁴⁰ <http://www.praksis.gr/el/>

- Στέγη / διαμερίσματα φιλοξενίας αιτούντων άσυλο σε Αττική, κεντρική Μακεδονία και Λέσβο
- Transit διαμερίσματα στην Αθήνα και στη Λέσβο
- Διαμερίσματα για κακοποιημένες και άστεγες γυναίκες
- Στέγη plus (+) / ξενώνας ασυνόδευτων ανήλικων Αθήνας και Πάτρας
- Κέντρο ημέρας ασυνόδευτων ανήλικων στην Πάτρα
- Praksis π- κέντρο φιλοξενίας ασυνόδευτων ανήλικων στην Αθήνα
- Κέντρο αλληλεγγύης στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη
- Ιατρικές κινητές μονάδες στα σύνορα
- Παρεμβάσεις σε σημεία εισόδου και εξόδου στην Ελλάδα
- Παρεμβάσεις σε κέντρα κράτησης
- Κινητή μονάδα ενημέρωσης, συμβουλευτικής και εξέτασης για τον ιό του HIV και την ηπατίτιδα b και c
- Τηλεφωνική γραμμή ενημέρωσης για ηπατίτιδες (b και c)
- Παρεμβάσεις στο δρόμο (street work) για ασυνόδευτα ανήλικα
- Παρεμβάσεις στο δρόμο (street work) για αστέγους
- Παρεμβάσεις στο δρόμο (street work) για θύματα διεθνικής σωματεμπορίας (trafficking victims)
- Παρεμβάσεις στο δρόμο (street work) για χρηστές ουσιών

Οι βασικές υπηρεσίες που παρέχονται στην PRAKSIS βάσει συγκεκριμένων προγραμμάτων είναι:

- άμεση και δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- βασικές υπηρεσίες υγιεινής (ντους, hygiene kit, ρούχα, ρόφημα κλπ.)
- ψυχολογική υποστήριξη
- κοινωνική υποστήριξη (συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες)
- εργασιακή συμβουλευτική και προώθηση στην εργασία
- νομική συμβουλευτική
- οικονομική ενίσχυση σε συγκεκριμένα προγράμματα
- συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες
- στέγαση

Σε ό,τι αφορά τα προγράμματα που λαμβάνουν χώρα αυτή τη στιγμή και που αφορούν στην υποδοχή μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών, αυτά έχουν ως εξής:

- Πρόγραμμα medical mobile units σε Σάμο, Λέρο και Κω (από τον Οκτώβριο του 2015): αφορά στις συνθήκες υποδοχής των προσφυγικών/μεταναστευτικών ροών με προτεραιότητα στην παροχή πρωτοβάθμιας ιατρικής περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.
- Medical support: (από τον Οκτώβριο του 2015) ενίσχυση της ιατρικής δράση στην Ειδομένη (Ιατρική Κινητή Μονάδα της PRAKSIS που δραστηριοποιείται στην περιοχή).
- Humanitarian support for unaccompanied children at risk and vulnerable families in Lesvos, Samos and Chios: τα προγράμματα αυτά έχουν σαν σκοπό την υποστήριξη και προστασία ανηλίκων που εισέρχονται στα εν λόγω νησιά μέσω των μεταναστευτικών και προσφυγικών ρευμάτων.
- Transit κέντρο φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων στην Κω: λειτουργεί από το Νοέμβριο του 2015 και έχει σαν στόχο να μη βρίσκονται σε καθεστώς κράτησης οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που εντοπίζονται ή που μεταφέρονται από γειτονικά νησιά στην Κω, μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταγραφής τους.
- Οι παρεμβάσεις στον ανοιχτό καταυλισμό υποδοχής προσφυγικών ροών στον Ελαιώνα: Από τις 19 Αυγούστου 2015, η PRAKSIS στηρίζει εθελοντικά τον ανοιχτό καταυλισμό υποδοχής προσφυγικών ροών στην περιοχή του Ελαιώνα, με στόχο την υποστήριξη των παιδιών.
- Οι παρεμβάσεις της PRAKSIS στα σύνορα με την ΠΓΜΔ (Ειδομένη – Γευγελή): Από τις 23 Αυγούστου 2015, η Μ.Κ.Ο. PRAKSIS πραγματοποιεί παρεμβάσεις στην Ειδομένη με τη χρηματοδότηση και συνεργασία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ, με στόχο την αποτύπωση των βασικών αναγκών των πληθυσμών που βρίσκονται εκεί. Παρέχονται: πρωτοβάθμια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, φαρμακευτικά σκευάσματα, γρήγορα γεύματα και νερό, βρεφικά είδη και είδη προσωπικής υγιεινής και πρώτης ανάγκης.
- Initial reception at entry points: (από το Δεκέμβριο του 2015) Με τη συνεργασία και την υποστήριξη της οργάνωσης INTERNATIONAL MEDICAL CORPS, πιστοποιημένοι διασώστες, νοσηλευτές,

φυσιοθεραπευτές, επισκέπτες υγείας σε επταήμερη και εικοσιτετράωρη βάση βρίσκονται σε παραλίες της Λέσβου στις οποίες καταφθάνουν με βάρκες πληθυσμοί προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες σύμφωνα με τις ανάγκες των ανθρώπων

- **Emergency temporary accommodation in Lesvos & Athens:** χρηματοδοτείται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ με χρόνο υλοποίησης 01/09/2015 - 31/12/2015 και παρέχει ημιαυτόνομη και προσωρινή στέγαση, σε τρία (3) διαμερίσματα: δύο (2) στην Αθήνα και ένα (1) στη Μυτιλήνη. Τα περιστατικά μπορούν να φιλοξενηθούν στα διαμερίσματα του προγράμματος για λίγες μέρες μόνο, μέχρι να λάβουν την απαραίτητη νομική ενημέρωση ώστε να είναι σε θέση να πάρουν μία απόφαση για το νομικό δρόμο που θα ακολουθήσουν, ή μέχρι να λάβουν την κατά περίπτωση επείγουσα φροντίδα. Προτεραιότητα στο πρόγραμμα δίνεται στις πιο ευάλωτες περιπτώσεις, όπως επιζήσαντες ναυαγίων, μονογονεϊκές ή πολυμελείς οικογένειες, εγκυμονούσες, οικογένειες με βρέφη, θύματα βασανιστηρίων, θύματα εμπορίας ανθρώπων (trafficking), θύματα κακοποίησης και άτομα με χρόνια προβλήματα υγείας.
- **Hotel vouchers:** χρηματοδοτείται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) με χρόνο υλοποίησης 17/11/2015 έως και 31/12/2015. Στόχος του προγράμματος η παροχή υπηρεσιών συνοδείας, φιλοξενίας και ψυχοκοινωνικής στήριξης σε ανθρώπους που έχουν ενταχθεί στη διαδικασία του Relocation καθώς επίσης και σε ιδιαίτερα ευπαθείς αιτούντες άσυλο. Συνολικά μέσω του προγράμματος έχουν αναπτυχθεί πεντακόσιες (500) θέσεις φιλοξενίας μέσω συνεργαζόμενων ξενοδοχειακών μονάδων και καταλυμάτων σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λέσβο, Κω, Λέρο, Σάμο, Χίο και Ρόδο.

3.2 Το Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Αστέγων

Οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να ολοκληρωθεί η παρούσα εργασία, έλαβαν χώρα στο Κέντρο Ημερήσιας Υποδοχής Αστέγων της Οργάνωσης.

Το Κέντρο Ημέρας λειτουργεί από το Μάρτιο του 2012 και μέχρι σήμερα έχει εξυπηρετήσει ανθρώπους από 100 περίπου διαφορετικές χώρες. Μέχρι και την 01.05.2016 η κοινωνική υπηρεσία του Κέντρου είχε καταγράψει 6.707 μοναδικές εγγραφές.

Στο Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Αστέγων παρέχονται υπηρεσίες προσωπικής υγιεινής (λουτρό, πλυντήρια), μικρό γεύμα ή σνακ, παροχή υλικής υποστήριξης, υπηρεσίες πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας, υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής μέριμνας, εργασιακή συμβουλευτική, ρουχισμός, δανειστική βιβλιοθήκη, κομμωτήριο, δημιουργική απασχόληση παιδιών, κινηματογράφος καθώς και μαθήματα εκμάθησης ελληνικών.

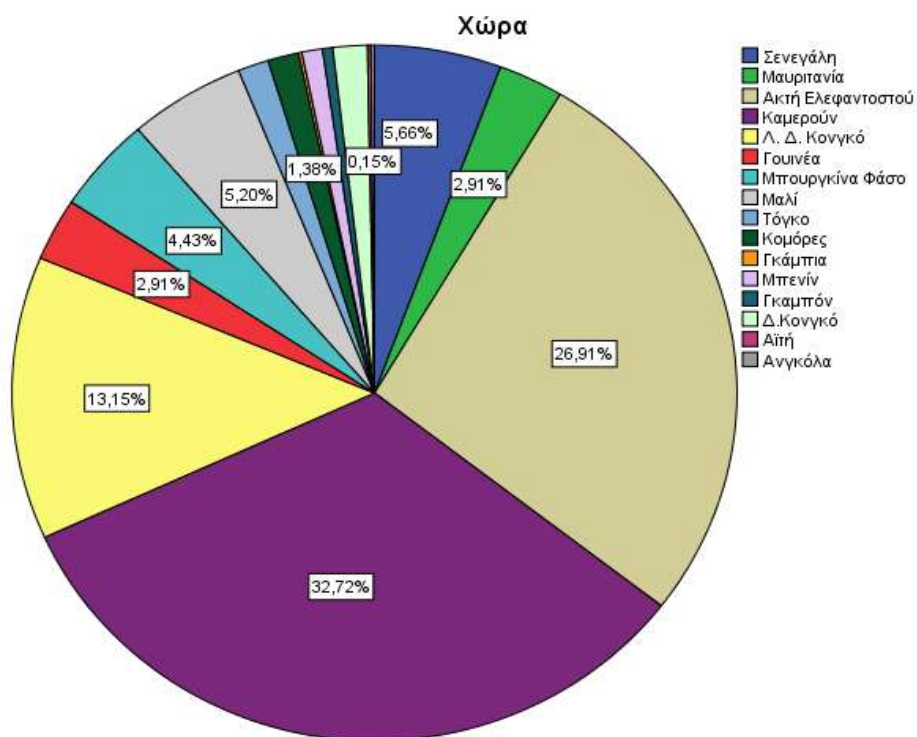
Το Κέντρο λειτουργεί ακολουθώντας τις βασικές αρχές της Οργάνωσης, μην αποκλείοντας κανέναν από τις παροχές του. Αξίζει να σημειωθεί πως οι παροχές έχουν ανακουφιστικό χαρακτήρα και το Κέντρο δεν είναι θεραπευτικό πλαίσιο. Σε ό,τι αφορά την καταγραφή της αστεγίας, η κοινωνική υπηρεσία του Κέντρου λειτουργεί βάσει της τυπολογίας ETHOS¹⁴¹, όπως αυτή έχει δημιουργηθεί από τη FEANTSA (European Federation of National Organizations working with the Homeless), και που χωρίζει της αστεγία σε τέσσερις βασικές κατηγορίες (οι οποίες με τη σειρά τους χωρίζονται σε 13 υποκατηγορίες), δεδομένου ότι θεωρείται άστεγος όχι μόνο όποιος ζει στο δρόμο, αλλά όποιος δεν έχει πρόσβαση σε αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης, ως εξής: άνθρωποι που ζουν στο δρόμο, άνθρωποι που στερούνται κατοικίας, άνθρωποι που ζουν σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης και άνθρωποι που διαβιούν σε ανεπαρκή ή ακατάλληλα καταλύματα.

Οι περισσότεροι από τους αφρικανούς υπηκόους, τους οποίους πραγματεύεται η παρούσα εργασία, κατατάσσονται στην τέταρτη κατηγορία, καθώς, ως επί το πλείστον διαβιούν σε ανεπαρκή ή ακατάλληλα καταλύματα. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι ζουν σε μικρά, συνήθως υπόγεια, διαμερίσματα στο κέντρο της πόλης, με μεγάλη συγκέντρωση στις περιοχές της Κυψέλης, της Πλατείας Αμερικής και της Πλατείας Κολιάτσου, με μεγάλο αριθμό συγκατοίκων, στερούμενοι πολλές φορές παροχών που καθιστούν τη διαβίωση αξιοπρεπή, όπως θέρμανση, ζεστό νερό, και ορισμένες φορές ακόμη και ηλεκτρικό και νερό.

¹⁴¹ <http://www.feantsa.org/spip.php?article120>

Κατά τη διάρκεια της ενασχόλησής μου με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, έχω ασχοληθεί, μεταξύ άλλων, όπως φαίνεται και από το γράφημα που ακολουθεί και το οποίο προέρχεται από το προσωπικό μου ηλεκτρονικό επαγγελματικό αρχείο, με 654 μοναδικές περιπτώσεις γαλλόφωνων αφρικανών υπηκόων, μέχρι και τις 31.12.2015.

Τα μεγαλύτερα ποσοστά αυτών προέρχονται, παρουσιάζοντάς τα με φθίνουσα σειρά, από το Καμερούν (32,7%), την Ακτή Ελεφαντοστού (26,9%), τη Λ. Δ. Κονγκό (13,1%), τη Σενεγάλη (5,7%), το Μάλι (5,2%), τη Μπουργκίνα Φάσο (4,4%), τη Μαυριτανία και τη Γουινέα (2,9% έκαστη), με τον κατάλογο να συμπληρώνεται από μια πλειάδα άλλων χωρών.

4. Κεφάλαιο Τέταρτο:

Αποτελέσματα της έρευνας του πεδίου

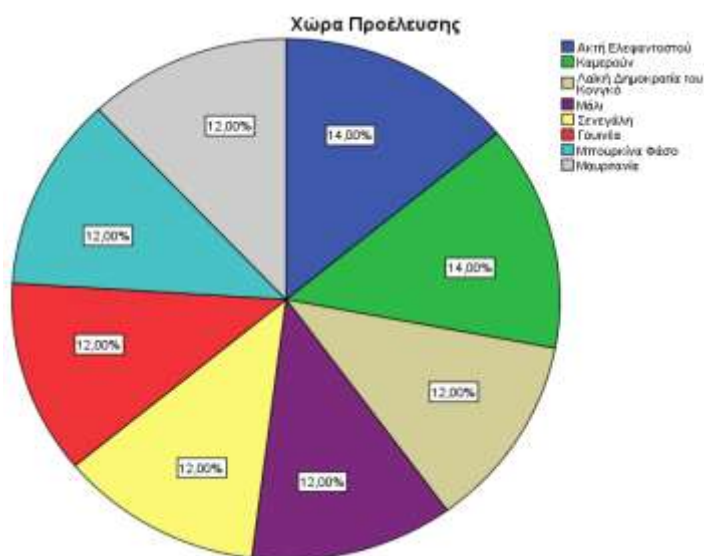
4.1 Αποτελέσματα έρευνας πεδίου με ερωτηματολόγια

Οι ερωτήσεις που επελέγησαν, πέραν των δημογραφικών, έχουν σα σκοπό να αντλήσουν πληροφορίες για συγκεκριμένες παραμέτρους που αφορούν στους λόγους έλευσης στην Ελλάδα, αλλά και στις συνθήκες διαβίωσης εδώ.

Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις της δεύτερης ενότητας έχουν σα σκοπό να διερευνήσουν αφενός το νομικό καθεστώς που απολαμβάνουν αυτή τη στιγμή στη χώρα, τους λόγους που ώθησαν τους ερωτώμενους να εγκαταλείψουν τη χώρα προέλευσης, τη διαδρομή που ακολούθησαν από τη χώρα προέλευσης ως εδώ, τον αρχικό τους προορισμό, αλλά και την πρόθεση παραμονής στη χώρα. Οι ερωτήσεις της τρίτης ενότητας αποσκοπούν στο να αντλήσουν πληροφορίες σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση και την ύπαρξη ή όχι υποστηρικτικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα, αλλά και οι συνθήκες διαβίωσης, ενώ στην τέταρτη ενότητα διερευνάται το αν έχουν γνώση των δικαιωμάτων τους, αν κάνουν χρήση των παροχών που δικαιούνται, αν έχουν αντιμετωπίσει δυσκολίες, και ποιες, αν είναι ικανοποιημένοι από τις παροχές, η όχι, αλλά και τι θα θεωρούσαν οι ίδιοι ως χρήσιμη ή απαραίτητη παροχή.

Σε ό,τι αφορά, λοιπόν, τα δημογραφικά στοιχεία, 24 εκ των ερωτηθέντων είναι γυναίκες και 26 άνδρες. Στα στοιχεία αυτά, η αναλογία ανδρών και γυναικών δεν αναπαριστά την αναλογία ανδρών και γυναικών που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα. Οι άνδρες έχουν σαφώς μεγαλύτερη εκπροσώπηση, ωστόσο το δείγμα επιλέχθηκε συγκεκριμένα για να υπάρχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αναλογία, αλλά και ποικιλία απαντήσεων. Οι χώρες επίσης επιλέχθηκαν βάσει της αντιπροσώπευσής τους στο Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας της ΜΚΟ PRAKSIS.

Ο μέσος όρος ηλικίας είναι τα 34 έτη. Όλοι ανεξαιρέτως μιλούν γαλλικά, γλώσσα στην οποία πραγματοποιήθηκαν και οι συνεντεύξεις. Σε ό,τι αφορά τις χώρες προέλευσης, τα ποσοστά μοιράζονται όπως φαίνεται στο γράφημα που ακολουθεί:

Σχετικά με το εκπαιδευτικό τους επίπεδο, 5 εκ των ερωτηθέντων είναι αναλφάβητοι, 5 είναι απόφοιτοι δημοτικού, 16 απόφοιτοι γυμνασίου και 18 απόφοιτοι λυκείου, ενώ 6 είναι πτυχιούχοι ανώτερων και ανώτατων σχολών. Βάσει των απαντήσεων που δόθηκαν, παρατηρούμε ότι ένα αρκετά μεγάλο μέρος του δείγματος είναι απόφοιτοι λυκείου και απόφοιτοι ΑΕΙ, και άρα, βάσει του νομίμου δικαιώματός τους στην εκπαίδευση, θα μπορούσαν είτε να συνεχίσουν τις σπουδές στους στην Ελλάδα, είτε να εργαστούν, αλλά και στις δύο περιπτώσεις, τίθεται το πρόβλημα της γλώσσας, καθώς στη συντριπτική τους πλειοψηφία δε μιλούν επαρκώς την ελληνική, αλλά ούτε και την αγγλική γλώσσα, γεγονός που αποτελεί μεγάλο εμπόδιο τόσο στη συνέχιση των σπουδών, όσο και στην εύρεση εργασίας. Επιπλέον, υπάρχει και το ζήτημα αναγνώρισης των τίτλων σπουδών τους στην Ελλάδα, καθώς πρόκειται για μια διαδικασία χρονοβόρα γραφειοκρατικά, με πολλές δυσκολίες, καθώς δε διαθέτουμε κοινό εκπαιδευτικό σύστημα με τις χώρες προέλευσης, αλλά και πολλές φορές οικονομικά ασύμφορο για τους ίδιους.

Σε ό,τι αφορά το νομικό τους καθεστώς, 18 άτομα έχουν υποβάλλει αίτημα ασύλου στην Ελλάδα και είναι σε αναμονή της απόφασης, 22 άτομα βρίσκονται στη χώρα απολαμβάνοντας καθεστώς διεθνούς προστασίας – εκ των οποίων 13 είναι δικαιούχοι πολιτικού ασύλου, 6 δικαιούχοι επικουρικής προστασίας και 3 βρίσκονται υπό το καθεστώς ασύλου για ανθρωπιστικούς λόγους – , και 10 εκ των συμμετεχόντων είναι οικονομικοί μετανάστες και διαθέτουν άδεια διαμονής οικονομικού μετανάστη σε ισχύ. Όσοι διαθέτουν άδειες διαμονής οικονομικού μετανάστη είναι, ουσιαστικά, όσοι έχουν μείνει για πολλά χρόνια στην Ελλάδα και μπόρεσαν να εργαστούν νόμιμα, με αποτέλεσμα να διαθέτουν τα απαραίτητα ένσημα που να επιτρέπουν τόσο την κτήση, όσο και την ανανέωση της άδειας διαμονής

Στην ουσία, όμως, το να αιτηθεί κάποιος άσυλο είναι η μόνη λύση αυτή τη στιγμή προκειμένου να παραμείνει στην Ελλάδα νόμιμα. Ακόμη και άνθρωποι οι οποίοι έχουν εγκαταλείψει τις χώρες τους για οικονομικούς λόγους –αν και το κατά πόσο η ανέχεια και η φτώχεια είναι λόγοι που συνιστούν παραβίαση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι υπό συζήτηση – υποχρεούνται, κατά κάποιο τρόπο να αιτηθούν άσυλο προκειμένου να μην έρθουν αντιμέτωποι με κράτηση για έλλειψη νομιμοποιητικών εγγράφων. Λόγω της οικονομικής κρίσης, η οποία έχει επηρεάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό την αγορά εργασίας, είναι εξαιρετικά δύσκολο για τους υπηκόους τρίτων χωρών να βρουν εργασία. Δεδομένου επίσης ότι ο νόμος τους

απαγόρευε, μέχρι και το Μάρτιο του 2016, όπως είδαμε πιο πάνω, να εργάζονται νόμιμα, καθίσταται σχεδόν υποχρεωτικό για τους ίδιους να αιτηθούν διεθνή προστασία προκειμένου να βρίσκονται, τουλάχιστον, σε καθεστώς νομιμότητας.

Οι 27 των ερωτηθέντων βρίσκονται στην Ελλάδα για περισσότερο από 24 μήνες. 7 άτομα βρίσκονται στη χώρα για χρονικό διάστημα μεταξύ 12 και 24 μηνών, 6 άτομα για διάστημα 6 έως 12 μηνών, και 10 ερωτηθέντες ανήκουν στους νεοαφιχθέντες που βρίσκονται στην Ελλάδα για διάστημα μικρότερο των 6 μηνών.

27 άτομα εισήλθαν στη χώρα μέσω των χερσαίων συνόρων, 20 δια θαλάσσης και ένα 3 ήρθε με άλλο τρόπο, είτε με visa για εξαρτημένη εργασία ή σπουδές, είτε λόγω οικογενειακής επανένωσης.

Το ταξίδι, για όλους ανεξαιρέτως τους ερωτηθέντες αυτής της έρευνας, πραγματοποιήθηκε μέσω Τουρκίας. Η διαδρομή που ακολουθήθηκε, σχεδόν για όλους, είναι παρόμοια. Ταξίδεψαν οδικώς από τη χώρα προέλευσης σε όμορες χώρες, και εκεί, αφού εξασφάλισαν βίζα για την Τουρκία, μετέβησαν αεροπορικώς στην Κωνσταντινούπολη. Από αυτό το σημείο του ταξιδιού και μετά αρχίζουν να παρουσιάζονται διαφοροποιήσεις, ανάλογα με τη χρονική περίοδο για την οποία μιλάμε, αλλά και ανάλογα με την πύλη εισόδου. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι όσοι ήρθαν στην Ελλάδα μέχρι και το έτος 2013 εισήλθαν κυρίως μέσω Έβρου, καθώς πρόκειται για την περίοδο πριν την ανέγερση του φράχτη που εμποδίζει τις μεταναστευτικές ροές. Σε γενικές γραμμές αυτό το ταξίδι φαίνεται να ήταν και πιο οικονομικό, καθώς η είσοδος στην Ελλάδα γινόταν με φουσκωτό και στη συνέχεια πεζή. Από το έτος 2013-2014 και εξής, η είσοδος γίνεται κυρίως από τα νησιά του ΒΑ Αιγαίου, ταξίδι αφενός πιο επικίνδυνο και αφετέρου αρκετά πιο ακριβό, φθάνοντας να στοιχίζει, κατά μέσο όρο και σύμφωνα με τους ίδιους, 800-1000\$ ανά άτομο. Αυτό που ποικίλλει επίσης είναι ο χρόνος που έμεινε κάποιος στην Τουρκία, πριν περάσει στην Ελλάδα. Το γενικό συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί βάσει των όσων ειπώθηκαν στις συνεντεύξεις είναι ότι όσοι προέρχονταν από πιο εύπορες οικογένειες, με μεγαλύτερη οικονομική άνεση, έμειναν στην Τουρκία για μικρότερο χρονικό διάστημα από όσο αυτοί που δεν είχαν τα οικονομικά μέσα για να πραγματοποιήσουν το επόμενο στάδιο του ταξιδιού, οπότε και έμειναν στην Τουρκία για να εργαστούν και να συγκεντρώσουν το απαιτούμενο ποσό.

Παρατηρούμε εδώ, συγκρίνοντας τα ποσοστά των δύο τελευταίων παραμέτρων, ότι οι 27 που βρίσκονται στη χώρα για διάστημα άνω των 24 μηνών,

είναι οι ίδιοι 27 που εισήλθαν δια ξηράς, δηλαδή προ της κατασκευής του φράχτη του Έβρου και της μετατόπισης της πύλης εισόδου στα νησιά του Αιγαίου.

Για 21 εκ των ερωτηθέντων, οι λόγοι εγκατάλειψης της χώρας προέλευσης ήταν πολιτικοί, για τους 3 θρησκευτικοί, για τους 6 φυλετικοί, για τους 3 λόγοι σεξουαλικού προσανατολισμού, για 5 οικογενειακοί, για 8 οικονομικοί, και για άλλους 4 άλλοι λόγοι.

Για παραπάνω από τους μισούς ερωτηθέντες, 32 άτομα, το ταξίδι διήρκησε λιγότερο από 6 μήνες, για 6 από έξι έως 12 μήνες, για 9 από 12 έως 18 μήνες, για 2 από 18 έως 24 μήνες, και για 1 πάνω από 24 μήνες.

Σε ό,τι αφορά τον αρχικό προορισμό, την πρώτη θέση στις προτιμήσεις κατέχει η Γαλλία με 20 από τους ερωτώμενους να την επιλέγουν και ακολουθούν άλλες ευρωπαϊκές χώρες, με σαφώς μικρότερη προτίμηση: 7 άτομα επιλέγουν τη Γερμανία, 8 την Ελλάδα, 3 το Βέλγιο, 2 τη Δανία, 1 τη Σουηδία, ενώ για 9 ερωτώμενους δεν υπήρχε κάποιος συγκεκριμένος προορισμός, καθώς οι συνθήκες κάτω από τις οποίες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις χώρες τους ήταν τόσο αντίξοες και επικίνδυνες που δεν είχαν την πολυτέλεια να επιλέξουν ένα επιθυμητό προορισμό. Οι χώρες που αποτελούσαν αρχικούς προορισμούς των ερωτηθέντων δεν αποτελούν μεγάλη έκπληξη. Τα κριτήρια επιλογής αποτελούν η γλώσσα, η ύπαρξη συγγενικού και φιλικού περιβάλλοντος στην χώρα προορισμού, καθώς και η, κατά τη γνώμη τους, ευκολία εύρεσης εργασίας, αλλά και η ευκολία κτήσης νομιμοποιητικών εγγράφων, τόσο μέσω της διαδικασίας ασύλου, όσο και μέσω άλλων οδών, όπως για παράδειγμα η απόκτηση παιδιού σε χώρες που χορηγούν έγγραφα στα παιδιά που γεννιούνται στο έδαφός τους, όπως η Γαλλία.

Σχετικά με τον τωρινό επιθυμητό προορισμό, το 26 άτομα από τους 50 ερωτώμενους επιθυμούν να παραμείνει στην Ελλάδα. Οι υπόλοιποι 24 επιθυμούν να μεταβούν σε άλλη χώρα, με τις προτιμήσεις να κατανέμονται ως εξής: 11 επιθυμούν να μεταβούν στη Γαλλία, 6 στη Γερμανία, 4 στο Βέλγιο, 1 στη Δανία, 1 στο Λουξεμβούργο και 1 στη Σουηδία.

Εντύπωση προκαλεί ότι από το αρχικό ποσοστό που είχε σαν χώρα προορισμού την Ελλάδα, στις συνεντεύξεις το ποσοστό που επιθυμεί να παραμείνει τώρα στη χώρα φαίνεται να έχει τριπλασιαστεί. Οι λόγοι είναι πολλοί και σχετίζονται κυρίως με την ανάπτυξη δεσμών με τη χώρα, την ίδρυση οικογένειας στην Ελλάδα, την κτήση νομιμοποιητικών εγγράφων και την εύρεση εργασίας, και όχι με αυτά που τους

παρέχονται από το ελληνικό κράτος. Μεγάλος αριθμός επίσης δήλωσε ότι, είναι πολύ ικανοποιημένοι από το κλίμα που επικρατεί στην Ελλάδα, το οποίο είναι παρόμοιο με αυτό των χωρών καταγωγής, αλλά και ότι, σε καθημερινές επαφές που έχουν με ομοεθνείς τους που βρίσκονται σε χώρες της Βορείου Ευρώπης κυρίως, ενημερώνονται για τις συνθήκες ζωής που επικρατούν εκεί, τις δυσκολίες νομιμοποίησης και εύρεσης εργασίας, το πολύ υψηλό κόστος ζωής, αλλά και την άνοδο των κομμάτων της δεξιάς και άκρας δεξιάς, παράγοντες που, σωρευτικά, λειτουργούν αποτρεπτικά από το φύγουν από την Ελλάδα. Οι περισσότεροι επίσης αναφέρθηκαν θετικά στην αλλαγή του νόμου παροχής ιθαγένειας για τα παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα, που, παρόλο που δεν δίνει την ιθαγένεια τόσο εύκολα όσο σε άλλες χώρες, και κυρίως τη Γαλλία που έχει υιοθετήσει το δικαίω του εδάφους, με αυτόματη παροχή ιθαγένειας σε όσα παιδιά γεννιούνται στο έδαφός της, φαίνεται να αποτελεί ένα ακόμη κίνητρο παραμονής στην Ελλάδα.

Αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση των ερωτηθέντων, οι 18 είναι άγαμοι, οι 11 έγγαμοι, οι 4 διαζευγμένοι, 1 χήρος, 2 ζουν σε διάσταση, 4 συμβιώνουν, ενώ 10 είναι μονογονεϊκές οικογένειες με αρχηγό μητέρα.

36 από αυτούς έχουν παιδιά, ενώ μόνο 14 είναι άτεκνοι.

Από τους 36 ερωτηθέντες που έχουν παιδιά, οι 25 έχουν τα παιδιά μαζί τους στην Ελλάδα, οι 24 έχουν αφήσει τα παιδιά του στη χώρα καταγωγής, ενώ ένας έχει παιδιά και στην Ελλάδα και σε άλλη χώρα.

Η οικογενειακή κατάσταση και η ύπαρξη παιδιών είναι ένα ενδιαφέρον στοιχείο. Κατά την προσωπική μου γνώμη, και σαν συμπέρασμα από τις συνεντεύξεις, αυτό έχει να κάνει κυρίως με ζητήματα κουλτούρας και πολιτιστικά, και όχι τόσο με την οικονομική επιφάνεια ή την ευκολία διαβίωσης. Οι περισσότεροι θεωρούν ότι *«τα παιδιά είναι ευτυχία, σε όποια στιγμή της ζωής και αν έρχονται»*, αλλά και ότι *«στη χώρα καταγωγής ήταν ακόμη πιο δύσκολο να φέρεις στον κόσμο και να μεγαλώσεις ένα παιδί από ό,τι στην Ευρώπη»*.

Οι 29 από τους ερωτηθέντες δηλώνει ότι έχει υποστηρικτικό περιβάλλον στην Ελλάδα, ενώ οι 21 δεν έχουν. Ως υποστηρικτικό περιβάλλον οι 3 αναφέρουν την οικογένεια, οι 13 το / τη σύντροφο, οι 3 το φιλικό τους περιβάλλον, οι 6 την κοινότητα των ομοεθνών τους, ενώ 4 αναφέρουν ότι έχουν άλλου είδους υποστηρικτικό περιβάλλον που δεν ανήκει σε κάποια από τις παραπάνω κατηγορίες.

Σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης, οι 5 είναι άστεγοι, οι 13 στερούνται κατοικίας, οι 12 βρίσκονται σε επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης, οι 13 διαβιούν σε ανεπαρκή ή ακατάλληλα καταλύματα, ενώ μόνο 7 αναφέρουν ότι βρίσκονται σε επαρκές κατάλυμα και δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα στέγασης.

Πιο αναλυτικά, οι 5 που αναφέρουν ότι είναι άστεγοι διαμένουν σε χώρους για επείγουσες περιπτώσεις, ως επί το πλείστον Υπνωτήρια. Οι 11 φιλοξενούνται σε ξενώνες γυναικών, ενώ 2 ανήκουν σε αυτούς που λαμβάνουν μακροχρόνια υποστήριξη. Οι 3 ζει σε επισφαλή κατοικία, ενώ 8 ζουν υπό την απειλή έξωσης, κυρίως λόγω οφειλών σε ενοίκια ή και ΔΕΚΟ. Ένας ερωτηθέντας θεωρεί ότι ζει υπό την απειλή βίας, 3 ζουν σε πρόχειρα καταλύματα, ενώ 10 διαμένουν με μεγάλο αριθμό ατόμων στον ίδιο χώρο.

Οι 24 βρίσκονται σε κατάσταση αστεγίας ή επισφαλούς στέγασης για διάστημα μικρότερο ή ίσο των 6 μηνών, οι 3 για διάστημα 6-12 μηνών, οι 7 για διάστημα 12-24 μηνών, ενώ οι 9 για διάστημα μεγαλύτερο των 24 μηνών.

Οι 42 γνωρίζουν αν δικαιούται ή όχι στεγαστικές παροχές, ενώ μόνο 8 αναφέρουν ότι δεν έχουν ενημερωθεί.

Η συντριπτική πλειοψηφία, 37 άτομα, αναφέρει ότι έχει ενημερωθεί από ΜΚΟ, ενώ μόλις 2 αναφέρουν ότι η γνώση που έχουν για τις στεγαστικές παροχές που δικαιούται προέρχεται από δημόσιους φορείς, και 3 αναφέρουν ότι έχουν ενημερωθεί από το φιλικό τους περιβάλλον.

Οι 28 αναφέρουν ότι έχουν συνδιαλλαγή με δημόσιους φορείς σχετικά με τις στεγαστικές παροχές, ενώ οι 22 δεν το έχουν ακόμη πράξει.

Οι συνδιαλλαγές αυτές είχαν θετικό πρόσημο, για τους 13 από τους ερωτηθέντες, και αρνητικό για άλλους 13, ενώ 2 αναφέρουν ότι δε δικαιούνται κάποια στεγαστική παροχή.

Σχετικά με τους οργανισμούς που έχουν απευθυνθεί για τις στεγαστικές τους παροχές, οι 26 αναφέρουν το ΕΚΚΑ, (ότι δηλαδή έχουν υποβάλλει αίτημα στέγασης στο ΕΚΚΑ), 1 ΜΚΟ και 1 άλλου είδους οργανισμό.

Σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και τις στεγαστικές παροχές, θα ήταν χρήσιμο να ρίξουμε μια ματιά και στα διαθέσιμα στατιστικά της Υπηρεσίας του ΕΚΚΑ. Για το έτος 2012¹⁴², βλέπουμε ότι σε σύνολο 2264 αιτημάτων στέγασης, μόλις

¹⁴² http://www.ekka.org.gr/portal_docs/announcement/245.pdf

308 αφορούσαν ενήλικες, που είναι και η πληθυσμιακή ομάδα που αφορά στην παρούσα εργασία. Από το σύνολο των αιτημάτων αυτών τοποθετήθηκε το 30%, ενώ αρνητική απάντηση έλαβε το 70%. Σε ό,τι αφορά τις χώρες προέλευσης, πάντα για το έτος 2012, εμφανίζονται όλες οι χώρες που αφορούν στην παρούσα εργασία, σε ποσοστά όμως σαφώς μικρότερα από τους υπηκόους Αφγανιστάν ή Σουδάν που αποτελούν τις δύο κυριότερες εθνικότητες που εμφανίζονται να αιτούνται στέγασης.

Το 2013¹⁴³ παρατηρείται αύξηση αιτημάτων, με τον αριθμό να ανέρχεται πλέον στις 3220. Και πάλι οι υπήκοοι Αφγανιστάν αποτελούν την κύρια πληθυσμιακή ομάδα. Τα αιτήματα των ενηλίκων ανέρχονται το 2013 σε 888, υπερδιπλάσιος αριθμός από τα 308 του 2012, με το ποσοστό των αιτημάτων που ικανοποιήθηκαν να ανέρχεται σε 38% περίπου, και το μέσο όρο αναμονής να ξεπερνά τους 6 μήνες. Ωστόσο, παρατηρείται ότι το 2013 υπήρξε μεγάλη αύξηση αιτημάτων από υπηκόους της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό, οι οποίοι εμφανίζονται δεύτεροι στη λίστα μετά τους Αφγανούς. Η αναμονή ικανοποίησης του αιτήματος από πυρηνικές οικογένειες ξεπέρασε τους 7 μήνες.

Ακόμη μεγαλύτερη αύξηση παρατηρούμε στα στατιστικά του έτους 2014¹⁴⁴, με τον αριθμό των αιτημάτων να ανέρχεται, πλέον, στα 4269 και με τα 2286 εξ' αυτών να προέρχονται από υπηκόους Αφγανιστάν. Τα αιτήματα ενηλίκων ανήλθαν στα 806, παρουσιάζοντας μια μικρή πτώση σε σχέση με το προηγούμενο έτος, και πάλι, πάνω από 6 μήνες. Και πάλι, σε όλες τις κατηγορίες, εμφανίζονται υπήκοοι και των 8 χωρών που εξετάζουμε, με σημαντικά χαμηλά ποσοστά.

Τέλος, σε ό,τι αφορά το έτος 2015¹⁴⁵, παρατηρείται μια μικρή πτώση στον αριθμό των αιτημάτων, τα οποία ανέρχονται στα 4087. Οι υπήκοοι Αφγανιστάν είναι και πάλι οι πολυπληθέστεροι, αλλά παρατηρείται μεγάλη αύξηση στα αιτήματα των υπηκόων Συρίας. Όλα τα αιτήματα που προήλθαν από πυρηνικές και μονογονεϊκές οικογένειες ικανοποιήθηκαν, ενώ σε ό,τι αφορά τους ενήλικες, παρατηρείται πτώση των αιτημάτων, που για το 2015 ανήλθαν στα 526, και το μέσο όρο να πέφτει στους τρεις μήνες αναμονής. Όλες οι χώρες που εξετάζουμε εμφανίζονται, έχοντας όμως, σε κάποιες περιπτώσεις, ακόμη και μονοψήφιο αριθμό αιτημάτων.

¹⁴³ http://www.ekka.org.gr/portal_docs/forceaccount/picture/21_1065.pdf

¹⁴⁴ http://www.ekka.org.gr/portal_docs/forceaccount/picture/23_1067.pdf

¹⁴⁵ http://www.ekka.org.gr/portal_docs/news/378.pdf

Παρατηρώντας τα διαθέσιμα στατιστικά, θα διαπιστώσουμε επίσης σημαντικά ποσοστά ακυρώσεων σε όλες τις κατηγορίες. Η ακύρωση της τοποθέτησης γίνεται είτε με πρωτοβουλία του φορέα παραπομπής, για λόγους όπως η αδυναμία εύρεσης του ενδιαφερόμενου ή η ολοκλήρωση της διαδικασίας της οικογενειακής επανένωσης, κλπ, είτε με άρνηση του ίδιου του ενδιαφερόμενου, για λόγους όπως η μη ικανοποίηση από το επίπεδο διαβίωσης στις δομές φιλοξενίας, η εύρεση άλλου τύπου στεγαστικής συνδρομής, η φυγή από τη χώρα, κλπ.

Συμπερασματικά λοιπόν, βλέπουμε ότι, δεν είναι λίγοι αυτοί που, γνωρίζοντας το δικαίωμα που τους δίνει ο νόμος, αιτήθηκαν στέγασης, αλλά τα ποσοστά απορρίψεων, ειδικά στους ενήλικες άνδρες που είναι και η συντριπτική πλειοψηφία των αιτούντων, η μεγάλη αναμονή, οι συνθήκες που επικρατούν στους ξενώνες φιλοξενίας, αλλά και το γεγονός, κατά τους ίδιους, ότι έχαναν την «ασφάλεια» της κοινότητάς τους, λειτούργησαν αποτρεπτικά.

Σε ό,τι αφορά τις οικονομικές παροχές, οι 27 γνωρίζουν αν δικαιούνται ή όχι οικονομικές παροχές, ενώ 23 αναφέρουν ότι δε γνωρίζει. Αναφερόμενοι στις οικονομικές παροχές εννοούμε κυρίως τα επιδόματα πρόνοιας, τα επιδόματα αναπηρίας, τα επιδόματα απροστάτευτου τέκνου για τις μονογονεϊκές οικογένειες.

Η συντριπτική πλειοψηφία, 22 άτομα, αναφέρει ότι έχει ενημερωθεί και πάλι από ΜΚΟ, ενώ μόνο 3 αναφέρουν ότι η γνώση που έχουν για τις οικονομικές παροχές που δικαιούται προέρχεται από δημόσιους φορείς, και 2 αναφέρουν ότι έχουν ενημερωθεί από το φιλικό τους περιβάλλον. Οι 16 έχουν ήδη απευθυνθεί σε δημόσιους φορείς για οικονομικές παροχές, ενώ 34 δεν το έχουν κάνει.

Από αυτούς που δηλώνουν άγνοια, πολλοί είναι αυτοί που δηλώνουν ότι, λόγω της οικονομικής κατάστασης της χώρας, κατέληξαν οι ίδιοι στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν οικονομικές παροχές για τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες στην Ελλάδα, κατά τον ίδιο τρόπο που, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, παρόλο που αναφέρεται στο Προεδρικό Διάταγμα 220/2007 (ΠΔ220/ΦΕΚ251/τ.Α'/2007/άρθρ.1§ιε) το οικονομικό βοήθημα που προβλέπεται εναλλακτικά της στέγασης, καθώς και εκείνο για τα καθημερινά έξοδα ουδέποτε έχουν θεσπιστεί νομικά.

Κατά τη γνώμη των συμμετεχόντων, 11 θεωρούν ότι οι συνδιαλλαγές τους με φορείς σχετικά με οικονομικές παροχές είχαν θετικό πρόσημο, οι 4 αρνητικό πρόσημο και 1 αναφέρει ότι δε δικαιούται κάποια παροχή.

Από τα 16 άτομα που έχουν ήδη απευθυνθεί σε δημόσιους φορείς για οικονομικές παροχές, οι 8 απευθύνθηκαν σε δημόσιο φορέα, είτε πρόκειται για εφορία, πρόνοια ή δήμους, και οι υπόλοιποι 8 σε ΜΚΟ.

Σχετικά με τις υγειονομικές παροχές η συντριπτική πλειοψηφία, 44 άτομα, αναφέρει ότι γνωρίζει τι δικαιούται, ενώ μόλις 6 αναφέρουν άγνοια.

Οι 20 έχουν ενημερωθεί από δημόσιους οργανισμούς, κυρίως νοσοκομεία, και το οι 24 έχουν ενημερωθεί για τα δικαιώματά τους από ΜΚΟ.

Οι 39 έχουν απευθυνθεί σε δημόσιους φορείς για υγειονομικές παροχές, ενώ αρνητική είναι η απάντηση για 11.

Από τους 39 που έχουν απευθυνθεί σε δημόσιο φορέα για υγειονομικές παροχές, οι 32 δηλώνουν ικανοποιημένοι, ενώ μόνο οι 7 δηλώνουν μη ικανοποιημένοι.

Αναφέρεται επίσης ότι, παρόλο που είναι ευχαριστημένοι από τις παροχές των δημοσίων νοσοκομείων, απευθύνονται ταυτόχρονα και σε κοινωνικά ιατρεία και ΜΚΟ, καθώς θεωρούν ότι ο χρόνος αναμονής για ραντεβού στα εξωτερικά ιατρεία είναι μεγάλος.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι οι περισσότεροι έχουν ήδη επισκεφθεί δημόσιο νοσοκομείο, και τα αρνητικά που αναφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης είναι οι πολύωρες αναμονές στα εξωτερικά ιατρεία, και οι μεγάλη αναμονή για ραντεβού για τα νοσοκομεία της Αθήνας, η έλλειψη φαρμάκων και η δυσκολία επικοινωνίας. Πολλοί που έχουν εργαστεί εποχιακά στην επαρχία και που χρειάστηκε να επισκεφθούν νοσοκομείο ή και να νοσηλευτούν, θεωρούν ότι οι ποιότητα των υπηρεσιών, αλλά και η ευγένεια του προσωπικού, είναι ανώτερα στην Αθήνα.

Σε ό,τι αφορά, τέλος, τις εκπαιδευτικές παροχές, οι 24 αναφέρουν ότι είναι ενημερωμένοι, ενώ οι 26 όχι. Σχεδόν όλοι όσοι αναφέρουν ότι έχουν παιδιά στην Ελλάδα κάνουν χρήση των εκπαιδευτικών παροχών, εγγράφουν δηλαδή τα παιδιά τους στο σχολείο, παρόλο που οι ίδιοι δε φαίνεται να είναι πλήρως ενημερωμένοι για τις παροχές που αφορούν του ίδιους.

Οι 18 έχουν ενημερωθεί από ΜΚΟ, οι 5 από δημόσιες υπηρεσίες, και 1 από το φιλικό του περιβάλλον. Ωστόσο, μόνο 13 έχουν απευθυνθεί σε κάποιο δημόσιο φορέα για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών, και όλοι ανεξαιρέτως αναφέρουν ότι είναι ευχαριστημένοι από τις παροχές που τους προσφέρθηκαν. Από αυτούς που έχουν απευθυνθεί, 10 έχουν απευθυνθεί σε δημόσια σχολεία, πανεπιστήμια και ΙΕΚ, ενώ 3

αναφέρουν «άλλο οργανισμό», κυρίως τεχνικές σχολές, σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ ,κλπ.

Οι 31 από όσους έχουν απευθυνθεί σε κάποιο δημόσιο φορέα, και αναφερόμενοι σε όλων των ειδών τις παροχές, αναφέρουν ότι αντιμετώπισαν δυσκολίες ως προς την εξυπηρέτηση, ενώ οι 19 δεν αντιμετώπισαν κάποια δυσκολία.

Οι δυσκολίες αυτές απαριθμούνται ως εξής: δυσκολία συνεννόησης λόγω γλώσσας (16 άτομα), δυσκολία λόγω απροθυμίας του υπαλλήλου (10 άτομα), δυσκολία λόγω μη ύπαρξης όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών (3 άτομα), άλλου είδους δυσκολία (1 άτομο), και «δεν επιθυμώ να απαντήσω» (1 άτομο). Συνήθως, πριν να απευθυνθούν σε κάποια υπηρεσία λαμβάνουν συμβουλές από κοινωνικές υπηρεσίες οργανώσεων σχετικά με το ποια είναι τα απαραίτητα έγγραφα, οπότε αυτή είναι και η παράμετρος που αναφέρθηκε λιγότερο. Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων αν και όχι συχνά, ότι κατά τη γνώμη τους, ένας άλλος παράγοντας που δυσχέραινε την εξυπηρέτηση είναι η άγνοια των υπαλλήλων σε ό,τι αφορά τα έγγραφα που διαθέτουν οι αλλοδαποί, με κυριότερο παράδειγμα την περίοδο από τον Ιούνιο του 2013 και εξής, οπότε και ξεκίνησε τη λειτουργία της η Υπηρεσία Ασύλου, η οποία και διένειμε διαφορετικά Δελτία Αιτήσαντος Άσυλο Αλλοδαπού, με αποτέλεσμα πολλοί υπάλληλοι δημοσίων Υπηρεσιών να μην γνωρίζουν περί τίνος εγγράφου πρόκειται.

Οι δυσκολίες αυτές επιλύθηκαν για 28 από τους 31 που έχουν απευθυνθεί σε κάποιο δημόσιο φορέα, ενώ δεν επιλύθηκαν για τους 3. 20 από αυτούς αναφέρουν ότι χρειάστηκε η συνδρομή κάποιου ατόμου ή οργανισμού προκειμένου να επιλυθούν οι δυσκολίες αυτές.

Οι 25 είναι ικανοποιημένοι από το σύνολο των παροχών που έλαβαν, οι 8 δεν είναι ευχαριστημένοι, και οι 17 δηλώνουν ότι δεν έλαβαν κάποιου είδους παροχή.

Ως προς το βαθμό ικανοποίησης, 3 είναι πολύ ικανοποιημένοι, 14 αρκετά ικανοποιημένοι και το 16 λίγο ικανοποιημένοι.

Σχετικά με την εργασιακή κατάσταση, οι 42 είναι άνεργοι και οι 8 εργαζόμενοι. Στο ποσοστό όσων εμφανίζονται άνεργοι, περιλαμβάνονται και όσοι δουλεύουν παράνομα ή όσοι εργάζονται περιστασιακά. Ο χρόνος της ανεργίας μοιράζεται όπως φαίνεται στο ακόλουθο γράφημα.

Οι 28 δηλώνουν ότι έχουν εργασιακή εμπειρία στην Ελλάδα, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους 22 που δεν έχουν εργαστεί ποτέ στη χώρα. Ωστόσο, μόνο 8 έχουν εργαστεί νόμιμα, ενώ οι υπόλοιποι 20 έχουν εργαστεί σε καθεστώς μη νόμιμης εργασίας.

Όλοι έχουν κάποιας μορφής ασφαλιστική κάλυψη. Πιο συγκεκριμένα, 11 είναι ασφαλισμένοι στον ΕΟΠΠΥ (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, ΟΓΑ) και 34 διαθέτουν ιατροφαρμακευτική κάλυψη μέσω του δελτίου αιτήσαντος άσυλο ή της άδειας παραμονής τους, 1 είναι ασφαλισμένος στην Πρόνοια, 3 διαθέτουν ιδιωτική ασφάλιση και 1 άλλου είδους ασφάλιση.

Ωστόσο, αν και έχουν πρόσβαση στο δημόσιο σύστημα υγείας, δεν επιλέγουν να καλύψουν τις ιατροφαρμακευτικές τους ανάγκες μόνο μέσω νοσοκομείων, καθώς αναφέρουν καθυστερήσεις στα ραντεβού, έλλειψη φαρμάκων και αδυναμία επικοινωνίας λόγω γλώσσας.

13 αναφέρουν ότι αντιμετωπίζουν κάποιο χρόνιο πρόβλημα υγείας για το οποίο απαιτείται εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα. Από αυτούς μόνο 1 αναφέρει ότι η φροντίδα αυτή δεν του παρασχέθηκε επαρκώς από το δημόσιο σύστημα υγείας, ενώ οι υπόλοιποι 11 δηλώνουν ικανοποιημένοι από την παροχή.

Οι 32, κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Ελλάδα έχουν αντιμετωπίσει κάποιο έκτακτο πρόβλημα υγείας για το οποίο χρειάστηκε εξειδικευμένη φροντίδα, ενώ οι 18 όχι. Μόνο 4 αναφέρουν ότι η φροντίδα που χρειάστηκαν δεν τους παρασχέθηκε επαρκώς.

Σχετικά με τις πηγές εισοδήματος, οι 8 αναφέρουν την εργασία, οι 3 διαφόρων ειδών επιδόματα, οι 23 κανένα εισόδημα, και οι 16 «άλλο», το οποίο συχνά αναφέρθηκε είτε ως προϊόν μη νόμιμης εργασίας, είτε ως εμβάσματα από συγγενείς σε άλλες χώρες της ΕΕ.

Οι 19 εκ των ερωτηθέντων έχουν εκτίσει ποινή, ενώ οι 31 όχι. Σε όλες ανεξαιρέτως τις περιπτώσεις έκτισης ποινής αναφέρεται ως λόγος κράτησης η διοικητική κράτηση, δηλαδή η κράτηση λόγω έλλειψης νομιμοποιητικών εγγράφων. Κανείς δεν έχει εκτίσει ποινή για ποινικούς ή οικονομικούς λόγους. Για τους 16 η κράτηση ήταν μικρότερη των 6 μηνών, 1 εξέτισε ποινή μεταξύ 6-12 μηνών, και 2 ποινή μεταξύ 12-24 μηνών. Οι 6 εξέτισαν την ποινή τους σε κρατητήριο αστυνομικού τμήματος, οι 3 σε κέντρο κράτησης, και οι 10 σε κέντρο υποδοχής.

Τέλος, 5 από τους ερωτηθέντες δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν αναπηρία ή κινητικό πρόβλημα, 5 κάποιου είδους χρόνια νόσο, 2 ότι ανήκουν στην κατηγορία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, 2 ότι έχουν υποστεί βία, και άλλοι 2 βρίσκονται σε κατάσταση κύησης. 34 δηλώνουν ότι δεν ανήκουν σε κάποια κατηγορία ευαλωτότητας.

Σχετικά με την ερώτηση «ποιες θα ήταν, κατά τη γνώμη σας, οι παροχές που θα έπρεπε να προσφέρει το ελληνικό κράτος, έτσι ώστε να διευκολυνθεί και να βελτιωθεί το βιοτικό σας επίπεδο», οι απαντήσεις, με φθίνουσα σειρά, παρουσιάζονται ως εξής:

1. Υποχρεωτική επιδοτούμενη εκμάθηση γλώσσας
2. Εργασιακή, επιδοτούμενη ή μη, κατάρτιση σύμφωνα με τις δεξιότητες και το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των καταρτιζόμενων, αλλά και σύμφωνα με τις ανάγκες της εγχώριας αγοράς.
3. Ευκολότερη και λιγότερο χρονοβόρα παροχή ιθαγένειας στα παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα.
4. Επίδομα στέγασης.
5. Οικονομικό βοήθημα στους πρόσφυγες, τουλάχιστον για το πρώτο διάστημα παραμονής στη χώρα.
6. Ευκολότερη διαδικασία έναρξης ατομικής επιχείρησης.
7. Δικαίωμα στο επίδομα ανεργίας

Σχετικά με την ερώτηση «αναφέρετε, με σειρά προτεραιότητας και κατά την κρίση σας, ποιες είναι οι πέντε βασικότερες ανάγκες που επιθυμείτε να καλύψετε τη δεδομένη χρονική στιγμή», οι απαντήσεις που δόθηκαν, με φθίνουσα και πάλι σειρά, είναι οι εξής:

1. Εκμάθηση γλώσσας
2. Εργασιακή κατάρτιση
3. Εργασία
4. Ασφαλής στέγαση
5. Σίτιση – διατροφή

Βλέποντας τις απαντήσεις στις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που ετέθησαν, διαπιστώνουμε ότι οι απαντήσεις που εδόθησαν έρχονται σε εναρμόνιση με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητά τους.

Το πιο σημαντικό θεωρείται η εκμάθηση της γλώσσας, γεγονός που θεωρούν ότι θα τους επιτρέψει να ενταχθούν καλύτερα στην αγορά εργασίας και να ανταποκριθούν καλύτερα στις καθημερινές τους ανάγκες και τις συνδιαλλαγές.

Εμφανίζονται επίσης ιδιαίτερα πρόθυμοι να καταρτιστούν και να εργαστούν, ενώ οι περισσότεροι δηλώνουν πως, ιδανικά, δε θα ήθελαν να κάνουν χρήση των επιδομάτων που τυχόν δικαιούνται, καθώς πιστεύουν πως αφού είναι υγιείς και σε θέση να εργαστούν, θα πρέπει να μπορούν να συντηρήσουν μόνοι τον εαυτό τους. Αναφέρεται επίσης ότι στις χώρες καταγωγής, οι επιδοματικού χαρακτήρα παροχές είναι σχεδόν ανύπαρκτες, οπότε και οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι έχουν μάθει να επιβιώνουν χωρίς κάποια βοήθεια από το κράτος. Ωστόσο, αυτό έρχεται σε αντίθεση με την εικόνα που έχουν οι περισσότεροι σχετικά με τις χώρες της Ευρώπης, καθώς θεωρούν ότι εδώ το κράτος ενδιαφέρεται για τον πολίτη, σέβεται τα δικαιώματά του και του δίνει τα απαραίτητα εφόδια για ευημερία, καθώς και ευκαιρίες εργασίας και εξέλιξης.

Επιθυμητό επίσης εμφανίζεται να είναι και το επίδομα στέγασης, δεδομένων των συνθηκών υπό τις οποίες διαβιούν. Ορισμένοι από τους συμμετέχοντες είναι δικαιούχοι του Προγράμματος για την αντιμετώπιση της Ανθρωπιστικής κρίσης

(N4320/2015), παροχή του οποίου, μεταξύ άλλων, είναι η παροχή κάρτας σίτισης με το ποσό των 70 € - 220 € για αγορές ειδών σίτισης, αλλά και ένα ποσό που αφορά στην επιδότηση ενοικίου, και πάλι της τάξεως των 70€ - 220€, ανάλογα με το εισόδημα και τα εξαρτώμενα μέλη. Σχεδόν όλοι πιστεύουν ότι μια τέτοιου είδους παροχή θα πρέπει να έχει μόνιμο χαρακτήρα.

4.2. Αποτελέσματα έρευνας πεδίου με ποιοτικές συνεντεύξεις

Τα άτομα που συμμετείχαν στις ποιοτικές συνεντεύξεις προέρχονται, όπως είδαμε πιο πάνω, από πέντε διαφορετικές χώρες, ποικίλλουν ανάλογα με το φύλο, την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση και το νομικό καθεστώς, αλλά και την εργασιακή κατάσταση και τις παροχές που λαμβάνουν, σε μια προσπάθεια να είναι όσο το δυνατόν πιο ευρύ το φάσμα των απαντήσεων.

Σε ό,τι αφορά τους λόγους εγκατάλειψης της χώρας προέλευσης, ένα άτομο αποχώρησε για πολιτικούς λόγους, ένα για οικογενειακούς λόγους, ένα για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού, ένα για οικονομικούς λόγους και ένα για λόγους σπουδών.

«Έφυγα από την Ακτή Ελεφαντοστού για πολιτικούς λόγους. Η μητέρα μου εργαζόταν ως γραμματέας του πρώην προέδρου της χώρας και μετά τα γεγονότα του 2011 - 2012, αναγκαστήκαμε να φύγουμε. Το γεγονός ότι η μητέρα μου εργαζόταν εκεί, ήταν αρκετό για να μας βάλει ταμπέλα σχετικά με το ποιον υποστηρίζουμε. Λίγες μέρες μετά την ανάληψη εξουσίας από τον επόμενο πρόεδρο, το 2012, ήρθαν στο σπίτι και την έψαχναν. Εκείνη την ώρα λείπαμε όλοι, εγώ ήμουν για δουλειά, τα μικρά μου αδέρφια στο σχολείο, και η μητέρα μου για ψώνια. Δεν βρήκαν κανένα, έκαψαν το σπίτι και έφυγαν. Μας ειδοποίησαν οι γείτονες να μην επιστρέψουμε στο σπίτι.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Έφυγα από το Καμερούν για οικογενειακούς λόγους, για να έρθω στην Ελλάδα που ήταν ο άντρας μου. Από την αρχή ο προορισμός ήταν η Ελλάδα.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν, πολιτικός πρόσφυγας.

«Έφυγα από τη Μπουρκίνα Φάσο για οικονομικούς λόγους. Η οικογένειά μου ήταν πολύ φτωχή, ήμασταν 8 αδέρφια και οι δικοί μου δεν είχαν χρήματα ούτε για φαγητό. Εγώ μεγάλωσα με τον αδερφό του πατέρα μου που δεν είχε παιδιά, οπότε ήμουν τυχερός, έζησα πιο άνετα. Πήγα σχολείο μέχρι το γυμνάσιο, αλλά δε μου άρεσε, ήθελα να ξεκινήσω γρήγορα τη δουλειά να βγάλω χρήματα. Ο θείος μου ήθελε να συνεχίσω το σχολείο, αλλά εγώ ήθελα να έρθω στην Ευρώπη. Σταμάτησα το σχολείο στα 15 και άρχισα να δουλεύω, αγόραζα παλιά κινητά και τα ζαναπουλούσα σε χωριά. Το έκανα αυτό για δυο τρία χρόνια, μέχρι τα 18 περίπου. Μετά άρχισα να ασχολούμαι με αυτοκίνητα, είχα ένα φίλο που ζούσε στη Γαλλία, αγόραζε μεταχειρισμένα αυτοκίνητα, τα έστελνε στην Αφρική και εγώ τα παραλάμβανα και τα πουλούσα για ανταλλακτικά. Το έκανα αυτό για 4

χρόνια και μετά σκέφτηκα ότι θα είχα μεγαλύτερο κέρδος αν έκανα κι εγώ το ίδιο, χωρίς να εξαρτώμαι από το φίλο μου. Έτσι αποφάσισα να έρθω στην Ευρώπη.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Έφυγα από τη Σενεγάλη γιατί κινδύνευα λόγω των προτιμήσεών μου. Προέρχομαι από μια θρησκευόμενη οικογένεια, αλλά και από μια αυστηρή μουσουλμανική χώρα. Μεγάλωσα με τους γονείς και τις αδερφές μου, στο Ντακάρ, την πρωτεύουσα. Οι γονείς μου είναι δημόσιοι υπάλληλοι, ο πατέρας μου δουλεύει στο υπουργείο οικονομικών και η μητέρα μου είναι δασκάλα. Οι αδερφές μου είναι μεγαλύτερες και παντρεμένες και εγώ είμαι ο πιο μικρός. Οι αδερφές μου έχουν σπουδάσει αλλά δεν εργάζονται, εγώ σπούδασα φυσική, αλλά δεν είχα δουλέψει ποτέ στη Σενεγάλη. Δεν είναι εύκολο να είσαι διαφορετικός στην Αφρική, όχι μόνο στη Σενεγάλη. Είναι μεγάλη αμαρτία να σου αρέσει το ίδιο φύλο. Βασανίστηκα πολύ γι' αυτή μου την προτίμηση. Ακόμα και σήμερα έχω εφιάλτες.» Άνδρας, 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

«Έφυγα από το Κονγκό για λόγους σπουδών. Οι γονείς μου και τα αδέρφια μου είναι εκεί. Οι γονείς μου είναι δικηγόροι και ζουν στην Κινσάσα, την πρωτεύουσα. Εγώ είμαι στην Ελλάδα εδώ και 6 μήνες. Ήρθα αεροπορικώς, με βίζα, μέσω Μαρόκου. Η βίζα μου έληξε πριν λίγο καιρό, αλλά δε νομίζω ότι θέλω να γυρίσω. Για να μην έχω πρόβλημα για τα χαρτιά μου και να κερδίσω λίγο χρόνο, ζήτησα άσυλο.» Γυναίκα, 22 ετών, Λ. Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

Οι τέσσερις εκ των πέντε ερωτώμενων πραγματοποίησαν το ταξίδι μέσω Τουρκίας. Η μόνη που ήρθε νόμιμα στην Ελλάδα, είναι η υπήκοος Λ.Δ. Κονγκό η οποία ήρθε στη χώρα για λόγους σπουδών. Οι υπόλοιποι τέσσερις ήρθαν στην Ελλάδα μέσω Τουρκίας, τρεις μέσω χερσαίων συνόρων και ένας από τα νησιά του ΒΑ Αιγαίου.

«Έμεινα για λίγες μέρες στο σπίτι ενός συναδέλφου, μέχρι που μια συνάδελφος της μητέρας μου, με την οποία η μητέρα μου είχε ήδη επικοινωνήσει, ήρθε και με βρήκε και μου έδωσε ένα πλαστό διαβατήριο και μια βίζα για την Τουρκία, μαζί με το εισιτήριο. Δεν ξέρω αν το πλήρωσε αυτή ή αν της είχε δώσει χρήματα η μητέρα μου. Ταξίδεψα για Τουρκία, έφτασα στην Κωνσταντινούπολη. Συνολικά έμεινα στην Τουρκία τρεις εβδομάδες περίπου. Εκεί με περίμενε ένας γνωστός μου, που έμενε χρόνια εκεί γιατί δούλευε. Πήγαμε σπίτι του και έμεινα εκεί για κάποιο διάστημα, δε θυμάμαι ακριβώς πόσο. Νομίζω δυο εβδομάδες.» (...) «Ένα βράδυ, ήρθε μέσα στη νύχτα και μας είπε ότι φεύγουμε. Είχαμε ήδη έτοιμες τις τσάντες μας, οπότε φύγαμε σχεδόν αμέσως. Μπήκαμε σε δύο ταξί, και ξεκινήσαμε, μέχρι που βγήκαμε λίγο έξω από την πόλη. Εκεί κατεβήκαμε και μας περίμενε ένα φορτηγό που μετέφερε εμπορεύματα. Ο οδηγός κατέβηκε και μας άνοιξε την καρότσα για να μπούμε και να κρυφτούμε ανάμεσα στις κούτες. Μας είπε να μην αντιδράσουμε ακόμα και στον παραμικρό θόρυβο. Δεν μπορώ να υπολογίσω πόση ώρα ήμασταν στο δρόμο με ακρίβεια, περίπου όμως γύρω στις 5 ώρες. Όταν σταματήσαμε, ήρθε και μας άνοιξε και μας έκανε νόημα να κατέβουμε. Κατεβήκαμε και είδα ότι ήμασταν μέσα στο δάσος.» (...) «Ξεκινήσαμε να περπατάμε. Περπατήσαμε πολλή ώρα, χωρίς να μιλάμε. Δε συναντήσαμε κανέναν στο δρόμο. Κάποια στιγμή άρχισα να ακούω νερά, σαν ποτάμι, αλλά δεν μπορούσα να προσανατολιστώ αν ήταν μπροστά μας ή πίσω μας η δίπλα μας. Ξαφνικά είδα αυτόν που μας οδηγούσε να σταματάει

μπροστά στο ποτάμι και να βγάζει μέσα από κάτι θάμνους ένα φουσκωτό που ήταν εκεί κρυμμένο. Μας εξήγησε ότι θα διασχίζαμε το ποτάμι, και όταν φτάναμε απέναντι, θα μας άφηνε και θα επέστρεφε. « (...) «Μπήκαμε στο φουσκωτό και αρχίσαμε να διασχίζουμε. Δεν ήταν πολύ μεγάλο το ποτάμι σε εκείνο το σημείο, όμως τα νερά ήταν ορμητικά. Μας πήρε περίπου 15' να διασχίσουμε. Όταν φτάσαμε απέναντι, κατεβήκαμε όλοι. Αυτός που μας οδηγούσε μας έδειξε ένα πέρασμα και μας είπε να πάμε από κει και να συνεχίσουμε ευθεία για κάμποση ώρα, που θα εξαρτιόταν από το πόσο γρήγορα περπατάμε. Ότι μπροστά μας θα βρίσκαμε είτε ένα χωριό, οπότε οι κάτοικοι εκεί θα καλούσαν την αστυνομία, είτε ένα φυλάκιο, οπότε και πάλι θα μας έπιαναν. Μας είπε ότι θα μας κρατούσαν εκεί για ένα βράδυ και στη συνέχεια θα μας άφηναν. Μας συμβούλευσε να μη δώσουμε τα πραγματικά μας ονόματα και τις χώρες γιατί μετά, αν περνάγαμε σε άλλη χώρα και μας έπιαναν, θα μας γύριζαν πίσω στην Ελλάδα. Μας είπε καλή τύχη, του δώσαμε τα λεφτά του και έφυγε.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Ένα βράδυ, ο φίλος του άντρα μου ήρθε με αυτοκίνητο στο χωριό που έμενα και μου είπε ότι φεύγω, εκείνο το βράδυ. Με πήγε με το αυτοκίνητο μέχρι το αεροδρόμιο της Ντουαλά και μου έδωσε 500 δολάρια και δύο αριθμούς τηλεφώνου, έναν τούρκικο και έναν ελληνικό, και ένα τηλέφωνο με γαλλικό αριθμό που θα μπορούσα να κάνω διεθνείς κλήσεις. Ο τούρκικος ήταν του ανθρώπου που θα με περνούσε Ελλάδα και ο ελληνικός του άντρα μου. Μου είπε ότι όλα ήταν κανονισμένα και μόλις έφτανα Κωνσταντινούπολη θα με περίμενε στο αεροδρόμιο μια κοπέλα και κατευθείαν θα έφευγα. Ταξίδεψα πολλές ώρες και πράγματι, όταν έφτασα στο αεροδρόμιο της Κωνσταντινούπολης, με περίμενε μια κοπέλα, από το Καμερούν. Δε μου μιλούσε σχεδόν καθόλου στο δρόμο, δεν έμαθα ποτέ το όνομά της. Με πήρε με το αυτοκίνητο και μετά από πολλές ώρες στο δρόμο με άφησε να περιμένω σε ένα δάσος. Λίγη ώρα μετά χτύπησε το τηλέφωνο που μου είχαν δώσει και ένας άντρας που μιλούσε γαλλικά μου είπε να περιμένω ακόμη λίγη ώρα και ένα φορτηγό θα ερχόταν να με πάρει. Πράγματι, μετά από 40-50 λεπτά, ένα φορτηγό σταμάτησε λίγο πιο πέρα από εκεί που κρυβόμουν και ένας άντρας είπε στα αγγλικά να βγω από εκεί που κρύβομαι. Δίστασα, αλλά βγήκα. Με έβαλε στο πίσω μέρος του φορτηγού, που ήταν άλλες δύο γυναίκες και ένας άντρας, όλοι Αφρικανοί, και συνεχίσαμε για λίγη ώρα. Όταν σταματήσαμε, μας είπαν να κατέβουμε και μπήκαμε όλοι σε ένα μικρό φουσκωτό για να περάσουμε ένα ποτάμι. Μας είπαν ότι μόλις περνούσαμε θα περπατούσαμε για λίγη ώρα και θα είχαμε περάσει τα σύνορα. Το ποτάμι ήταν πολύ ήρεμο και δε δυσκολευτήκαμε να περάσουμε. Όταν φτάσαμε απέναντι δώσαμε όλοι τα χρήματα και αυτός που μας πέρασε γύρισε πίσω στην Τουρκία. Το πρώτο πράγμα που έκανα ήταν να πάρω τον άντρα μου και να του πω ότι έφτασα και ότι είμαι καλά. Μου είπε ότι σε λίγη ώρα θα μας πιάσει η αστυνομία, αλλά να μη φοβηθώ, να περιμένω να μου δώσουν ένα λευκό χαρτί και να ρωτήσω πως θα πάω στην Αθήνα. Μου είπε μόλις με αφήσουν να πάρω πάλι τηλέφωνο και ότι αυτός θα με περίμενε στην Αθήνα.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν πολιτικός πρόσφυγας.

«Δε θυμάμαι πολλά από το ταξίδι, πάνε και 12 χρόνια τώρα. Έβγαλα βίζα για Τουρκία, όπως όλοι, είναι πολύ εύκολο, όλα μπορείς να τα κάνεις αν έχεις χρήματα. Ταξίδεψα με πλαστά χαρτιά, και από Κωνσταντινούπολη πέρασα Ελλάδα οδικώς και μετά με φουσκωτό και μετά με τα πόδια. Δε θυμάμαι καθόλου πόσα πλήρωσα, όχι πάρα πολλά, όχι περισσότερα από 1500 ευρώ και

για το αεροπλάνο και για να περάσω από Τουρκία στην Ελλάδα.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Αυτός κανόνισε το ταξίδι μου. Μου είπε ότι δε θα μπορούσα να μείνω άλλο, όχι επειδή είχαν μάθει οι φίλοι και οι γνωστοί μου ότι ήμουν ομοφυλόφιλος, αλλά γιατί το ήξερε και η αστυνομία και είχε καταχωρηθεί στο φάκελό μου. Μου είπε ότι είχε φίλους που θα μπορούσαν να με βγάλουν από τη χώρα, αλλά θα χρειαζόταν χρήματα. Του έδωσα όσα είχα και τα υπόλοιπα θα τα έβαζε αυτός. Μετά από δύο εβδομάδες, μου είπε ότι τα χαρτιά ήταν έτοιμα. Έφυγα από Σενεγάλη για Τουρκία, μέσω Αλγερίου. Στην Τουρκία έμεινα για λίγες μέρες στην Κωνσταντινούπολη και από εκεί πήγα στη Σμύρνη. Έμεινα και εκεί λίγες μέρες και από τα παράλια πέρασα στη Λέσβο. Το ταξίδι ήταν επικίνδυνο, έκανε κρύο, η θάλασσα είχε κύματα, κουνούσε πολύ, οι γυναίκες και τα παιδιά ούρλιαζαν, νομίζαμε ότι θα πεθάνουμε. Τελικά μας βρήκε ένα σκάφος και μας τράβηξε μέχρι τη Λέσβο.» Άνδρας, 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

Μόνο για την υπήκοο της Λ.Δ. Κονγκό και την υπήκοο Καμερούν η Ελλάδα αποτελούσε τον αρχικό προορισμό, οι υπόλοιποι είτε αναγκάστηκαν να μείνουν, είτε ευνοήθηκαν από τις συνθήκες και παρέμειναν.

«Δεν ήταν προορισμός μου η Ελλάδα, αλλά δε θα με πείραζε να μείνω εδώ αν μου δώσουν άσυλο. Ιδανικά θα ήθελα να πάω στη Γαλλία γιατί μιλάω τη γλώσσα, αλλά έτσι όπως έχουν τώρα τα πράγματα, δεν μπορώ να φύγω. Τα σύνορα έκλεισαν και δεν έχω χρήματα για να προσπαθήσω να φύγω αεροπορικά.» Άνδρας, 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

«Ήδη από την επόμενη μέρα έψαχνα να κάνω γνωριμίες με ανθρώπους που θα με βοηθούσαν να ταξιδέψω για Γαλλία. Δεν ήθελα να μείνω στην Ελλάδα, η οικογένειά μου ήταν στη Γαλλία και εγώ για εκεί είχα ξεκινήσει. Καθώς οι μέρες περνούσαν, έμαθα ότι υπήρχαν δύο τρόποι. Είτε με πλαστά έγγραφα από κάποιο αεροδρόμιο, μακριά από Αθήνα γιατί εκεί γινόταν πολλοί έλεγχοι, είτε με τα πόδια, μέσω Σερβίας και Ουγγαρίας. Η δεύτερη επιλογή μου φάνηκε πολύ επικίνδυνη και αποφάσισα να μιλήσω με τον αδερφό μου για να μου στείλει χρήματα για να ταξιδέψω με αεροπλάνο. Το κόστος για ένα διαβατήριο και μια άδεια παραμονής ή μια ταυτότητα γαλλική ήταν περίπου 600-700 ευρώ, και ήταν πάντα θέμα τύχης αν θα περνούσες από το αεροδρόμιο. Αν σε καταλάβαιναν, είχες χάσει τα λεφτά σου, και ξεκινούσες πάλι από το μηδέν. Δεν είχα σκεφτεί καν να ζητήσω άσυλο στην Ελλάδα, δε με ενδιέφερε να μείνω εδώ. Οπότε ξεκίνησα να προετοιμάζω το ταξίδι μου. Συνολικά προσπάθησα να ταξιδέψω 4 φορές, και τις 4 απέτυχα. Η οικογένειά μου ξόδεψε πάνω από 5000 ευρώ για να βγάλω κάθε φορά νέα έγγραφα, αλλά και για ζω εδώ. Την τελευταία φορά που προσπάθησα, ήταν από το αεροδρόμιο της Κρήτης, στο Ηράκλειο. Είχα πάει μαζί με άλλους δύο που είχα γνωρίσει στην Αθήνα. Το ταξίδι απέτυχε πάλι, αλλά αυτή τη φορά μας συνέλαβαν, ενώ τις άλλες μας είχαν αφήσει να φύγουμε.» (...) «Γύρισα στην Αθήνα και πήγα στο Αλλοδαπών για να πάρω τα χαρτιά μου και να ζητήσω διαβατήριο. Τότε ήταν η πρώτη φορά που σκέφτηκα να μείνω στην Ελλάδα. Είχα ήδη προσπαθήσει 4 φορές να φύγω από τη χώρα, και τελικά ήταν αυτή η χώρα που μου έδωσε χαρτιά. Ό,τι κάνει ο Θεός είναι καλό, δεν είναι τυχαίο που πήρα τα χαρτιά μου στην Ελλάδα.»(...) «Τώρα είμαι σχεδόν 5 χρόνια εδώ, έχω ταξιδέψει πολλές φορές Γαλλία να δω την οικογένειά μου, αλλά τώρα που έχω χαρτιά νιώθω ελεύθερος.

Μπορώ να ταξιδέψω όποτε θέλω. Παίζω ποδόσφαιρο σε μια ομάδα, δε με πληρώνουν, αλλά είμαι αισιόδοξος ότι όλα θα πάνε καλά.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Η Ελλάδα ήταν από την αρχή η επιλογή μου, σπουδάζω φιλοσοφία στο Κονγκό και ήθελα να σπουδάσω και στη χώρα που γέννησε τη φιλοσοφία. Νομίζω ότι θέλω να μείνω εδώ. Μου αρέσει εδώ», Γυναίκα, 22 ετών, Α. Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

«Η Ελλάδα δεν ήταν ο προορισμός μου, για την ακρίβεια δεν είχα προορισμό. Όπου θα μπορούσα να βρω δουλειά εκεί θα έμενα. Έτυχε και ήταν η Ελλάδα. Τώρα πια δε θέλω να φύγω, μου αρέσει εδώ, μπορεί τώρα να είναι δύσκολα, αλλά όλα θα φτιάξουν. Μου αρέσει πολύ ο καιρός, έχω ταξιδέψει στη βόρεια Ευρώπη και απορώ πως μένουν εκεί οι Αφρικανοί, χωρίς ήλιο και με τόσο κρύο.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Από την αρχή ο προορισμός μου ήταν η Ελλάδα. Ο άντρας μου ζούσε ήδη εδώ, είχε ζητήσει άσυλο. Γι' αυτόν ήρθα. Για να συνεχίσουμε τη ζωή μας εδώ.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν πολιτικός πρόσφυγας.

Η οικογενειακή κατάσταση, επίσης ποικίλλει. Όπως είδαμε και στις απαντήσεις των ερωτηματολογίων, τόσο η οικογενειακή κατάσταση, όσο και οι μορφές οικογένειας είναι διαφορετικές από την παραδοσιακή οικογένεια, τουλάχιστον όπως την εννοούμε στην Ελλάδα. Είναι συχνό φαινόμενο το ζευγάρι να είναι μαζί για πολλά χρόνια, να κάνουν παιδιά, αλλά να μην είναι παντρεμένο, όπως είναι και συχνό φαινόμενο η ύπαρξη μονογονεϊκών οικογενειών και η ύπαρξη παιδιών εκτός γάμου, χωρίς αυτό να θεωρείται ταμπού.

«Δεν είμαι παντρεμένος. Έχω ένα γιο, 6 ετών, που βρίσκεται στην Αφρική με τη μητέρα του. Με τη μητέρα του γιου μου είχαμε διακόψει τις σχέσεις μας λίγο μετά τη γέννηση του γιου μας. Το παιδί πάει στο σχολείο, κανονικά θα πρέπει να στέλνω χρήματα κάθε μήνα, αλλά επειδή αυτή τη στιγμή δεν έχω εισόδημα, προς το παρόν στέλνει μερικά χρήματα ο αδερφός μου, μέχρι να μπορέσω εγώ να αναλάβω.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Δεν είμαι παντρεμένος, αλλά συζώ με τη σύντροφό μου, είναι κι αυτή από τη Μπουρκίνα Φάσο και έχουμε δυο παιδιά μαζί, δυο κόρες, τριών και πέντε ετών. Πάνε και οι δύο σχολείο και η γυναίκα μου ασχολείται με το σπίτι και τα παιδιά. Δε θέλω να δουλέψει η γυναίκα μου, εγώ πρέπει να της προσφέρω ό,τι χρειάζεται.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Δεν είμαι παντρεμένη και δεν έχω παιδιά, ούτε εδώ, ούτε στο Κονγκό. Δεν έχω σύντροφο εδώ στην Ελλάδα, έχω γνωρίσει όμως αρκετά παιδιά στο Πανεπιστήμιο που παρακολουθώ μαθήματα.» Γυναίκα, 22 ετών, Α. Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

«Κάναμε πρόσφατα ένα μωράκι. Γεννήθηκε εδώ. Δεν είναι ακόμη ενός έτους. Έχουμε πρόβλημα με τα χαρτιά, γιατί με τον άντρα μου δεν είμαστε παντρεμένοι στο δημαρχείο, μόνο παραδοσιακά. Δεν μπορεί να αναγνωρίσει το παιδί, πρέπει να πάμε σε συμβολαιογράφο και αυτό κοστίζει. Αλλά όλα θα πάνε καλά.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν πολιτικός πρόσφυγας.

Οι συνθήκες διαβίωσης ποικίλλουν επίσης, και είναι σε συνάρτηση, όπως είναι φυσικό, με την εργασιακή και την οικογενειακή κατάσταση. Παρατηρούμε ότι, όπως

είδαμε και στα στατιστικά που αναφέρθηκαν πιο πάνω, ότι οι εργένηδες διαβιούν σε διαμερίσματα με πολλούς συγκατοίκους, με βασική αιτία το μοίρασμα των εξόδων, καθώς στην πλειοψηφία τους είναι άνεργοι. Τα ζευγάρια, ωστόσο, κυρίως όταν ο άνδρας εργάζεται, και υπάρχουν παιδιά, τείνουν να επιλέγουν, όταν αυτό είναι επιτρεπτό από τις οικονομικές συνθήκες, την ύπαρξη ενός σπιτιού χωρίς συγκατοίκους που δεν είναι μέλη της οικογένειας.

«Αυτή τη στιγμή μένω σε ένα διαμέρισμα στην Κυψέλη. Είναι ένα μικρό δωάρι, μια κρεβατοκάμαρα και ένα σαλόνι, που και αυτό το χρησιμοποιούμε σαν κρεβατοκάμαρα. Είναι υπόγειο, και σε άσχημη κατάσταση, οι τοίχοι έχουν υγρασία και μυρίζουν. Αλλά δεν μπορώ να κάνω διαφορετικά, δεν έχω χρήματα για κάτι καλύτερο. Είμαστε 5 άτομα μέσα στο σπίτι, μόνο άντρες. Δε θέλουμε να βάλουμε και γυναίκες γιατί δημιουργούνται εύκολα παρεξηγήσεις. Το ενοίκιο είναι 100 ευρώ, δίνουμε 20 ευρώ το άτομο για το ενοίκιο. Ο καθένας δίνει επίσης χρήματα για φαγητό, όσα μπορεί κάθε φορά. Επίσης μοιραζόμαστε τα χρήματα για να αλλάζουμε το γκάζι που μαγειρεύουμε και πληρώνουμε το νερό. Χρωστάμε χρήματα για το ρεύμα και για τη συντήρηση του κτιρίου. Το ρεύμα είναι πολύ ακριβό και κανείς δε δουλεύει. Τώρα χρωστάμε σχεδόν 700 ευρώ. Μας το είχαν κόψει μια φορά, αλλά, μέσω της PRAKSIS κάναμε διακανονισμό. Για συντήρηση δε θέλω να πληρώσω, το σπίτι είναι παλιό, το κτίριο επίσης, κανείς δεν καθαρίζει, μόνοι μας καθαρίζουμε και το ασανσέρ δεν πάει στο υπόγειο που είμαστε εμείς. Οι άλλοι ενοικιαστές διαμαρτύρονται και μερικές φορές μας μιλάνε απότομα και άσχημα όταν συναντιόμαστε στο διάδρομο, αλλά δε με νοιάζει.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Μένουμε σε ένα διαμέρισμα στην Κυψέλη, ισόγειο. Χρωστάμε δύο ενοίκια, αλλά χρωστάμε και στη ΔΕΗ και στα κοινόχρηστα. Η ιδιοκτήτρια του σπιτιού έχει κατανόηση και δε φωνάζει όταν καθυστερούμε το ενοίκιο, αλλά φωνάζει για τη ΔΕΗ. Φοβάται ότι θα φύγουμε και θα της αφήσουμε χρέη στο σπίτι. Ωστόσο είναι καλύτερα από παλιά, όταν είχα πρωτοέρθει έμεινα στο σπίτι που έμεινε ο άντρας μου μαζί με 5 άλλους. Ήμουν η μόνη γυναίκα, ήταν άβολα και τα έκανα όλα εγώ.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν, πολιτικός πρόσφυγας.

«Μένουμε σε ένα σπίτι στα Κάτω Πατήσια, στον πρώτο όροφο. Εγώ έμεινα εκεί πριν έρθει να μείνει και η γυναίκα μου και κάνουμε τις κόρες μας. Πριν είχα συγκατοίκους, μετά αυτοί έφυγαν ένας ένας, κι έμεινα μόνος. Χρωστάω ενοίκια, τρία νομίζω, αλλά ο ιδιοκτήτης με ξέρει πολλά χρόνια, οπότε ξέρει ότι όταν έχω θα του δώσω. Χρωστάμε και στη ΔΕΗ. Εκτός από αυτό δεν έχουμε άλλα χρέη για το σπίτι. Είμαστε και στο κοινωνικό παντοπωλείο οπότε παίρνουμε πράγματα για το σπίτι, και πολλές φορές παίρνουμε και από Οργανώσεις τρόφιμα ή και ρούχα.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Εδώ μένω σε ένα διαμέρισμα στον Ζωγράφου, μου στέλνουν χρήματα οι δικοί μου και το πληρώνω. Δεν οφείλω χρήματα ούτε σε ενοίκια ούτε σε λογαριασμούς.» (...) «Όσο ήμουν εδώ με τη βίβα, δεν είχα δικαιώματα σε παροχές, τώρα που έχω κάρτα από την Υπηρεσία Ασύλου, με ενημέρωσαν ότι μπορώ να ζητήσω στέγη, αλλά δεν χρειάζομαι, τουλάχιστον προς το παρόν.» Γυναίκα, 22 ετών, Α. Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

«Μένω σε ένα σπίτι στο Παγκράτι, σε υπόγειο. Μένω με άλλους δύο συμπατριώτες μου. Εγώ δε χρωστάω χρήματα, είμαι τυπικός, αλλά αυτοί χρωστούσαν χρήματα για το σπίτι, για το ρεύμα και το νερό πριν πάω εγώ, οπότε είναι σα να χρωστάμε όλοι. Αν μας διώξουν, θα μας διώξουν όλους.» Άνδρας, 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

Σχετικά με τις γνώσεις για στεγαστικές παροχές, οι συμμετέχοντες φαίνεται να έχουν γνώση των παροχών, όμως δεν τις επιλέγουν, τουλάχιστον όχι σαν πρώτη επιλογή στην περίπτωση που χρειάζονται στέγη. Σε αυτό συνηγορούν οι συνθήκες που επικρατούν στους ξενώνες, που, κατά τη γνώμη τους είτε οι κανονισμοί είναι πολύ αυστηροί, είτε δεν οι συνθήκες δεν είναι ικανοποιητικές, και οι μεγάλες αναμονές για την απάντηση ως προς το αίτημά τους. Επίσης, η τοποθέτηση σε ξενώνα έχει χαρακτήρα προσωρινό. Το προβλεπόμενο διάστημα παραμονής σε ξενώνα είναι 6 μήνες, διάστημα που μπορεί να επιμηκυνθεί για άλλο ένα εξάμηνο αν συντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι, οι οποίοι και κρίνονται από το προσωπικό του ξενώνα. Θεωρητικά, στο εξάμηνο αυτό θα πρέπει να τεθούν οι βάσεις ώστε το άτομο να μπορέσει να δρομολογήσει την κατάσταση με τέτοιο τρόπο ώστε αποχωρώντας να είναι σε θέση να συντηρήσει μόνος τον εαυτό του. Αυτό όμως δεν είναι εφικτό καθώς δεν υπάρχουν οι παράλληλες αυτές δομές που θα επιτρέψουν στο άτομο να περιέλθει σε μια τέτοια κατάσταση: η τελική απάντηση για τα αιτήματα ασύλου ή για την ανανέωση εγγράφων ξεπερνά κατά πολύ τους έξι μήνες, με αποτέλεσμα το άτομο να είναι μετέωρο, η εύρεση εργασίας είναι δύσκολη έως αδύνατη λόγω των συνθηκών, η γλώσσα επίσης αποτελεί έναν δύσκολο παράγοντα.

«Μου έχουν πει ότι μπορώ να ζητήσω στέγη, αλλά δεν έχω ζητήσει. Μου έχουν πει αυτοί που μένω ότι οι συνθήκες δεν είναι καλές και ότι μπορεί να περιμένω πολύ μέχρι να με δεχτούν. Οπότε δεν έχω ζητήσει ποτέ. Δεν το αποκλείω για το μέλλον, αν ξεμείνω από χρήματα. Αλλά μέχρι στιγμής δεν έχω ζητήσει τίποτα.» Άνδρας, 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

«Το ξέρω ότι δικαιούμαι, αλλά δεν έχω κάνει ποτέ αίτημα. Έχω ένα φίλο που τον έχουν πάρει σε ξενώνα, είχα πάει μια φορά να τον δω, και δε μου άρεσε καθόλου. Δεν επιλέγεις με ποιον είσαι στο δωμάτιο και οι κανονισμοί είναι πολύ αυστηροί. Δεν μπορώ να γυρνάω στις 10 το βράδυ, αλλιώς να μένω έξω. Προτιμώ να χρωστάω ενοίκια παρά να είμαι όπως στην Κόρινθο, να νιώθω φυλακισμένος.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Ξέρω ότι όταν είχαμε ροζ κάρτα μπορούσαμε να ζητήσουμε και σπίτι, όπως δεν θα ήταν κανονικό σπίτι, διαμέρισμα. Θα ήταν ένας χώρος που θα είχαμε το δωμάτιό μας, αλλά θα μέναμε με άλλους και θα είχε κανονισμούς. Δεν είναι δύσκολο να σεβαστείς τους κανονισμούς, δεν είναι αυτό το πρόβλημα, αλλά πριν ο άντρας μου βρει δουλειά έκανε διάφορες πρόχειρες δουλειές, πολλές φορές τη νύχτα και δε θα μπορούσε να γυρίσει αργά, γιατί θα ήταν ενάντια στους κανονισμούς. Κάναμε αίτηση, γίναμε δεκτοί, αλλά όταν είδαμε το χώρο και μας εξήγησαν τους κανονισμούς, αποφασίσαμε να μη δεχτούμε. Επίσης, ο ξενώνας ήταν στην Πάτρα, εκεί εμείς δεν

ξέραμε κανέναν, πώς θα πηγαίναμε; Τι να κάνουμε; Εδώ τουλάχιστον είναι διαφορετικά, είναι οι γνωστοί μας, αν χρειαστούμε κάτι, μπορούμε να ζητήσουμε βοήθεια. Τώρα που έχουμε άδεια παραμονής, δεν ξέρω τι δικαίωμα έχουμε για στέγη.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν, πολιτικός πρόσφυγας.

«Από όσο γνωρίζω, δε δικαιούμαι να στεγαστώ, ούτε να ζητήσω να στεγαστώ. Τα χαρτιά μου ανανεώνονται ανάλογα με τα ένσημα που έχω κάθε φορά, και άρα από τη δουλειά μου. Ξέρω ότι αυτοί που έχουν ροζ κάρτα και αυτοί που είναι πρόσφυγες μπορούν να ζητήσουν, αλλά εγώ δεν έχω ζητήσει ποτέ.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Όσο ήμουν εδώ με τη βίζα, δεν είχα δικαιώματα σε παροχές, τώρα που έχω κάρτα από την Υπηρεσία Ασύλου, με ενημέρωσαν ότι μπορώ να ζητήσω στέγη, αλλά δεν χρειάζομαι, τουλάχιστον προς το παρόν.» Γυναίκα, 22 ετών, Α. Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

Σχετικά με τις οικονομικές παροχές, και σε περιόδους οικονομικής κρίσης και συνεχών μειώσεων των παροχών στους Έλληνες πολίτες, τα οικονομικά βοηθήματα προς τους αλλοδαπούς, τα οποία ουδέποτε έχουν θεσπιστεί νομικά, φαντάζουν πολυτέλεια. Το επίδομα απροστάτευτου τέκνου που ανέρχεται στα 50 ευρώ το μήνα για κάθε τέκνο και που χορηγείται από το δήμο που διαμένει η οικογένεια, μπορεί να είναι μια μικρή ανακούφιση, όμως δεν είναι σε καμία περίπτωση ούτε αρκετό, αλλά ούτε εύκολο να ληφθεί λόγω του όγκου των δικαιολογητικών που απαιτούνται. Ομοίως, τα επιδόματα αναπηρίας είναι δύσκολο να ληφθούν λόγω γραφειοκρατίας, αλλά και εξαιρετικά χρονοβόρα, καθώς το να περάσει κάποιος από την επιτροπή που θα αποφασίσει για το ποσοστό της αναπηρίας του, ανάλογα με το οποίο θα λάβει και το αντίστοιχο διμηνιαίο επίδομα, είναι μια διαδικασία που μπορεί να διαρκέσει χρόνια. Όλα αυτά λοιπόν λειτουργού αποτρεπτικά, καθώς μιλούμε για μια ομάδα που έχει ανάγκη λύσεων επί του παρόντος.

«Όχι, δεν έχω ιδέα. Φαντάζομαι όμως ότι μια χώρα σαν την Ελλάδα, με την οικονομική κρίση, δε θα έχει χρήματα να δώσει επιδόματα.» Άνδρας, 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

«Δεν το γνωρίζω. Ξέρω μόνο ότι πρέπει να έχεις δουλέψει νόμιμα για να μπορείς να πάρεις το βοήθημα που δίνουν στους άνεργους, κι εγώ έχω δουλέψει μόνο μαύρα.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Ο άντρας μου μπορεί να πάρει επίδομα ανεργίας αν απολυθεί από τη δουλειά του, αλλά όχι για πολύ καιρό, μόνο ένα χρόνο, και τα λεφτά δεν είναι πολλά. Εγώ έχω κάρτα ανεργίας, αλλά δεν έχω δικαίωμα για επίδομα. Το μόνο επίδομα που λαμβάνω είναι από το Δήμο, περίπου 50 ευρώ το μήνα για το παιδί, γιατί με τον άντρα μου είμαστε παντρεμένοι παραδοσιακά στο Καμερούν και ο νόμος εδώ δεν το αναγνωρίζει, άρα είναι σα να είμαι μόνη μητέρα.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν, πολιτικός πρόσφυγας.

«Όχι, δεν το γνωρίζω, ούτε έχω απευθυνθεί ποτέ. Υπάρχει ένας εθελοντής λογιστής που κάνει τη δήλωσή μου κάθε χρόνο, αλλά μου έχει πει ότι είμαι τυχερός που δεν πληρώνω φόρο.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Όχι δεν το γνωρίζω, αλλά δε νομίζω να δικαιούμαι. Έχω ενημερωθεί από την Υπηρεσία Ασύλου και από Οργανώσεις και όλοι μου έχουν πει ότι δε δικαιούμαι.» Γυναίκα, 22 ετών, Α. Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

Σχετικά με τις υγειονομικές παροχές, οι περισσότεροι γνωρίζουν και έχουν κάνει χρήση, από την οποία δηλώνουν ικανοποιημένοι. Αναγνωρίζουν ότι η ποιότητα των υπηρεσιών δεν οφείλεται τόσο στην οργάνωση και επάρκεια του κρατικού μηχανισμού, όσο στη θέληση και το ζήλο των εργαζομένων. Δεν παραλείπονται βέβαια και τα αρνητικά, που περιλαμβάνουν καθυστερήσεις, ελλείψεις φαρμάκων, αναμονές, άγνοια των υπαλλήλων για τα έγγραφα των αλλοδαπών. Κανείς δεν ανέφερε ότι έχει χρειαστεί να πληρώσει κάποιο γιατρό για να εξυπηρετηθεί πιο γρήγορα, ανέφεραν όμως ότι υπάρχουν κάποιες εξειδικευμένες εξετάσεις οι οποίες δεν καλύπτονται από τα έγγραφά τους και για τις οποίες χρειάζεται να πληρώσουν. Έτσι, καθώς δε διαθέτουν τα χρήματα, απευθύνονται σε κοινωνικά ιατρεία και αλληλέγγυες δομές οι οποίες συχνά συνεργάζονται με ιδιωτικές κλινικές.

«Όχι, δε γνωρίζω. Νομίζω ότι μπορώ να μην πληρώνω στα νοσοκομεία, αλλά δεν έχω χρειαστεί ποτέ, και ελπίζω να μη χρειαστώ. Έχω κάνει μόνο εξετάσεις για σεξουαλικά μεταδιδόμενα, αλλά σε ΜΚΟ, όχι στο νοσοκομείο.» Άνδρας 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

«Έχω πάει πολλές φορές σε νοσοκομείο και ποτέ δεν πλήρωσα τίποτα. Μερικές φορές που χρειάστηκε να κάνω εξετάσεις τα αποτελέσματα άργησαν πολύ να βγουν. Νομίζω ότι έχετε πολλή γραφειοκρατία, παλιά νόμιζα ότι μόνο στην Αφρική συμβαίνουν αυτά. Μερικοί γιατροί δεν ήταν πολύ φιλικοί, αλλά μόνο αυτό.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Ναι, και με τη ροζ κάρτα και τώρα με την άδεια παραμονής πάμε στα νοσοκομεία δωρεάν. Όταν γέννησα το μικρό, και όταν ήμουν έγκυος, δεν πλήρωσα τίποτα, ούτε για εξετάσεις, ούτε για τον τοκετό. Αυτό είναι πολύ καλό. Ούτε εγώ, ούτε ο άντρας μου, ούτε ο γιος μου έχουμε κάποιο επείγον πρόβλημα. Σε γενικές γραμμές είμαστε ευχαριστημένοι από τις υγειονομικές παροχές. Αλλά όπως όλα θέλει μεγάλη αναμονή στην Ελλάδα. Μερικές φορές δεν έχει φάρμακα στα νοσοκομεία, οπότε πάμε σε οργανώσεις. Αυτοί συνήθως έχουν.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν, πολιτικός πρόσφυγας.

«Αν έχω ένσημα έχω και ασφάλεια και μπορώ να πηγαίνω και στο νοσοκομείο με την οικογένειά μου. Τώρα τελευταία νομίζω άλλαξε ο νόμος και μπορούν όλοι να πηγαίνουν με το ΑΜΚΑ τους, αλλά δεν είμαι σίγουρος.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Με τη ροζ κάρτα μου είπαν ότι έχω δικαίωμα να επισκεφθώ δωρεάν νοσοκομείο, αλλά δεν έχω χρειαστεί γιατρό όσο καιρό είμαι εδώ.» Γυναίκα, 22 ετών, Α. Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

Σχετικά με τις εκπαιδευτικές παροχές, υπάρχει το εξής παράδοξο: όσοι είναι γονείς φαίνεται να είναι πλήρως ενημερωμένοι για τις εκπαιδευτικές παροχές που μπορούν να έχουν τα παιδιά τους, αλλά δεν είναι ενημερωμένοι για τους ίδιους, παρόλο που αναγνωρίζουν ότι και αυτοί τις χρειάζονται. Αυτό συμβαίνει κατά τη γνώμη μου αφενός γιατί η εκπαίδευση των παιδιών αποτελεί προτεραιότητα, αλλά και γιατί, οι ίδιοι, αν και χρειάζονται να εκπαιδευτούν, πρέπει πρώτα να μάθουν τη γλώσσα, διαδικασία που, στο σύνολό της, είναι μακρά και απαιτεί χρόνο που δε διαθέτουν, καθώς θα πρέπει παράλληλα να εργαστούν για να επιβιώσουν.

«Όχι, δεν έχω ενημερωθεί ακόμη. Θέλω να περιμένω να δω τι θα γίνει με τα χαρτιά μου και μετά να δω τι θα κάνω. Δεν έχει νόημα να ξεκινήσω κάτι εδώ για τις σπουδές μου και μετά να μου ζητήσουν να φύγω και να πρέπει να τα παρατήσω. Μόλις αποφασίσουν τι θα κάνουν με τα χαρτιά μου, θα αποφασίσω ανάλογα.» Άνδρας, 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

«Γνωρίζω ότι με τα χαρτιά που έχω μπορώ να γραφτώ για εκπαίδευση, πρέπει όμως να μιλάω τη γλώσσα, και η γλώσσα σας είναι πολύ δύσκολη. Παρακολουθούσα μαθήματα ελληνικών στο Στέκι Μεταναστών, και μπορώ να συνεννοούμαι για τα καθημερινά, αλλά όχι για να παρακολουθήσω μαθήματα.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Ξέρω ότι μπορώ να παρακολουθήσω σεμινάρια, μου το είπαν στον ΟΑΕΔ, όταν είχα πάει με την κοινωνική λειτουργό μου, αλλά δε μιλάω τη γλώσσα. Γενικά, λόγω γλώσσας δεν μπορώ να κάνω σχεδόν τίποτα, ακόμη και αν το δικαιούμαι. Ξέρω επίσης ότι ο μικρός μπορεί να γραφτεί στο σχολείο δωρεάν.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν, πολιτικός πρόσφυγας.

«Για μένα όχι, δε γνωρίζω, όμως τα παιδιά πάνε κανονικά σχολείο και δεν έχει χρειαστεί να πληρώσω ποτέ τίποτα. Την πρώτη φορά που γράψαμε τις μικρές στο σχολείο το έκαναν για εμάς οι οργανώσεις, δεν το κάναμε μόνοι μας.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Ναι, δικαιούμαι και κάνω χρήση. Και με τη βίζα που είχα έρθει, και τώρα με τη ροζ κάρτα, συνεχίζω κανονικά τις σπουδές μου στην Ελλάδα. Μου το είχαν πει από τη Γραμματεία του Πανεπιστημίου ότι όταν λήξει η βίζα μου ή θα πρέπει να σταματήσω, ή να βρω ένα τρόπο να συνεχίσω να είμαι νόμιμα στη χώρα για να μπορώ να συνεχίσω.» Γυναίκα, 22 ετών, Α. Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

Σχετικά με τις δυσκολίες ως προς την εξυπηρέτηση σε δημόσιες υπηρεσίες, και πάλι το ζήτημα της γλώσσας εμφανίζεται πρωταρχικό. Οι περισσότεροι θεωρούν ότι αν μιλούσαν επαρκώς την ελληνική γλώσσα θα ήταν σε θέση να ανταπεξέλθουν μόνοι τους, ακόμη και αν χρειαζόταν να πάνε αρκετές φορές σε κάποια υπηρεσία. Ακόμη και η απροθυμία των υπαλλήλων, όταν αναφέρεται, συνδέεται, κατά τη γνώμη τους, με την αδυναμία επικοινωνίας, καθώς θεωρούν ότι ο φόρτος εργασίας των υπηρεσιών που επισκέπτονται είναι τέτοιος, που οι υπάλληλοι πολλές φορές δεν έχουν το χρόνο να

ασχοληθούν με κάποιον για τον οποίο θα χρειαστεί να δαπανήσουν διπλάσιο χρόνο για να τον εξυπηρετήσουν.

«Στην υπηρεσία ασύλου που είχα πάει, είχαν μεταφραστές, οπότε ήταν εύκολη η επικοινωνία. Δυσκολεύτηκα όμως πολύ να κλείσω ραντεβού εκεί, περίμενα πολύ καιρό. Το χαρτί που είχα είχε λήξει και φοβόμουν να κυκλοφορήσω. Οι κλήσεις για αυτούς που μιλάνε γαλλικά είναι μόνο κάθε Τετάρτη, για μία ώρα. Κατά τα άλλα δεν έχω πάει σε άλλη δημόσια υπηρεσία. Θα πρέπει να πάω για να βγάλω κάποια έγγραφα, γιατί βρήκα μια δουλειά, να πλένω πιάτα σε ένα εστιατόριο, και το αφεντικό μου, μου ζήτησε να βγάλω κάποια χαρτιά για να με προσλάβει νόμιμα. Δεν μου έχει εξηγήσει ακόμη τι ακριβώς χαρτιά είναι αυτά τα χαρτιά, αλλά μου είπε ότι μπορεί να έρθει μαζί μου γιατί δε μιλάω τη γλώσσα.» Άνδρας, 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

«Όσες φορές πήγα σε δημόσια υπηρεσία συνήθως είχα πρόβλημα με τη γλώσσα. Έπρεπε να πάω δύο και τρεις φορές για να εξυπηρετηθώ. Μόνο στην Εφορία οι υπάλληλοι είναι πολύ αγενείς και ρατσιστές, μόνο όταν πάω με κάποιον Έλληνα με εξυπηρετούν. Χρειάστηκε να πάω 5 φορές για να βγάλω ΑΦΜ, παρόλο που είχα όλα τα χαρτιά. Όταν συνοδεύεσαι από κάποιον, πάντα εξυπηρετείσαι, αλλά δε γίνεται να είσαι πάντα με κάποιον. Τώρα μένω εδώ μόνιμα, δε γίνεται να μην μπορώ να κάνω τα πράγματα μόνη μου. Δεν μπορώ να πω ότι έχω λάβει πολλές παροχές, αλλά έχω παρατηρήσει ότι όλα στην Ελλάδα αργούν και στο τέλος δε γίνονται όπως πρέπει.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν, πολιτικός πρόσφυγας.

«Όσες φορές χρειάστηκε να πάω σε δημόσια υπηρεσία, τα πρώτα χρόνια που ήρθα εδώ, δυσκολεύτηκα πολύ. Τότε δεν υπήρχαν και οργανώσεις όπως τώρα που να έχουν προσωπικό που να μπορεί να έρχεται μαζί μας. Πιο πολύ με βοηθούσαν τα αφεντικά μου, που ερχόταν μαζί μου για το ΙΚΑ, την εφορία, κλπ.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Δεν έχω αντιμετωπίσει δυσκολίες ως τώρα, αλλά δεν έχει χρειαστεί να κάνω και πολλά γραφειοκρατικά. Μόνο με το πανεπιστήμιο και εκεί είναι πολύ εξυπηρετικοί κάθε φορά. Δυσκολεύτηκα πολύ να κλείσω ραντεβού στην Υπηρεσία Ασύλου μέσω Skype, μου πήρε καιρό. Πήγα μερικές φορές εκεί αλλά δε μου επέτρεψαν την είσοδο.» Γυναίκα, 22 ετών, Λ.Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

«Πολλές φορές που έχω απευθυνθεί σε οργανισμούς νομίζω ότι έχω συναντήσει υπαλλήλους που μιλάνε γαλλικά αλλά κάνουν ότι δεν καταλαβαίνουν μόνο και μόνο για να με δυσκολέψουν. Μερικές φορές έχω ζητήσει βοήθεια από ΜΚΟ και με έχουν συνοδεύσει. Όταν είμαι με κάποιον Έλληνα εξυπηρετούμαι άμεσα, αλλά δεν μπορώ συνέχεια να ζητάω να είναι κάποιος μαζί μου, ντρέπομαι.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

Σχετικά με τις παροχές και τις προς κάλυψη ανάγκες η εκμάθηση γλώσσας και η εργασιακή κατάρτιση κατέχουν πρωταρχικές θέσεις. Αναφέρεται επίσης ότι θα πρέπει η εκμάθηση να είναι επιδοτούμενη. Διαπιστώνουμε ότι οι άνθρωποι αυτοί δεν βλέπουν την Ελλάδα, πια, σαν ένα ενδιάμεσο σταθμό προς την πορεία τους για τη βόρεια Ευρώπη, αλλά επιθυμούν να ενταχθούν, να εργαστούν, να παράγουν, να προσφέρουν, αλλά και να απολαύουν τους κόπους των εργασιών τους. Εκτός από το

επίδομα στέγασης που αναφέρουν, κανένα άλλο επίδομα δεν αναφέρεται σαν επιτακτική ανάγκη από τους συνεντευξιαζόμενους. Αναφέρεται επίσης ανάγκη για απλούστευση των διαδικασιών, γεγονός που δεν αποτελεί έκπληξη, καθώς πρόκειται για πάγια ανάγκη και των Ελλήνων πολιτών, πόσο μάλλον των ξένων υπηκόων που δεν ομιλούν τη γλώσσα και δε γνωρίζουν τις διαδικασίες.

«Νομίζω ότι το πρώτο που θα πρέπει να προσφέρει το κράτος είναι μαθήματα γλώσσας για όσους είναι εδώ, και να είναι υποχρεωτικά. Στις άλλες χώρες που είναι οι φίλοι μου, τους δίνουν επίδομα για να μάθουν τη γλώσσα. Εδώ έχετε κρίση και ξέρω ότι δεν έχετε χρήματα για να δώσετε επιδόματα, αλλά ξέρω ανθρώπους που είναι εδώ για πολλά χρόνια, πριν την κρίση, και μου λένε ότι ούτε παλιά το κάνατε. Επίσης νομίζω ότι θα πρέπει να δίνουν μια μικρή βοήθεια, οικονομική, στους πρόσφυγες. Πρόσφυγες δεν είναι μόνο οι Σύριοι, είμαστε και εμείς. Για εμάς δεν υπάρχει καμία βοήθεια. Κανονικά θα έπρεπε να μας δίνουν ένα ποσό για τα έξοδά μας μέχρι να βρούμε μια δουλειά. Επίσης, θα ήθελα να κάνω μαθήματα για να μάθω κάποια τέχνη, υδραυλικός, ηλεκτρολόγος, κάτι, αλλά δεν μπορώ, γιατί δεν υπάρχουν, και γιατί δεν ξέρω τη γλώσσα. Οι βασικές ανάγκες που θα ήθελα να καλύψω αυτή τη στιγμή είναι η εύρεση εργασίας για να μειώσω τα χρέη μου, για να είμαι συνεπής στις υποχρεώσεις μου. Θέλω να ζήσω φυσιολογικά, όχι με επιδόματα.» Άνδρας, 27 ετών, Ακτή Ελεφαντοστού, πολιτικός πρόσφυγας.

«Ο άντρας μου έχει βρει δουλειά, δουλεύει σε μια περιοχή που λέγεται Ασπρόπυργος, φορτώνει και ξεφορτώνει φορτηγά. Δε ζούμε όσο καλά ζούσαμε στο Καμερούν αλλά ζούμε καλύτερα από άλλους. Μένουμε οι τρεις μας με το μωρό, εγώ δε δουλεύω γιατί το μωρό είναι μικρό και δεν έχω που να το αφήσω. Πολλές γνωστές μου δουλεύουν καθαρίστριες σε σπίτια και άλλες μένουν μέσα και φροντίζουν ηλικιωμένους. Εγώ θέλω να κάνω κάτι δικό μου. Είναι πολλοί αφρικανοί πια εδώ και αφού μαγειρεύω καλά θέλω να ανοίξω ένα μικρό εστιατόριο με αφρικανική κουζίνα. Όμως έχει πολλή γραφειοκρατία και κοστίζει πολύ και έτσι δεν ξέρω αν θα το κάνω νόμιμα. Προς το παρόν αυτό που κάνω είναι να μαγειρεύω μεγάλες ποσότητες στο σπίτι, να τα χωρίζω σε μερίδες και να βγαίνω στην πλατεία να τα πουλάω σε όποιον θέλει. Ο,τι μένει το τρώμε στο σπίτι. Με τα χρήματα που μαζεύω θέλω να νοικιάσω ένα μικρό διαμέρισμα, υπόγειο, να βάλω μέσα καναπέδες και τηλεόραση και μουσική, και να μπορούν να έρχονται εκεί να τρώνε, να βλέπουν ποδόσφαιρο, να πίνουν, να ακούνε μουσική. Υπάρχουν πολλά τέτοια κρυφά εστιατόρια στην Αθήνα και τα πιο πολλά πάνε καλά. Δε θέλω να φύγω από την Ελλάδα, είμαι καλά εδώ, νιώθω ασφαλής και τα βγάζουμε πέρα σχετικά καλά.» (...) «Πέρυσι το καλοκαίρι, για παράδειγμα, είχα κάνει αίτηση για ένα πρόγραμμα που θα μας έδιναν πράγματα για το σπίτι (εννοεί το πρόγραμμα ΤΕΒΑ), και τα αποτελέσματα είχαν βγει σε μικρό διάστημα και ήμουν ανάμεσα σε αυτούς που θα έπρεπε να πάρουν. Περιμέναμε σχεδόν εφτά μήνες, και ενώ μας είχαν πει ότι θα παίρναμε κρέας, λαχανικά και είδη καθαριότητας μια φορά το μήνα, όταν ξεκίνησε η παράδοση και πήγαμε να πάρουμε, μου έδωσαν μια μπουκάλια λάδι, μακαρόνια, ένα αφρόλουτρο και μια οδοντόβουρτσα. Γι' αυτό περίμενα ένα χρόνο; Δεν ξέρω αν υπάρχει και εδώ διαφθορά όπως στην Αφρική, αλλά βλέπω πολλά πράγματα που δε μου φαίνονται λογικά. Αυτό που πιστεύω ότι πρέπει να βελτιωθεί είναι οι διαδικασίες και η γραφειοκρατία, όπως αυτό που έλεγα για το εστιατόριο.

Επίσης νομίζω ότι θα πρέπει να υπάρχει μια μικρή οικονομική βοήθεια, ας πούμε για το ενοίκιο. Δε θέλουμε να μας δίνουν λεφτά στο χέρι, αλλά για παράδειγμα για όσους είναι πρόσφυγες ή έχουν χαρτιά εδώ, θα μπορούσε το κράτος να δίνει το μισό ποσό του ενοικίου κατευθείαν στον ιδιοκτήτη, όχι σε εμάς. Έτσι θα βοηθούσε και εμάς και τους ιδιοκτήτες. Αυτά που πρέπει να καλύψω αυτή τη στιγμή δεν είναι βασικές ανάγκες. Δόξα το Θεό, δεν πεινάμε. Θέλω όμως να μάθω τη γλώσσα, αλλά όχι σε μαθήματα μια φορά την εβδομάδα. Εντατικά, κάθε μέρα για να έχει αποτέλεσμα. Αυτό πρέπει να το κάνει το κράτος, όχι οι οργανώσεις.» Γυναίκα, 33 ετών, Καμερούν πολιτικός πρόσφυγας.

«Αυτή τη στιγμή οι βασικές μου ανάγκες είναι καλυμμένες, δεν είναι κάτι που μπορεί να κάνει το κράτος. Θα ήθελα να έχω πιο μεγάλο μισθό για να μπορώ να προσφέρω περισσότερα στην οικογένειά μου. Δεν είμαι δυσαρεστημένος από την Ελλάδα, όσα χρόνια είμαι εδώ μπορεί να μην μπόρεσα να αγοράσω σπίτι εδώ, αλλά αγόρασα σπίτι στην Αφρική. Αυτή τη στιγμή θα με βοηθούσε ένα επίδομα στέγασης, αλλά δε νομίζω ότι υπάρχει κάτι τέτοιο. Όταν μεγαλώσουν τα κορίτσια, εγώ και η γυναίκα μου θα φύγουμε. Είναι δύσκολα για μένα, όπως είναι δύσκολα για όλους. Αλλά εγώ ποτέ δεν είχα μάθει με πολλά.» Άνδρας, 36 ετών, Μπουρκίνα Φάσο, κάτοχος άδειας διαμονής.

«Μέχρι στιγμής δεν αντιμετωπίζω πρόβλημα με κάτι στην Ελλάδα. Οι βασικές μου ανάγκες είναι καλυμμένες από τους γονείς μου που μου στέλνουν χρήματα κάθε μήνα. Μέσω του Πανεπιστημίου μαθαίνω και ελληνικά, κάνω μαθήματα, αλλά είναι επί πληρωμή, οπότε ξέρω ότι δεν μπορούν όλοι οι συμπατριώτες μου να τα παρακολουθήσουν. Πιο βασική ανάγκη μου αυτή τη στιγμή είναι η νομική συμβουλευτική γιατί δεν ξέρω πώς να συνεχίσω με την αίτηση ασύλου που έχω κάνει. Το ελληνικό κράτος δεν παρέχει νομική συμβουλευτική όπως σε άλλες χώρες, οπότε είτε θα πρέπει να βρω ιδιώτη δικηγόρο, είτε να απευθυνθώ σε οργανώσεις, που έχουν δικηγόρους, αλλά λίγους, και έχει μεγάλη αναμονή.» Γυναίκα, 22 ετών, Α.Δ. Κονγκό, αιτούσα άσυλο.

«Δεν ξέρω τι να σου πω. Αυτή τη στιγμή το βασικό για μένα είναι τα χαρτιά μου. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο θα βρω να φάω και να ντυθώ. Ίσως όχι να φάω για να χορτάσω, αλλά θα φάω. Αυτό που με νοιάζει είναι να νιώσω σταθερότητα και ασφάλεια. Να ξέρω ότι είμαι εδώ και θα είμαι εδώ.» Άνδρας, 27 ετών, Σενεγάλη, αιτών άσυλο.

5. Κεφάλαιο Πέμπτο: Συμπεράσματα.

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της γνώμης των γαλλόφωνων Αφρικανών υπηκόων που ζουν αυτή τη στιγμή νόμιμα στην Ελλάδα σχετικά με το κατά πόσο οι παροχές που δικαιούνται, ή και που λαμβάνουν, αποτελούν για τους ίδιους κίνητρο ή αντικίνητρο σχετικά με τη συνέχιση της παραμονής τους εδώ. Στο παραπάνω πλαίσιο, εξετάσαμε μια σειρά δημογραφικών-κοινωνικών-οικονομικών παραμέτρων που προσδιορίζουν την τελική διαμόρφωση του βαθμού ικανοποίησης

των ανθρώπων αυτών και επηρεάζουν την άποψή τους προκειμένου να λάβουν την τελική τους απόφαση.

Η επιλογή του να επικεντρωθεί το δείγμα στους νόμιμα διαμένοντες μετανάστες, αφήνοντας έξω από την έρευνα την πολύ μεγάλη πληθυσμιακά και ευάλωτη κοινωνικά, ομάδα των άτυπων μεταναστών, οφείλεται στο ότι εξ αρχής επιθυμούσαμε να καταγράψουμε το βαθμό ικανοποίησης των ανθρώπων εκείνων που πληρούν όλες τις τυπικές προϋποθέσεις που ορίζει ο έλληνας νομοθέτης, προκειμένου να απολαμβάνουν την πρόσβασή τους στις προβλεπόμενες παροχές.

Από όσα παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, καταλήγουμε στα εξής:

- Σε ό,τι αφορά τα νομιμοποιητικά έγγραφα, παρουσιάζεται η ανάγκη ελαχιστοποίησης του χρόνου λήψης απόφασης ή του χρόνου ανανέωσης των νομιμοποιητικών εγγράφων των ανθρώπων αυτών. Η νομιμότητα της παραμονής τους εδώ αποτελεί ίσως τον πιο σημαντικό παράγοντα της καθημερινότητας των ανθρώπων αυτών, καθώς αποτελεί το βασικό κριτήριο μιας υγιούς καθημερινότητας στη χώρα.
- Σε ό,τι αφορά τη γλώσσα, παρουσιάζεται από όλους ανεξαιρέτως η ανάγκη της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, όχι όμως με τρόπο αποσπασματικό και διακοπτόμενο, αλλά με συνέχεια και συνέπεια.
- Σε ό,τι αφορά την οικογενειακή κατάσταση και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτό, σε γραφειοκρατικό επίπεδο, διαπιστώνεται ότι παρουσιάζεται η δυσκολία έκδοσης και ανανέωσης όλων των απαιτούμενων εγγράφων, παράμετρος που συχνά επηρεάζεται και από την παράμετρο της γλώσσας και της επικοινωνίας. Για παράδειγμα, συχνό φαινόμενο αποτελεί, λόγω αδυναμίας επικοινωνίας του γονιού με τον υπάλληλο, να αναγράφονται διαφορετικά τα στοιχεία του παιδιού στη ληξιαρχική πράξη γέννησης και διαφορετικά στο δελτίο αιτήσαντος διεθνή προστασία, ή την άδεια παραμονής. Σαν αποτέλεσμα δημιουργούνται επιπλοκές στην εγγραφή το σχολείο, ή σε άλλες γραφειοκρατικού περιεχομένου πράξεις.
- Σε ό,τι αφορά τη στέγαση, βάσει των στατιστικών που παρουσιάστηκαν, διαπιστώνεται μια ανεπάρκεια του κρατικού μηχανισμού, αναφορικά με την επάρκεια των διαθέσιμων θέσεων συγκριτικά με τον αριθμό των δικαιούχων. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, βασικό κριτήριο επιλογής όσων θα μπορέσουν να

επωφεληθούν των δομών στέγασης, να αποτελεί η ευαλωτότητα. Όσο πιο ευάλωτη είναι μια περίπτωση, τόσο περισσότερες πιθανότητες έχει να στεγαστεί. Διαπιστώνεται επίσης απροθυμία των ερωτώμενων να αιτηθούν στέγασης, τόσο γιατί το πρόβλημα της στέγασης είναι επιτακτικό και δεν έχουν την πολυτέλεια της πολύμηνης αναμονής, όσο και γιατί οι συνθήκες που επικρατούν στους χώρους φιλοξενίας, σε συνδυασμό με τους κανονισμούς, δεν τους ικανοποιούν.

- Σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση, είναι ενημερωμένοι και κάνουν χρήση των παροχών σε ό,τι αφορά τα ανήλικα τέκνα τους, αλλά δεν εμφανίζονται το ίδιο κινητοποιημένοι και ενημερωμένοι σε ό,τι αφορά τους ίδιους, γεγονός το οποίο είναι μεν αντιφατικό, αν αναλογιστούμε ότι όλοι προβάλλουν την κατάρτιση και την εργασία ως πρωταρχική προς κάλυψη ανάγκη, αλλά είναι και κατανοητό, αν αναλογιστούμε το εμπόδιο της γλώσσας και το ότι σχεδόν όλες οι προβλεπόμενες εκπαιδευτικές παροχές στην Ελλάδα πραγματοποιούνται κυρίως στην Ελληνική, και σπανιότερα στην Αγγλική γλώσσα.
- Σε ό,τι αφορά την οικονομική ενίσχυση και τις οικονομικές παροχές, δεν εμφανίζονται ιδιαίτερα απαιτητικοί, γεγονός που ίσως συνδέεται και με την κατανόηση, από μέρους τους, της οικονομικής κατάστασης της χώρας, παρόλο που δεν παραλείπουν να αναφέρουν ότι γνωρίζουν ότι και προ κρίσης, η Ελλάδα δεν παρείχε ποτέ οικονομικό βοήθημα στοχευμένα σε μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες.
- Σε ό,τι αφορά την ικανοποίηση που νιώθουν από τη λήψη, ή μη των παροχών, και το κατά πόσο αποτελούν κίνητρο ή αντικίνητρο για να παραμείνουν στη χώρα, διαπιστώνουμε ότι οι παροχές που λαμβάνουν δεν είναι ο λόγος για τον οποίο παραμένουν εδώ. Στους βασικότερους λόγους παραμονής στη χώρα συγκαταλέγονται η νομιμοποίησή τους σε επίπεδο νομικού καθεστώτος, η εύρεση εργασίας, η δημιουργία οικογένειας, αλλά και η δημιουργία δεσμών με τη χώρα και το οικονομικότερο κόστος ζωής σε σχέση με τις χώρες της βόρειας Ευρώπης.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, από τα όσα διαπιστώθηκαν μέχρι τώρα, καταλήγουμε στις ακόλουθες προστάσεις:

- Περιορισμός των καθυστερήσεων που παρατηρούνται από πλευράς Ελληνικής Διοίκησης στις διαδικασίες έκδοσης και ανανέωσης αδειών παραμονής για

τους μετανάστες ή της έκδοση των ειδικών δελτίων αιτούντος άσυλο, αλλά και βελτίωση των ήδη παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς το γεγονός συμβάλλει στην παρεμπόδιση της πρόσβασης πολλών μεταναστών στις δημόσιες υπηρεσίες για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

- Άρση των εμποδίων στην επικοινωνία μεταξύ ασθενών-μεταναστών και προσωπικού που απασχολείται σε δημόσιους φορείς, λόγω της ελλιπούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας αλλά και της ελλιπούς ενημέρωσής τους σχετικά με τη λειτουργία του δημόσιου συστήματος, στοιχεία που επηρεάζουν σημαντικά την προσβασιμότητα των μεταναστών στις υπηρεσίες και στην ποιοτική χρήση τους. Η συμμετοχή διερμηνέων και πολιτισμικών διαμεσολαβητών στα δημόσια νοσοκομεία, αλλά και στα κέντρα διοικητικής κράτησης και σε άλλες δομές που απευθύνονται σε μετανάστες θα ενισχύσει τη δυνατότητα του προσωπικού να διασφαλίσει την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει σε αλλοδαπούς. Επιπλέον, προτείνεται η εκπαίδευση ειδικευμένου προσωπικού, καλά πληροφορημένου και με γλωσσικές δεξιότητες, που θα στελεχώνει τις δημόσιες υπηρεσίες, και που πιθανώς θα βρίσκεται εκεί για να εξυπηρετεί αποκλειστικά αλλοδαπούς.
- Η ενημέρωση των μεταναστών σε γλώσσα που καταλαβαίνουν, μέσα από φυλλάδια, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους θα πρέπει να λαμβάνει χώρα από τη πρώτη στιγμή που εισέρχονται του ελληνικού εδάφους και να έχει ενιαίο και καθολικό χαρακτήρα.
- Δημιουργία ειδικών τμημάτων ενηλίκων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, υποχρεωτικού χαρακτήρα, και με καθημερινή παρακολούθηση, με δυνατότητα συμμετοχής στις εξετάσεις ελληνομάθειας με σκοπό την απόκτηση πιστοποίησης εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας. Ιδανικά τα τμήματα αυτά θα μπορούσαν να στελεχώνονται από καθηγητές μέσης εκπαίδευσης οι οποίοι θα είναι δίγλωσσοι και οι οποίοι θα μπορούν να απευθύνονται στους ενδιαφερόμενους και στη μητρική τους γλώσσα, εν προκειμένω τα γαλλικά.
- Νομική θέσπιση του οικονομικού βοηθήματος που προβλέπεται στο ΠΔ 220/2007 εναλλακτικά της στέγασης για τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες. Εναλλακτικά, θέσπιση βοηθήματος για πληρωμή ενοικίου, με ποσό που θα καλύπτει το μισό του ενοικίου, μέχρι ένα συγκεκριμένο ποσό το οποίο θα ποικίλλει ανάλογα με τη σύνθεση της οικογένειας, και το οποίο θα

κατατίθεται απευθείας στο λογαριασμό του ιδιοκτήτη του σπιτιού. Ανάλογη προσπάθεια γίνεται από τον Ιανουάριο του 2016 μέσω της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, με τη διαφορά ότι αφενός καλύπτει όλο το ποσό του ενοικίου, και αφετέρου απευθύνεται κυρίως σε πολίτες Συρίας και δεν είναι καθολικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΒΙΒΛΙΑ – ΑΡΘΡΑ

- **Βαρβιτσιώτης Ι.Μ., Καμπούρογλου Γ.** (2006) *Η μεταναστευτική πολιτική της Ευρώπης*. Έκδοση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΕΛΚ-ΕΔ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- **Γκόλντιν Γ., Κάμερον Τ., Μπαλατζαράν Μ.** (2013) *Αυτοί δεν είναι σαν εμάς*. Μετάφραση: Ελένη Αστερίου, Κρήτη: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

- **Ζαφειρόπουλος Κ.** (2015) *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία;, Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. 2^η Έκδοση, Αθήνα: Κριτική.
- **Καλοφωλιάς Π. Κ.** (2011) *Το Μεταναστευτικό Ζήτημα στη Μεσόγειο (Ισπανία - Ιταλία – Ελλάδα*. Αθήνα: Μιχάλη Σιδέρη.
- **Μαρβάνης Α. – Παρασσάνογλου Δ. – Παύλου Μ.** (2001) *Οι μετανάστες στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- **Μουσούρου Α.Μ.** (1991) *Μετανάστευση και μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη*. Αθήνα: Gutenberg.
- **Μπάγκαβος Χ. Παπαδοπούλου Δ.** (2006) *Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία*. Αθήνα: Gutenberg.
- **Μπάγκαβος Χ. Παπαδοπούλου Δ.** *Μεταναστευτικές τάσεις και ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική*. ΜΕΛΕΤΕΣ (15) ΙΝΕ ΓΣΕΕ, Αθήνα.
- **Ρομπόλης Σ.** (2007) *Η μετανάστευση από και προς την Ελλάδα. Απολογισμοί και προοπτικές*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- **Σαρρής Ν.** (2008) *Θεσμικό πλαίσιο της μετανάστευσης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο*. Αθήνα: ΕΚΚΕ
- **Φωτιάδης Α.** (2015) *Οι έμποροι των συνόρων, Η νέα ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική επιτήρησης*. Αθήνα: Ποταμός.

2. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Εγκύκλιος, υπ'αρ.πρωτ. Υ4α/οικ. 45610 της 02/05/2012, με θέμα «Διευκρινίσεις σχετικά με την πρόσβαση στο σύστημα ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής περίθαλψης της χώρας σε Αλλοδαπούς και Ανασφάλιστους του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης».

- Νομοθετικό Διάταγμα 3989/1959, «Περί κυρώσεως της Πολυμερούς Σύμβασης περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων», ΦΕΚ Α' 201, 26/09/1959.
- Νόμος 1975/1991, «Είσοδος – έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α' 184, 04/12/1991.
- Νόμος 3106/2003, «Αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 30/10-02-2003.
- Νόμος 3402/2005, «Αναδιοργάνωση του συστήματος αιμοδοσίας και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ Α' 258/ 17-10-2005.
- Νόμος 3536/2007, «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητος Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης», ΦΕΚ 42/Α' /23.02.2007
- Νόμος 3907/2011, Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις, ΦΕΚ Α' 7, 26/01/2011.
- Νόμος 4052/2012, Αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος , του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας , της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημόσιου χρέους και τη διάσωση της Εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις.
- Νόμος 4375/2016, «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς

προστασίας (αναδιατύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 51/A/3-4-2016.

- Προεδρικό Διάταγμα 114/2010, Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/EK του Συμβουλίου της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2005 «σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα», ΦΕΚ Α'195, 22/11/2010.
- Προεδρικό Διάταγμα 189/1998 «Προϋποθέσεις και διαδικασία παροχής άδειας εργασίας ή άλλης βοήθειας για την επαγγελματική αποκατάσταση των αναγνωρισμένων από την πολιτεία ως προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των προσωρινά διαμενόντων για λόγους ανθρωπιστικούς», ΦΕΚ Α'140, 25/06/1998.
- Προεδρικό διάταγμα 220/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/9/EK του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη» (EEL 31/6.2.2003), ΦΕΚ Α'251, 13/11/2007.

3. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ

- Ελληνική Αστυνομία, Συλληφθέντες μη νόμιμοι μετανάστες και διακινητές, από αστυνομικές και λιμενικές αρχές, κατά τα έτη 2006 – 2015:
http://www.astynomia.gr/images/stories/2015/statistics15/allodapwn/11_statistics_all_2015_all&dia_apo2006.png
- Ελληνική Αστυνομία, Συλληφθέντες μη νόμιμοι μετανάστες από αστυνομικές και λιμενικές αρχές, προερχόμενοι από Τουρκία, 11μηνο 2014 – 11μηνο 2015:
http://www.astynomia.gr/images/stories/2015/statistics15/allodapwn/11_statistics_all_2015_et.png

- Ελληνική Αστυνομία: Στατιστικά Παράνομης Μετανάστευσης 2015:
http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=50610&Itemid=1240&lang=
- Στατιστικά Στοιχεία Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Αιτούντων Άσυλο και Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Έτος 2012, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης:
http://www.ekka.org.gr/portal_docs/announcement/245.pdf
- Στατιστικά Στοιχεία Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Αιτούντων Άσυλο και Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Έτος 2013, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης:
http://www.ekka.org.gr/portal_docs/forceaccount/picture/21_1065.pdf
- Στατιστικά Στοιχεία Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Αιτούντων Άσυλο και Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Έτος 2014, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης:
http://www.ekka.org.gr/portal_docs/forceaccount/picture/23_1067.pdf
- Στατιστικά Στοιχεία Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Αιτούντων Άσυλο και Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Έτος 2015, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης:
http://www.ekka.org.gr/portal_docs/news/378.pdf

4. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ – ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- **Commission Electorale Nationale Independante Republique de Guinee:** <http://www.ceniguinee.org/>, προσπελάστηκε στις 12/10/2015.
- **City Population: Burkina Faso:** <http://www.citypopulation.de/BurkinaFaso.html>, προσπελάστηκε στις 12/10/2015.
- **City Population: Guinea:** <http://www.citypopulation.de/Guinea-Cities.html>, προσπελάστηκε στις 12/10/2015.
- **City Population: Mali:** <http://www.citypopulation.de/Mali-Cities.html>, προσπελάστηκε στις 12/10/2015.
- **City Population: Mauritania:** <http://www.citypopulation.de/Mauritania-Cities.html>, προσπελάστηκε στις 12/10/2015.

- **City Population: Senegal:** <http://www.citypopulation.de/Senegal.html>, προσπελάστηκε στις 12/10/2015.
- **Stanford University, Country Profile: Burkina Faso:** <http://web.stanford.edu/group/ethnic/Random%20Narratives/BurkinaR N2.4.pdf>, προσπελάστηκε στις 57/09/2015.
- **The CIA World Fact Book, Burkina Faso:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uv.html>, προσπελάστηκε στις 04/10/2015.
- **The CIA World Fact Book, Cameroon:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cm.html>, προσπελάστηκε στις 04/10/2015.
- **The CIA World Fact Book, DRC:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cg.html>, προσπελάστηκε στις 04/10/2015.
- **The CIA World Fact Book, Guinea:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>, προσπελάστηκε στις 08/10/2015.
- **The CIA World Fact Book, Ivory Coast:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iv.html>, προσπελάστηκε στις 08/10/2015.
- **The CIA World Fact Book, Mali:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ml.html>, προσπελάστηκε στις 08/10/2015.
- **The CIA World Fact Book, Mauritania:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mr.html>, προσπελάστηκε στις 19/10/2015.
- **The CIA World Fact Book, Senegal:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sg.html>, προσπελάστηκε στις 19/10/2015.
- **The CIA World Fact Book, Country Comparison, Area:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2147rank.html#cg>, προσπελάστηκε στις 04/11/2015.

- **The CIA World Fact Book, Country Comparison, Children under the age of five, underweighted:**
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2224rank.html#sg>, προσπελάστηκε στις 04/11/2015.
- **The CIA World Fact Book, Country Comparison, GPD per Capita:**
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html#cg>, προσπελάστηκε στις 04/11/2015.
- **The CIA World Fact Book, Country Comparison, HIV / AIDS, People living with HIV / AIDS:**
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2156rank.html#sg>, προσπελάστηκε στις 04/11/2015.
- **The CIA World Fact Book, Country Comparison, HIV / AIDS Deaths:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2157rank.html#uv>, προσπελάστηκε στις 04/11/2015.
- **The CIA World Fact Book, Country Comparison, Infant Mortality Rate:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2091rank.html#uv>, προσπελάστηκε στις 09/11/2015.
- **The CIA World Fact Book, Country Comparison, Maternal Mortality Rate:** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2223rank.html#cm>, προσπελάστηκε στις 12/11/2015.
- **The Money Converter:**
<http://themoneyconverter.com/FR/EUR/XAF.aspx>, προσπελάστηκε στις 12/12/2015.

5. REPORTS, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

- **Amnesty International.** (25/05/2011) Ανακτήθηκε στις 15/11/2015 : <http://www.amnesty.fr/Nos-campagnes/Lutte-contre-impunite/Actualites/Cote-Ivoire-Ils-ont-regarde-sa-carte-Identite-et-ont-abattu-2783>
- **Amnesty International.** (26/11/2015) ανακτήθηκε στις 8/9/2015: <https://www.amnesty.org/en/documents/afr62/2917/2015/en/>
- **Asylum Information Database, Country Report: GREECE:** <http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece>
- **Blackpast.org, Mali Empire,** <http://www.blackpast.org/gah/mali-empire-ca-1200>
- **Centers for Disease Control and Prevention, Ebola, 2014 West Africa Outbreak:** <http://www.cdc.gov/vhf/ebola/outbreaks/2014-west-africa/previous-updates.html>
- **Γιατροί του Κόσμου** - Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο, *Χωρίς Χαρτιά, Χωρίς Υγεία;* Έκδοση των Γιατρών του Κόσμου, 2007.
- **FEANTSA, ETHOS Typology on Homelessness and Housing Exclusion:** <http://www.feantsa.org/spip.php?article120>
- **Freedom House, Freedom in the World, 2015 Report:** <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015#.VzoHHeSeXfr>
- **Global Slavery Index, The Global Slavery Index 2014 Report:** <http://www.globalslaveryindex.org/>
- **Human Development Report 2015:** <http://report.hdr.undp.org/>
- **Human Development Report 2015, Countries and Rank:** <http://hdr.undp.org/sites/default/files/ranking.pdf>
- **Human Rights Watch, (02/06/2011), ανακτήθηκε στις 12/11/2015 :** <https://www.hrw.org/fr/news/2011/06/02/cote-divoire-des-partisans-de-gbagbo-tortures-et-tues-abidjan>
- **Our Africa, Country Profile: Burkina Faso:** <http://www.our-africa.org/burkina-faso/history-politics>
- **OXFAM International, Report: Secure Insecurity:** <https://www.oxfam.org/en/research/secure->

[insecurity?utm_source=oxf.am&utm_medium=Zca7&utm_content=redirect](http://www.transparency.org/cpi2014/results)

- **Relief Web: Countries Overviews:** <http://reliefweb.int/countries>
- **Transparency International, Corruption Perceptions Index 2014:** Results: <http://www.transparency.org/cpi2014/results>
- **UNHCR**, Γραφείο του Υπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες: *«Εγχειρίδιο για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος των Προσφύγων, σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 για το καθεστώς των προσφύγων»*, Γ' ελληνική έκδοση, Αθήνα 2000.
- **UNHCR**, Εγχειρίδιο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *«Καθορισμός του καθεστώτος του Πρόσφυγα. Καθορίζοντας ποιος είναι πρόσφυγας. Εγχειρίδιο αυτοδιδασκαλίας»*, Αθήνα: Αυτοέκδοση, 2005.
- **UNHCR Data: Refugees / Migrants Emergency Response Mediterranean:**
<http://data.unhcr.org/mediterranean/country.php?id=83>
- **UNHCR Greece, (30/12/2015), ανακτήθηκε στις 9/3/2016:**
<https://www.unhcr.gr/nea/artikel/9de6359cb1f353584e1b6e4e4fe556a9/oi-thalassies-afixei.html>
- **UNHCR Report: Mid Year Trends 2014:**
<http://unhcr.org/54aa91d89.html>
- **Uppsala Conflict Data Program, (05/06/2012), ανακτήθηκε στις 16/12/2015:**
<https://uppsalaconflictdataprogram.wordpress.com/2012/06/05/background-under-situation-in-mali/>
- **US Department of State, Country Report on Human Right Practices, Guinea:**
<http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2011humanrightsreport/index.htm?dlid=186203#wrapper>

- **World Health Organization, Ebola Situation Report, November 2015:** <http://apps.who.int/ebola/current-situation/ebola-situation-report-4-november-2015>

6. ΑΡΘΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΤΥΠΟ

- **Abidjan Net**, “*Résultats RGPH 2014: la Côte d’Ivoire compte 23 millions d’habitants*”, 23.12.2014, <http://news.abidjan.net/h/518921.html> , ανακτήθηκε στις 4/9/2015
- **Afrique Indépendance Word press:** “*Coups d’Etat en Afrique: Le rôle toxique de la France*”, 10/06/2010, <https://afriqueindependance.wordpress.com/2010/06/10/coups-detat-en-afrique-le-role-toxique-de-la-france/>, ανακτήθηκε στις 26/01/2016
- **AllAfrica**, “*Cote d’Ivoire: Chaotic Conflict Deepens As Government Troops Fight To Recover Lost Territory In Ivory Coast*”, 03/12/2002, <http://allafrica.com/stories/200212030058.html> , ανακτήθηκε στις 20/09/2015
- **BBC News, DR Congo Country Profile, 10/02/2016:** <http://www.bbc.com/news/world-africa-13283212>, ανακτήθηκε στις 01/03/2016
- **BBC News, Guinea Country Profile, 15/12/2015:** <http://www.bbc.com/news/world-africa-13442051>
- **BBC News**, “*Guinea massacre toll put at 157*”, 29/09/2009, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8280603.stm> , ανακτήθηκε στις 12/12/2015
- **BBC News**, “*Mauritania officers seize power*”, 04/08/2005, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/4741243.stm> , ανακτήθηκε στις 30/11/2015
- **BBC News**, “*UN Official calls DR Congo ‘rape capital of the world’*”, 28/04/2010, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8650112.stm> , ανακτήθηκε στις 12/10/2015
- **Business Insider**, “*The 23 poorest countries in the world*”, 13/07/2015, <http://www.businessinsider.com/the-23-poorest-countries-in-the-world-2015-7> , ανακτήθηκε στις 30/08/2015

- France Soir, “*Côte d'Ivoire : Chronologie des événements depuis mai 2011*”, 20/08/2011, <http://archive.francesoir.fr/actualite/international/cote-d-ivoire-chronologie-des-evenements-depuis-mai-2011-129280.html>, ανακτήθηκε στις 30/07/2015
- LeFaso.net: “*Blaise COMPAORE: chronologie d’une chute et perspectives pour le Burkina Faso*”, 01/11/2014, <http://lefaso.net/spip.php?article61578> , ανακτήθηκε στις 12/09/2015
- **Mondialisation:** 20/02/2014 <http://www.mondialisation.ca/le-saviez-vous-14-pays-africains-contraints-par-la-france-a-payer-limpot-colonial-pour-les-avantages-de-lesclavage-et-de-la-colonisation/5369840>, ανακτήθηκε στις 26/02/2016
- **Muslim Heritage:** “*The world class University of Sankore, Timbuktu*”, 05/06/2003, <http://wayback.archive.org/web/20131214115452/http://muslimheritage.com/topics/default.cfm?ArticleID=371>, ανακτήθηκε στις 24/01/2016
- **REUTERS,** “*Mali gold reserves rise in 2011 alongside price*”, 01/01/2012, <http://fr.reuters.com/article/idUKL6E8C105W20120101> , ανακτήθηκε στις 6/3/2016
- **Silicon Africa:** “*14 African Countries forced by France to pay colonial tax for the benefits of slavery and colonization*”, 28/01/2014, <http://www.siliconafrika.com/france-colonial-tax/> , ανακτήθηκε στις 26/01/2016
- **The Guardian UK,** “*Lansana Conte profile: Death of an African ‘Big man’*”, 23/12/2008, <http://www.theguardian.com/world/2008/dec/23/lansana-conte-profile> , ανακτήθηκε στις 19/01/2016
- **The Guardian UK,** “*Belgium confronts its colonial demons*”, 18/07/2002, <http://www.theguardian.com/world/2002/jul/18/congo.andrewosborn> , ανακτήθηκε στις 17/01/2016

- **The Guardian**, “*#Telema, the Congolese activists standing up to Kabila’s government*”, 13/01/2016, <http://www.theguardian.com/world/2016/jan/13/telema-congolese-youth-standing-up-to-kabila-government> , ανακτήθηκε στις 15/02/2016
- **The Guardian**, “*Forty-eight women raped every hour in Congo, study finds*”, 12/05/2011, <http://www.theguardian.com/world/2011/may/12/48-women-raped-hour-congo> , ανακτήθηκε στις 25/11/2015
- **The Guardian**, “*Rape of men: the darkest secret of the war*”, 17/07/2011, <http://www.theguardian.com/society/2011/jul/17/the-rape-of-men> , ανακτήθηκε στις 25/11/2015
- **The Economist**, “*Africa’s Great War, A report from Congo*”, 04/07/2002, <http://www.economist.com/node/1213296>, ανακτήθηκε στις 03/10/2015
- **The New York Times**, “*U.N. Panel calls for court in Guinea massacre*”, 21/12/2009, http://www.nytimes.com/2009/12/22/world/africa/22guinea.html?_r=0 , ανακτήθηκε στις 23/08/2015
- **The Telegraph**: “*UN Security Council condemns Mali coup*”, 23/03/2012, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/mali/9161930/UN-Security-council-condemns-Mali-coup.html> , ανακτήθηκε στις 30/07/2015
- **The Washington Post**, “*Burkina Faso elections mark turning point in country’s recent political turmoil*”, 06/12/2015, <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2015/12/06/burkina-faso-elections-mark-a-turning-point-in-a-country-in-political-turmoil/> , ανακτήθηκε στις 01/02/2016

7. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι

υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας. Διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003R0343&from=EL>

8. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

- Διεθνής Αμνηστία: <https://www.amnesty.org/en/>
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα: <http://www.unhcr.gr/>
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες: <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home>
- Asylum Information Database: <http://www.asylumineurope.org/>
- Centers for Disease Control and Prevention: <http://www.cdc.gov/>
- Central Intelligence Agency (CIA), The World Fact Book: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/>
- European Council on Refugees and Exiles: <http://www.ecre.org/>
- FEANTSA: <http://www.feantsa.org>
- Freedom House: <https://freedomhouse.org/>
- Human Rights Watch: <https://www.hrw.org/>
- International Rescue Committee: <http://www.rescue.org/>
- Istanbul Protocol: <http://www.istanbulprotocol.info/index.php/en/>
- Médecins sans frontières: <http://www.msf.org/>
- OXFAM International: <https://www.oxfam.org/en>
- PRAKSIS: <http://www.praksis.gr/en/>
- Relief Web: <http://reliefweb.int/>
- The Global Slavery Index: <http://www.globalslaveryindex.org/>
- The United Nations Development Program, Human Development Reports: <http://hdr.undp.org/en>
- Transparency International, The global coalition against corruption: <http://www.transparency.org/>
- UNESCO: <http://www.unesco.org/>
- World Health Organization: <http://www.who.int/en/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

1. Ερωτηματολόγιο πτυχιακής Εργασίας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Π.Μ.Σ. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΜΠΑΛΤΖΩΗ ΗΛΙΑΝΝΑ
ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «ΤΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΓΑΛΛΟΦΩΝΩΝ ΑΦΡΙΚΑΝΩΝ ΥΠΗΚΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 10 ΧΡΟΝΙΑ»

Παρακαλώ, απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και οι απαντήσεις θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για την εκπόνηση της άνωθεν αναφερθείσας εργασίας.

ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΦΥΛΟ: ΑΡΡΕΝ ΘΗΛΥ

ΗΜ.ΓΕΝ.:/...../..... (ΗΛΙΚΙΑ: ____)

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ:

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ:

ΓΛΩΣΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΟΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΑΕΙ / ΤΕΙ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΛΥΚΕΙΟ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ / ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. **ΑΙΤΩΝ ΑΣΥΛΟ** ΔΕΛΤΙΟ ΑΙΤΗΣΑΝΤΟΣ ΑΣΥΛΟΥ

ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ ΕΓΓΡΑΦΟΥ: _____

2. **ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ**:

1. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΑΣΥΛΟ:

ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ

ΕΓΓΡΑΦΟΥ: _____

2. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ:

ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ

ΕΓΓΡΑΦΟΥ: _____

3. ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ:

ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ

ΕΓΓΡΑΦΟΥ: _____

3. **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ**: ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΕΓΓΡΑΦΟΥ: _____

ΗΜΕΡ. ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: _____

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

0-6 μήνες 6-12 μήνες 12-24 μήνες 24 μήνες και άνω

ΣΗΜΕΙΟ ΕΙΣΟΔΟΥ: _____

Χερσαία σύνορα: Θαλάσσια σύνορα: Αεροπορικά: Άλλο (πχ visa):

ΛΟΓΟΙ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

1. ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ☐	
2. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ☐	5. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ ☐
3. ΦΥΛΕΤΙΚΟΙ ☐	6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ☐
4. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ☐	7. ΑΛΛΟΙ ΛΟΓΟΙ ☐ _____
	8. ΔΕΝ ΕΠΙΘΥΜΩ ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΩ ☐

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ (ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΩΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ)

1. Υπό ποιες συνθήκες πραγματοποιήθηκε το ταξίδι; Ποια μέσα χρησιμοποιήσατε;

2. Πόσο καιρό διήρκησε το ταξίδι;

3. Στο διάστημα αυτό σε ποια χώρα διαμείνατε;

4. Ποια διαδρομή ακολουθήσατε, από τη χώρα προέλευσης ως την Ελλάδα;

5. Ποιος ήταν ο αρχικός σας προορισμός; (για κωδικοποίηση, βλέπε παράρτημα ερωτηματολογίου)

4. Προτίθεστε να παραμείνετε στην Ελλάδα; ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν όχι, εξακολουθείτε να επιθυμείτε να μεταβείτε στον αρχικό σας προορισμό, ή αυτό έχει αλλάξει;

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

- **Είστε:**
- 1. Άγαμος/η
- 2. Έγγαμος/η

3. Διαζευγμένος / η
4. Χήρος / α
5. Σε διάσταση
6. Συμβιώνετε
7. Μονογονεϊκή οικογένεια με αρχηγό μητέρα
8. Μονογονεϊκή οικογένεια με αρχηγό πατέρα
9. Δεν επιθυμώ να απαντήσω
10. Άλλο

- Έχετε παιδιά;
 - 1) Ναι
 - 2) Όχι
- Ηλικίες παιδιών:
 - 1) 0-5 ετών
 - 2) 5-10 ετών
 - 3) 10-15 ετών
 - 4) 15-18 ετών
 - 5) 18 και άνω
 - 6) Δεν έχω παιδιά
 - 7) Πολλές κατηγορίες ηλικιών
- Αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι θετική, τα παιδιά είναι μαζί σας στην Ελλάδα;
 - 1) Ναι
 - 2) Όχι
 - 3) Δεν αφορά
- Αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι αρνητική, που βρίσκονται τα παιδιά σας;
 - 1) Στη χώρα προέλευσης
 - 2) Σε άλλη χώρα εντός ΕΕ
 - 3) Σε χώρα εκτός ΕΕ
 - 4) Δεν αφορά
- Έχετε υποστηρικτικό περιβάλλον στην Ελλάδα;
 - 1) Ναι
 - 2) Όχι
- Αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι θετική, παρακαλώ διευκρινίστε:
 - 1) Οικογένεια
 - 2) Σύντροφος
 - 3) Φίλοι
 - 4) Κοινότητα ομοεθνών
 - 5) Άλλο
 - 6) Δεν αφορά

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (ΚΑΤΑ ΕΤΗΟΣ)

Που διαμένετε αυτή την περίοδο;

Γενικές Συνθήκες Διαβίωσης	Ειδικές Συνθήκες Διαβίωσης
1. ΑΣΤΕΓΟΣ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ☐	1. ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ☐
	2. ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΓΙΑ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ☐
2. ΣΤΕΡΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ☐	3. ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΕ ΞΕΝΩΝΕΣ ΓΙΑ ΑΣΤΕΓΟΥΣ ☐
	4. ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΣΕ ΞΕΝΩΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ☐
	5. ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΕ ΚΕΝΤΡΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ/ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ☐
	6. ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ ΑΠΟ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ☐
	7. ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ☐
3. ΣΕ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ☐	8. ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΕ ΕΠΙΣΦΑΛΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ☐
	9. ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΙΛΗ ΕΞΩΣΗΣ ☐
	10. ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΙΛΗ ΒΙΑΣ ☐

1) Ναι

2) Όχι

- Αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι θετική, από πού έχετε ενημερωθεί για τις παροχές που δικαιούστε;

1) Δημόσιες Υπηρεσίες 2) ΜΚΟ 3) Φιλικό περιβάλλον

4) Άλλο (Διευκρινίστε: _____) 5) Δεν έχω ενημερωθεί

- Έχετε απευθυνθεί ποτέ σε κάποια δημόσια υπηρεσία ή άλλο οργανισμό προκειμένου να κάνετε χρήση των παροχών αυτών;

1) Ναι

2) Όχι

- ✓ Αν έχετε ήδη απευθυνθεί σε κάποια υπηρεσία ή οργανισμό, ποιο ήταν το αποτέλεσμα της ενέργειάς σας;

1) Θετικό

2) Αρνητικό

3) Δεν δικαιούμαι

4) Δεν έχω απευθυνθεί ποτέ

- ✓ Αν έχετε ήδη απευθυνθεί σε κάποια υπηρεσία ή οργανισμό, μπορείτε να διευκρινίσετε που;

1) Δημόσια Υπηρεσία (Εφορία, Πρόνοια) 2) ΜΚΟ 3) Άλλος οργανισμός 4) Δεν έχω απευθυνθεί ποτέ

- Γνωρίζετε αν, βάσει του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου, δικαιούστε **υγειονομικές παροχές** από το ελληνικό κράτος;

1) Ναι

2) Όχι

- Αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι θετική, από πού έχετε ενημερωθεί για τις παροχές που δικαιούστε;

1) Δημόσιες Υπηρεσίες 2) ΜΚΟ 3) Φιλικό περιβάλλον 4) Άλλο (Διευκρινίστε: _____)

5) Δεν έχω ενημερωθεί

- Έχετε απευθυνθεί ποτέ σε κάποια δημόσια υπηρεσία ή άλλο οργανισμό προκειμένου να κάνετε χρήση των παροχών αυτών;

1) Ναι

2) Όχι

- ✓ Αν έχετε ήδη απευθυνθεί σε κάποια υπηρεσία ή οργανισμό, ποιο ήταν το αποτέλεσμα της ενέργειάς σας;

1) Θετικό

2) Αρνητικό

3) Δεν δικαιούμαι

4) Δεν έχω απευθυνθεί ποτέ

- ✓ Αν έχετε ήδη απευθυνθεί σε κάποια υπηρεσία ή οργανισμό, μπορείτε να διευκρινίσετε που;

1) Δημόσια Υπηρεσία (Νοσοκομείο) 2) ΜΚΟ 3) Άλλος οργανισμός 4) Δεν έχω απευθυνθεί ποτέ

- Γνωρίζετε αν, βάσει του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου, δικαιούστε **εκπαιδευτικές παροχές** από το ελληνικό κράτος;

1) Ναι

2) Όχι

- Αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι θετική, από πού έχετε ενημερωθεί για τις παροχές που δικαιούστε;

1) Δημόσιες Υπηρεσίες 2) ΜΚΟ 3) Φιλικό περιβάλλον

4) Άλλο (Διευκρινίστε: _____) 5) Δεν έχω ενημερωθεί

- Έχετε απευθυνθεί ποτέ σε κάποια δημόσια υπηρεσία ή άλλο οργανισμό προκειμένου να κάνετε χρήση των παροχών αυτών;

1) Ναι 2) Όχι

- ✓ Αν έχετε ήδη απευθυνθεί σε κάποια υπηρεσία ή οργανισμό, ποιο ήταν το αποτέλεσμα της ενέργειάς σας;

1) Θετικό 2) Αρνητικό 3) Δεν δικαιούμαι 4) Δεν έχω απευθυνθεί ποτέ

- ✓ Αν έχετε ήδη απευθυνθεί σε κάποια υπηρεσία ή οργανισμό, μπορείτε να διευκρινίσετε που;

1) Δημόσια Υπηρεσία (Δημόσια Σχολεία) 2) ΜΚΟ 3) Άλλος οργανισμός 4) Δεν έχω απευθυνθεί ποτέ

- ✓ Αν έχετε ήδη απευθυνθεί σε κάποια υπηρεσία ή οργανισμό, αντιμετωπίσατε δυσκολίες ως προς την εξυπηρέτησή σας;

1) Ναι 2) Όχι

- ✓ Αν ναι, ποιες ήταν οι δυσκολίες αυτές;

- Δυσκολία συνεννόησης λόγω γλώσσας
- Δυσκολία εξυπηρέτησης λόγω απροθυμίας υπαλλήλου
- Δυσκολία λόγω μη ύπαρξης όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών
- Άλλου είδους δυσκολία
- Δεν επιθυμώ να απαντήσω
- Δεν αφορά

- ✓ Οι δυσκολίες αυτές επιλύθηκαν και το αίτημά σας ικανοποιήθηκε;

1) Ναι 2) Όχι 3) Δεν αφορά

- ✓ Αν ναι, χρειάστηκε η συνδρομή κάποιου ατόμου ή οργανισμού προκειμένου να ικανοποιηθεί το αίτημά σας;

1) Ναι 2) Όχι

- ✓ Είστε ικανοποιημένος / η από τις παροχές που λάβατε;

1) Ναι 2) Όχι 3) Δεν έλαβα κάποιου είδους παροχή

- ✓ Θεωρείτε ότι οι παροχές που λάβατε βελτίωσαν το βιοτικό σας επίπεδο;

1) Πολύ 2) Αρκετά 3) Λίγο 4) Καθόλου 5) Δεν έλαβα κάποιου είδους παροχή

- ✓ Ποιες θα ήταν, κατά τη γνώμη σας, οι παροχές που θα έπρεπε να προσφέρει το ελληνικό κράτος έτσι ώστε να διευκολυνθεί και να βελτιωθεί το βιοτικό σας επίπεδο; (πιθανότητα πολλών απαντήσεων)

-

✓ Αναφέρετε, με σειρά προτεραιότητας, και κατά την κρίση σας, ποιες είναι οι βασικότερες ανάγκες που επιθυμείτε να καλύψετε τη δεδομένη χρονική στιγμή. (μέχρι 5 απαντήσεις)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΠΙΟ ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ:

ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΛΟΓΟΣ ΠΑΥΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ:

0-6 μήνες 6-12 μήνες 12-24 μήνες 24 μήνες και άνω Δεν αφορά

ΕΧΕΤΕ ΕΡΓΑΣΤΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΝΑΙ ΟΧΙ

ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΝΟΜΙΜΗ ΜΗ ΝΟΜΙΜΗ ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ - ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ: ΝΑΙ ΟΧΙ

ΑΝ ΝΑΙ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΕ:

1. ΕΟΠΠΥ (ΙΚΑ / ΤΕΒΕ / ΟΓΑ / ΝΑΤ)
2. ΠΡΟΝΟΙΑ
3. ΔΕΛΤΙΟ ΑΙΤΗΣΑΝΤΟΣ ΑΣΥΛΟ ή ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ
4. ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ
5. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
6. ΑΛΛΟ _____

ΑΝ ΟΧΙ, ΠΩΣ ΚΑΛΥΠΤΕΤΕ ΤΙΣ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΣΑΣ
ΑΝΑΓΚΕΣ:

1. ΜΚΟ
2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ
ΙΑΤΡΕΙΑ
3. ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
4. ΑΛΛΟ

Αντιμετωπίζετε χρόνια προβλήματα υγείας για τα οποία χρειάζεστε εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα;

- 1) Ναι 2) Όχι

Αν ναι, η φροντίδα αυτή σας παρέχεται επαρκώς από το δημόσιο σύστημα υγείας ή από τους φορείς στους οποίους έχετε απευθυνθεί;

- 1) Ναι 2) Όχι 3) Δεν έχω απευθυνθεί

Έχετε αντιμετωπίσει, κατά την παραμονή σας στην Ελλάδα, κάποιο έκτακτο πρόβλημα υγείας για το οποίο χρειαστήκατε εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα;

- 1) Ναι 2) Όχι

Αν ναι, η φροντίδα αυτή σας παρασχέθηκε επαρκώς από το δημόσιο σύστημα υγείας ή από τους φορείς στους οποίους απευθυνθήκατε;

- 1) Ναι 2) Όχι

ΠΗΓΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ:

1. ΕΡΓΑΣΙΑ
2. ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ
3. ΣΥΝΤΑΞΗ
4. ΚΑΝΕΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑ
5. ΑΛΛΟ

ΕΧΕΤΕ ΕΚΤΙΣΕΙ ΠΟΙΝΗ: ΝΑΙ ΟΧΙ

ΕΙΔΟΣ ΠΟΙΝΗΣ: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ
 ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ
 ΚΡΑΤΗΣΗ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ
 ΑΛΛΟ
 ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ:

0-6 μήνες 6-12 μήνες 12-24 μήνες 24 μήνες και άνω Δεν αφορά

1. ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ☐	ΣΥΝΟΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:
--	--

2. ΚΕΝΤΡΟ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ☐
3. ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ☐
4. ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ☐
5. ΑΛΛΟ ☐
6. ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ ☐

ΕΥΠΑΘΕΙΑ

- 1. ΑΝΑΠΗΡΙΑ / ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
- 2. ΧΡΟΝΙΑ ΝΟΣΟΣ
- 3. ΨΥΧΙΚΗ ΝΟΣΟΣ
- 4. ΧΡΗΣΗ ΟΥΣΙΩΝ
- 5. ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
- 6. ΘΥΜΑΤΑ ΒΙΑΣ
- 7. ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗ
- 8. ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΙ
- 9. ΑΛΛΟ (_____)
- 10. ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ